

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Університет Південно-Східної Європи (Республіка Македонія)
Університет економіки (м. Братислава, Словацька Республіка)
Люблінська політехніка (м. Люблін, Польща)
Політехнічний інститут Браганси (Португалія)
Клайпедський державний університет прикладних наук (Литва)
Поліський державний університет (м. Пінськ, Білоруська Республіка)
Державний аграрний університет (м. Кишинів, Молдова)

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ І СТУДЕНТІВ
«ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ»
19 квітня 2019 року, м. Луцьк, Україна**

**REVIEW MATERIALS INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
INTERNET YOUNG SCIENTISTS AND STUDENTS
«PROBLEMS OF FINANCIAL MANAGEMENT»
April 19, 2019, Lutsk, Ukraine**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ ИНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦИИ
МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ И СТУДЕНТОВ
«ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА»
19 апреля 2019 года, г. Луцк, Украина**

Проблеми фінансового менеджменту // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів. – 19 квітня. – Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. – 103 с.

Збірник містить тези доповідей молодих вчених та студентів, апробованих на Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Проблеми фінансового менеджменту». Значну увагу приділено проблемам і напрямкам розвитку міжнародних фінансів, фінансово-кредитному стимулюванню сталого розвитку економіки та територіальних суспільних систем, механізмам нарощення фінансового потенціалу місцевих бюджетів, бізнес-адміністрування та зміцнення фінансово-економічної безпеки на макро-, мезо- та макрорівнях.

Сборник содержит тезисы докладов молодых ученых и студентов, апробированных на Международной научно-практической конференции молодых ученых и студентов «Проблемы финансового менеджмента». Значительное внимание уделено проблемам и направлениям развития международных финансов, финансово-кредитным инструментам стимулирования устойчивого развития экономики и территориальных общественных систем, механизмам наращивания финансового потенциала местных бюджетов, бизнес-администрирования и обеспечения финансово-экономической безопасности на макро-, мезо- и макроуровнях.

Рекомендовано до друку науково-технічною радою Луцького національного технічного університету, протокол № 8 від 26 березня 2019 р.

Рекомендовано к печати научно-техническим советом Луцкого национального технического университета, протокол № 8 от 26 марта 2019 г.

Тексти тез доповідей представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст публікації, а також за добір і точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Тезисы докладов представлено в авторской редакции. Авторы несут полную ответственность за содержание публикации, а также за подбор и точность приведенных фактов, цитат, собственных имен и других сведений.

ЗМІСТ

Абрамова І. О. <i>Функції антикризового менеджменту підприємства</i>	6
Акулова О. Г., Кондратенко Н. О. <i>Напрямки удосконалення системи управління фінансовими ризиками в банківських установах</i>	7
Беляцька Н. С., Тендюк А. О. <i>Фінансова стійкість як показник фінансового стану підприємства</i>	10
Вальчишина В. І., Мостовенко Н. А. <i>Кредитний ринок та ринок страхових послуг: аспекти взаємодії</i>	12
Вахновська Н. А. <i>Вплив фіскальних ризиків на державний бюджет</i>	14
Гелан Анна <i>Уровень качества жизни в Республике Молдова</i>	16
Гензера О. О., Приступа Л. А. <i>Бінарні опіони – перспективний фінансовий інструмент</i>	18
Грыдинарь Е. И., Нирян Елена <i>Доходы, расходы и прибыль предприятия</i>	20
Гресик Я. В., Мостовенко Н. А. <i>Управління активами як складова фінансового менеджменту банку</i>	22
Дворник Елена <i>Сельская местность – как система экономических и социальных отношений</i>	24
Дуднева Ю. Е. <i>Фінансовий контролінг в управлінні підприємствами</i>	26
Ємельянова А.Ю., Стрижеус Л. В. <i>Забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві</i>	28
Єфімчук А. С., Корецька Н. І. <i>Державне фінансування розвитку громад та розбудови інфраструктури</i>	30
Камінський А. І., Дзямулич М. І. <i>Регулювання НБУ ліквідності комерційних банків України</i>	32
Карлова О. А., Секірож Я. В. <i>Управління функціонуванням підприємств сфери обслуговування в умовах невизначеності</i>	34
Кір'ян О. І. <i>Напрями розвитку антикризового фінансового менеджменту</i>	36
Ковальова М. С., Антоненко В. М. <i>Санаційний контролінг в системі менеджменту підприємства</i>	38
Ковальчук К. А., Нікольчук Ю. М. <i>Удосконалення управління залученими депозитними ресурсами банку</i>	40

Колесник М. С., Кондратенко Н. О. <i>Теоретичні аспекти побудови системи попереджувального антикризового управління в організації</i>	42
Корецька Н. І., Олійник С. Б. <i>Державне фінансова підтримка розвитку сільського господарства в регіонах України</i>	44
Кльоц Я. М., Дзямулич М. І. <i>Запровадження коефіцієнту LCR у практику банківської діяльності України</i>	46
Клямар Т. В., Смолич Д. В. <i>Сутність та значення принципів кадрового забезпечення в процесі управління персоналом підприємства</i>	48
Любченко Є. І., Матвійчук В. І. <i>Стратегічний аспект оцінки фінансової безпеки підприємства</i>	50
Мартинюк В. Р., Коробчук Т. І. <i>Сутність банківського ризику у забезпеченні стабільності діяльності банку</i>	52
Мартинюк В. Г., Сидорук С. В. <i>Аналіз мережі торгівельного підприємства</i>	54
Медведева, О. І., Тендюк А. О. <i>Стан та перспективи фінансового забезпечення розвитку промисловості будівельних матеріалів України</i>	57
Мостовенко Н. А., Кривов'язюк Б. І. <i>Фінансова політика України в умовах зростання державного боргу</i>	59
Никонюк М. О., Риль Т. О., Загоруйко В. Л. <i>Особливості інноваційного розвитку цукрового виробництва</i>	61
Носань Н. С., Куценко Д. М. <i>Роль і значення фінансового менеджменту в механізмі управління фінансово-економічною безпекою</i>	63
Snejana Ungurean <i>The banking system is integral structures of a market economy</i>	65
Панасюк Т. В., Смолич Д. В. <i>Системний підхід в управлінні збутовою діяльністю підприємства</i>	67
Петренко М. А., Єланська Н. О., Антоненко В. М. <i>Фінансовий менеджмент в системі управління підприємством</i>	69
Пономарьова Т. В., Карлова О. А. <i>Фінансові механізми стратегії розвитку соціальної інфраструктури</i>	71
Прокопець А. Т., Дзямулич М. І. <i>Запровадження коефіцієнта nsfr в практику банківської діяльності в Україні</i>	73
Приступа Ю. В., Мостовенко Н.А. <i>Механізми «громадського» фінансування стартапів</i>	75

Прокопчук В. В., Куцай Н. С. <i>Можливості розвитку венчурного підприємництва в Україні</i>	77
Савош А. О., Куцай Н. С. <i>Особливості фінансування стартапів</i>	79
Селівончик О. А., Савчук В. П., Вавдіюк Н. С., Божидарнік Т. В. <i>Поняття фінансового правопорушення та методи дослідження його складу</i>	81
Солоненко О. Г., Нікольчук Ю. М. <i>Управління кредитним ризиком як інструмент забезпечення економічної безпеки комерційного банку</i>	83
Стащук О. В. <i>Ризики і загрози в управлінні фінансовою безпекою акціонерних товариств</i>	85
Силенок А. Г., Мостовенко Н. А. <i>Ринкова вартість банківської установи: сучасні методи оцінки</i>	87
Усова О. А., Бурцева О. Є. <i>Управління фінансовими ризиками підприємства</i>	89
Химич І. Г., Подвірна Т. В. <i>Власний досвід чи наукові підходи: як досягти успіху компанії в сучасному світі бізнесу</i>	91
Cumpâta Iurie <i>Types of economic resources and their role in the activities of enterprises</i>	93
Цукренко О. А., Тендюк А. О. <i>Фінансова стратегія підприємства</i>	94
Чиж Н. М. <i>Формування кредитних ресурсів банків: проблеми та перспективи</i>	96
Шульган Ж. А., Дзямулич М. І. <i>Особливості формування субординованого боргу комерційного банку</i>	98
Лук'яненко Т.І., Геєнко М.М. <i>Оцінка ефективності фінансового менеджменту на регіональному рівні</i>	101

ФУНКЦІЇ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення безкризового розвитку підприємства доцільно розглядати як основну мету антикризового управління. Для досягнення вищезазначеного потрібно чітко визначити об'єкт, суб'єкт та принципи антикризового управління.

Об'єктом виступають усі кризові явища та процеси на підприємстві, суб'єктами антикризового управління підприємства можуть бути: власник підприємства; фінансовий директор підприємства; функціональний антикризовий менеджер-співробітник підприємства; функціональний антикризовий менеджер – співробітник консалтингової фірми, яка залучається на підприємство; державні та відомчі органи; арбітражний керуючий; представники кредиторів або фахівці з кризового управління, що залучені ними.

Дієвість антикризового управління значною мірою залежить від дотримання притаманних йому функцій. Під функціями антикризового управління підприємством розуміємо сукупність напрямів діяльності, послідовна реалізація яких забезпечує досягнення мети і цілей антикризового управління підприємством [1]. Оскільки антикризовий менеджмент є одним із видів менеджменту [2], то, відповідно, повинен реалізовуватися через такі базові функції управління, як:

– планування – діяльність із визначення стратегічних пріоритетів, формування стратегічних і проблемно орієнтованих цілей та обґрунтування способів їх досягнення;

– організація – розробка науково обґрунтованих методів роботи й функцій, спрямованих на досягнення основних цілей антикризового менеджменту за допомогою організаційного проектування, координації виробничих функцій у часі та просторі;

– мотивація – спонукання виконавців до дій задля досягнення антикризових цілей, стимулювання працівників до забезпечення реалізації цілей антикризового управління підприємством;

– контроль – функція управління, що передбачає спостереження, перевірку й порівняння відповідності фактичних результатів діяльності прийнятим планам, оперативним управлінським рішенням, установленим стандартам та іншим нормативам, виявлення в них відхилень і їх коригування для досягнення поставленої мети антикризового менеджменту. Функція контролю реалізовується через систему спостереження, перевірки доцільності, раціональності процесів формування й використання ресурсів підприємства для оцінки ефективності прийнятих антикризових управлінських рішень і результатів їх виконання.

Оскільки антикризове управління є типом управління, якому притаманні як загальні управлінські риси, так і специфічні їх характеристики [3], тому, відповідно, антикризове управління повинно реалізовувати як базові, так і реалізовувати специфічні функції менеджменту (рис. 1).

Рис. 1. Специфічні функції антикризового управління підприємством

До специфічних функцій антикризового менеджменту підприємства відносять:

– превентивну (функція антикризового управління, що передбачає прогнозування можливостей виникнення проблем і пошуку способів їх уникнення суб'єктами антикризового управління);

– ліквідаційну (розробка заходів ліквідації кризи, мінімізації негативного впливу на підприємство та пошук шляхів відновлення докризових параметрів його розвитку);

– регуляційну (призначена для чіткої взаємодії суб'єктів антикризового управління, визначення їхніх завдань і способів їх виконання);

– мобілізаційну (полягає в тому, що в процесі антикризового управління виявляються не тільки слабкі, а й сильні сторони підприємства з метою використання їх як потенціалу для виведення системи зі стану кризи);

– прогнозну (орієнтована на вироблення науково обґрунтованих альтернатив (прогнозів) майбутнього розвитку підприємства або можливих варіантів виникнення кризових ситуацій у підприємства на основі зібраної та проаналізованої інформації).

1. Паранчук С. В., Топій І. І. Елементи системи антикризового управління машинобудівним підприємством. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2010. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=336>

2. Скібіцький О. М. Антикризове управління. К.: ЦНЛ. 2009. 568 с.

3. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія. К.: КНТЕУ, 2004. 580 с.

Акулова О. Г., студентка

Кондратенко Н. О., д.е.н., професор

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Здатність банків до ризику є основою для розвитку посередницьких функцій шляхом здійснення перерозподілу фінансових ресурсів. Наявність ризику є ознакою банківської діяльності. Для управління фінансовими ризиками що підлягають оцінці та виміру, існують два підходи: банк намагається оптимізувати співвідношення між ризиком і доходом на основі максимізації прибутку для устанавленого рівня ризику або звести до мінімуму ризик, який повинен бути прийнятим для того, щоб забезпечити бажаний рівень рентабельності. Фінансовий ризик, належить до спекулятивного і може забезпечити дохід в сприятливих умовах, а не тільки збитки.

Важливу роль мають також нефінансові ризики – як внутрішні, так і зовнішні – в сучасних умовах вони можуть мати більш вагомий вплив на сферу кредитування, ніж класичні фінансові ризики – зокрема, ризик репутації, політичний, правовий, структурний.

В умовах зростання волатильності на фінансових і товарних ринках все частіше виникають ризикові події, які призводять до значних втрат, а інколи й до банкрутств банків, внаслідок чого виникає потреба у стриманні «апетиту» бізнес-підрозділів до ризиків. Отже, необхідно забезпечити незалежність служби управління ризиками та надати право «вето» його керівнику при прийнятті рішень щодо проведення високоризикових операцій, які можуть загрожувати фінансовій стійкості та надійності банку.

Найбільш прийнятним є комбінований тип організаційної структури служби управління ризиками, що дозволяє забезпечити наскрізний процес управління ризиками [1].

Міжнародні регуляторні тенденції передбачають посилення ролі ризик-менеджменту в управлінні банками, та посилення вимог регуляторів до системи ризик-менеджменту банків. Можливі виклики:

- переосмислення системи управління з огляду на підвищення рівня відповідальності ради та бенефіціарів;
- необхідність трансформації операційної моделі;
- зміна корпоративної культури та створення цілісної культури управління ризиками, що пронизує всі ланки організаційної структури;
- необхідність перехідного періоду для впровадження окремих вимог;
- необхідність додаткових затрат на персонал та ІТ;
- новий підхід до нагляду за банками в Україні, що впроваджується з 2014 року виявив недостатній рівень розвитку систем ризик-менеджменту, та їх неспроможність вирішити накопичені проблеми банків.

Політика управління ризиками визначає: мету, завдання та принципи управління ризиками; підходи щодо управління ризиками в розрізі учасників банківської групи, окремих бізнес-ліній; перелік учасників процесу управління ризиком, їх повноваження і відповідальність з чітким визначенням структури підпорядкування; підходи до виявлення, вимірювання, моніторингу та контролю

за ризиками, в тому числі їх інструменти/індикатори; опис припущень, що використовуються під час вимірювання ризиків, процедуру їх визначення, затвердження та перегляду; перелік лімітів для контролю за ризиками; порядок стрес-тестування; порядок обміну інформацією між учасниками процесу управління ризиком; перелік та наповнення форм управлінської звітності, порядок та періодичність їх надання.

Сьогодні є очевидними вигоди для ринку від впровадження нової системи управління ризиками в банківських установах:

- ефективні системи ризик-менеджменту як складова бізнес-моделі, що забезпечує максимізацію дохідності в рамках адекватно оціненої можливості банку приймати ризик;

- провадження кращих міжнародних практик для підвищення загальної довіри інвесторів, контрагентів та вкладників до банківського сектору;

- підвищення керованості та прозорості управлінських систем як базис для додаткової відповідальності ради банку та бенефіціарів за результати діяльності.

Організація процесу управління ризиками повинна включати формування підрозділу з управління ризиками, який розробляє та підтримує в оптимальному стані моделі та методики, що використовуються банком для аналізу впливу різних факторів ризиків на фінансовий стан та капітал банку та забезпечує належну обізнаність менеджменту банку щодо сильних та слабких сторін моделей та інструментів оцінки ризиків з метою їх врахування при розгляді результатів оцінки величини ризиків.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити наступні висновки:

Банкам необхідний процес управління ризиками, який поєднує схильність до ризику та операційну діяльність. Управління ризиками слід розглядати як конкурентну перевагу, а не як зайве навантаження. Можна впевнено сказати, що це така ж конкурентна перевага, як ефект масштабу, найкращі технології, або привілейований доступ до ринку, це дійсно важлива зброя у конкурентній боротьбі в разі її належного використання.

У сучасних умовах функціонування банківської системи виникає об'єктивна необхідність розробки ефективної системи управління її фінансовою стійкістю. При цьому система управління ризиками повинна виступати одним із системоутворюючих елементів цього процесу.

Негативний вплив банківської кризи на загальноекономічну активність, фінансову стійкість і безпеку банківської системи та країни в цілому визначає необхідність організації в комерційних банках повноцінних концепцій управління ризиками та розробки алгоритмів, які б дозволяли проводити моніторинг банківської системи, а у разі настання кризи – ефективно їй протидіяти.

1. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці та підприємстві. К. : Київ. нац. екон. ун-т. 2004. 480 с.

Беляцька Н. С., студентка

Науковий керівник: Тендюк А. О., к.е.н., доцент

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

У нинішніх умовах при здійсненні господарської діяльності підприємства фінансовий стан являється основною характеристикою діяльності, а його оцінка – це гарантія успіху підприємств. Варто зауважити, що інформація, яка є достовірною і вчасно отриманою про фінансовий стан підприємства дасть змогу прийняти ефективні фінансові рішення, які в першу чергу будуть спрямовані на зниження витрат фінансових ресурсів, а також зростання прибутку і ринкової вартості підприємства.

Для того, щоб підприємство працювало ефективно і доречно використовувало ресурси, необхідно, в першу чергу, визначити кількісні і якісні показники, які характеризуватимуть його стабільність, надійність, а також розвиток і спроможність виходити на нові ринки збуту.

Фінансова стійкість підприємства є відображенням стабільного перевищення доходів організації над її видатками, забезпечує вільне маневрування її грошовими коштами, і шляхом ефективного використання цих коштів, сприяє безперебійному процесу виробництва і реалізації продукції [1]. Зважаючи на це для кожного підприємства фінансова стійкість є певною гарантією для виживання і розвитку на ринку.

Виокремлюють таких науковців, які займаються питаннями фінансової стійкості, як: Н. Ковальчук, О. Мелень, О. Павленко, Т. Руснак, І. Семиліт, В. Шмельова, В. Яценко.

Фінансову стійкість підприємства характеризують такі чинники:

- фінансова забезпеченість безперервності діяльності;
- фінансова незалежність від зовнішніх джерел фінансування;
- здатність вільно маневрувати грошовими коштами;
- забезпечення покриття витрат на розширення та оновлення виробництва;
- стабільне перевищення доходів над витратами [2].

Для повної оцінки фінансової стійкості підприємства, для успішного здійснення фінансового планування необхідний детальний аналіз його фінансового стану. Результатом попереднього аналізу є загальна оцінка фінансового стану підприємства, а також визначення платоспроможності і задовільної структури балансу підприємства [3].

На сьогодні кожному підприємству необхідно чітко орієнтуватись як у ринкових відносин, так і правильно оцінювати виробничий та економічний

потенціал, стратегію подальшого розвитку, а також фінансовий стан власного підприємства та підприємств-партнерів. В залежності з цим зростає роль і значення вагомого напрямку аналітичної роботи, як фінансовий аналіз.

Важливим є своєчасно й об'єктивно оцінювати фінансовий стан підприємств, кожен власник не повинен легковажити потенційними можливостями збільшення прибутку, які виявляються саме на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

За рівнем покриття запасів і витрат джерелами покриття розрізняють такі види фінансової стійкості фінансового стану підприємств: абсолютна стійкість фінансового стану; нормальний стійкий фінансовий стан; нестійкий фінансовий стан; кризовий фінансовий стан [1, с. 234].

Абсолютна стійкість фінансового стану підприємства можлива лише при таких умовах, коли власними оборотними засобами буде повністю покрито потребу у ресурсах. Нормальну фінансову стійкість формують не лише власні оборотні засоби, але й короткострокові кредити і позики.

Нестійкий фінансовий стан спостерігається при умовах, коли підприємство додатково залучає ресурси, а саме кредити банку на тимчасове поповнення оборотних засобів в іншому випадку фінансова нестійкість може розглядатися як передкризова.

Кризовий фінансовий стан обумовлюється нездатністю підприємства покрити свої запаси і витрати. Для оцінки рівня фінансового стану підприємства використовується система показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт оборотності обігових засобів [4, с. 93].

Отже, варто зазначити, що для підприємства ключовим аспектом виступає його фінансова стійкість, що забезпечує загалом його функціонування та розвиток, а такою дає змогу встановити рівновагу між активами і пасивами і цим самим зміцнити його внутрішнє середовище, крім цього не виникатиме загроз виникненню кризових ситуацій. Стійке фінансове підприємство матиме перевагу між конкурентами при залученні інвесторів, кваліфікованих кадрів, постачальників чи при отриманні кредиту.

1. Мелень О. В., Кириєнко О. М. Фінансова стійкість підприємства як показник його інвестиційної привабливості. *Економіка і суспільство*. 2016. № 5. С. 231–235.

2. Вашків О. Методичні аспекти оцінки та аналізу конкурентоспроможності підприємства. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2010. № 2. С. 88–95.

3. Павленко О. П., Семиліт І. В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *Молодий вчений*. 2016. № 7. С. 113–115.

4. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посібн. К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. 378с.

Вальчишина В. І., студентка
Науковий керівник: Мостовенко Н. А., к. е. н., доцент
Луцький національний технічний університет

КРЕДИТНИЙ РИНОК ТА РИНОК СТРАХОВИХ ПОСЛУГ: АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ

Одним з напрямів, які характерні для розвитку фінансово-кредитного сектору є розвиток процесів інтеграції між страховими компаніями і банками, що дозволяє отримати додатковий прибуток від діяльності. Як видно з рис. 1, станом на 2018 рік кількість страхових компаній і банківських установ в Україні протягом останніх 5-ти років стрімко зменшується. Кількість страхових компаній втричі перевищує кількість банків, однак останні і досі займають монопольну позицію в плані капіталізації і надання послуг.

Рис. 1. Динаміка кількості банків і страхових компаній [1; 2]

За своїм змістом поняття «інтеграція» являє собою не лише процес злиття суб'єктів економіки, яке включає об'єднання капіталів та спільний розподіл ресурсів. Це поняття є спорідненим з такими термінами як «кооперація», «конвергенція» і «консолідація». На думку науковців, поняття «кооперація» є найвужчим, адже це є гетерогенний процес, під яким розуміється співпраця фінансових установ з низьким рівнем інтеграції, тобто на основі угод про спільну діяльність або дистрибуцію. Що стосується терміну «конвергенція», то він є дещо ширшим за своєю економічною суттю і є основою для поширення так званого «bancassurance», тобто продажу банками страхових послуг та «assurfinance», тобто продажу СК банківських послуг. Поняття «консолідація» дослідники пояснюють, як процес злиття/поглинання фінансових установ, і на відміну від конвергенції це може бути інтеграція кількох фінансових посередників [3; 4].

Перевагами інтеграції для банківського бізнесу є зростання обсягів наданих послуг, підвищення конкурентоспроможності, створення джерел для додаткового доходу і збільшення бази ресурсів банку, а з позиції страхового бізнесу –

збільшення бази клієнтів, широке охоплення ринку, а також зростання кількості договорів і обсягів страхових внесків.

Активізацію інтеграційних процесів серед страхових компаній і банків спричинило багато факторів, найвагомішими з котрих є зростання вимог Національного банку України до обсягу капіталу банків, запровадження нових параметрів щодо складу та якості капіталу на законодавчому рівні. До вагомих факторів також слід віднести й те, що функціонування цих фінансових установ пов'язане з великою групою ризиків (кредитний, ринковий, ліквідаційний, ризик управління, інформаційний та ризик бізнесу), які банківське страхування допомагає мінімізувати або усунути взагалі [5]. Зв'язок зі СК за допомогою капіталу дає змогу банкам без інших посередників позиціонувати себе в сфері фінансових послуг. На думку Р. Сабодаш, цей зв'язок прослідковується у таких інтеграційних формах [6, с. 30–33]:

Таблиця 1

Форми інтеграції СК і банківських установ

Форма інтеграції	Характеристика
Повна інтеграція	Одна юридична структура, де різні форми фінансової діяльності пов'язані одним капіталом створює і надає всі фінансові продукти.
Універсальна фінансова установа	Банківська і інвестиційна діяльність поєднанні в одній організаційно-правовій формі, а інша - страхова з окремим капіталом належить банку.
Материнська компанія	Створення, зазвичай, банком своєї дочірньої страхової компанії
Холдингова компанія (група)	Утворена переважно з страхових компаній, включаючи 1–2 банки
Спільне підприємство	Страхова компанія і банківська установа створюють нову СК
Перехресне володіння активами	Та чи інша фінансова установа повністю або частково контролюють капітал один одного за допомогою процесів злиття або поглинання.

Перевагами інтеграції для банківського бізнесу є зростання обсягів наданих послуг, підвищення конкурентоспроможності, створення джерел для додаткового доходу і збільшення бази ресурсів банку, а з позиції страхового бізнесу – збільшення бази клієнтів, широке охоплення ринку, а також зростання кількості договорів і обсягів страхових внесків.

Отже, існує безліч переваг інтеграції банків і СК, насамперед, це мінімізація всіх груп ризиків для діяльності обох груп сторін. Україна має значний потенціал для такої взаємодії банків і страхових компаній. Розвиток банкострахування буде можливим при правильній регулятивно-наглядовій політиці держави, використанні новітніх технологій для вдосконалення і ефективного функціонування фінансових установ при одночасному проведенні активної інформаційної та маркетингової політики.

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <https://minfin.com.ua/ua/>
2. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>

3. Арутюнян Р. Р. Розвиток інтеграційних процесів в діяльності банків та страхових компаній : автореферат дис. канд. екон. наук: 08.00.08. Одеса, 2007. 23 с.
4. Кожевникова И. Н. Финансово-экономические взаимоотношения страховых организаций и банков : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10. М., 2004. 22 с.
5. Семіколенова С. В., Грабар А. П. Проблеми та перспективи розвитку страхування фінансових ризиків в Україні. Наукові записки НаУКМА. Серія «Економічні науки». 2016. №146. С. 76.
6. Сабодаш Р. Банківське страхування: форми існування в Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2006. №2. С. 30–33.

Вахновська Н. А., к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ФІСКАЛЬНИХ РИЗИКІВ НА ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ

Державні фінанси в Україні є чутливими щодо фіскальних ризиків, до яких належать макроекономічні ризики, ризики, що пов'язані із державним боргом та гарантованим державою боргом, діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки, невиконанням плану надходжень від приватизації, фінансовим сектором.

Міністерство фінансів України здійснює управління фіскальними ризиками шляхом їх виявлення, оцінки, моніторингу та розроблення заходів з їх мінімізації з метою зменшення негативного впливу останніх на показники державного бюджету.

Так, повільніше зростання валового внутрішнього продукту порівняно із прогнозованим рівнем може призвести до меншого збору податкових надходжень. Ризики макроекономічної ситуації можуть виникати через послаблення глобальних економічних умов та умов торгівлі, які можуть вплинути на надходження від експорту та валютний курс.

Враховуючи динаміку надходження доходів у 2018 році й основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2019 рік, збільшується ризик недосягнення передбаченого зростання окремих доходів, насамперед бюджетоутворюючих.

Так, розрахунок прогнозу надходжень ПДВ на 2019 рік здійснено з урахуванням обсягу зовнішньоекономічних операцій, динаміки імпорту товарів з урахуванням зміни обсягів пільг, позитивної динаміки у визначенні реальної митної вартості. Проте, за умови прогнозованого зростання імпорту товарів і послуг у звітному році на 9,1%, девальзації середнього курсу гривні на 2,5%, наявні значні ризики недосягнення передбаченого у законодавстві збільшення на 17% надходжень ПДВ із ввезених на територію України товарів.

Прогнозний обсяг надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб на 2019 рік визначено в сумі 106,2 млрд грн, що на 22,1% більше від показника за

попередній рік. У розрахунку надходжень цього податку враховано прогнозний обсяг фонду оплати праці, рівень середньої заробітної плати, бази оподаткування інших доходів і ставки оподаткування доходів фізичних осіб. Крім того, при визначенні прогнозних надходжень податку з доходів інших, ніж заробітна плата, в розрахунку враховано індекс споживчих цін. Однак, за умови прогнозованого зростання фонду оплати праці і середньомісячної заробітної плати працівників на 17,1%, індексу споживчих цін у середньому до попереднього року на 8,7%, наявні значні ризики ненадходження від даного податку в обсязі, що прогнозується на 2019 рік.

У Законі України «Про Державний Бюджет на 2019 рік» надходження від акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) визначено в сумі 89,4 млрд грн, що на 39,7% більше від показника попереднього року. Даний показник визначено на основі прогнозних обсягів виробництва і реалізації підакцизних товарів на 2019 рік та з урахуванням додаткових надходжень за рахунок змін законодавства щодо індексації ставок податку, визначених в абсолютних значеннях, на 9%. Крім того, відповідно до змін податкового законодавства, ставки акцизного податку на тютюнові вироби з 2019 року підвищуються на 20% з метою поступового наближення до мінімального рівня, що діє в Європейському Союзі. Враховуючи зазначене, досягнення передбаченого у законі зростання в 1,4 раз надходжень такого акцизного податку можливо лише за умов внесення змін до Податкового кодексу України і суттєвого зростання у 2019 році виробництва підакцизних товарів.

Фінансовий сектор також є джерелом фіскального ризику. Детальні зобов'язання виникають через схему гарантування депозитів. Фіскальні ризики можуть бути зменшені завдяки здійсненню належних заходів Урядом та НБУ для зміцнення банківської системи, включаючи покращення управління державними банками та вимоги до всіх банків із збитковою діяльністю подати плани реструктуризації і забезпечити виконання вимог до адекватності капіталу [4].

На 2019 рік передбачено, що НБУ після підтвердження зовнішнім аудитом і затвердження Радою Національного банку України річної фінансової звітності, формування Національним банком резервів у порядку та розмірах, визначених Законом України «Про Національний банк України», перераховує до державного бюджету кошти на загальну суму не менш як 45 млрд 600 млн гривень. Проте, згідно вітчизняного законодавства, Національний банк не має права перераховувати до державного бюджету суму частини прибутку до розподілу більшу, ніж визначено у підтвердженій зовнішнім аудитом річній фінансовій звітності, яка затверджена Радою НБУ. Таким чином, збільшується ризик ненадходження коштів від даного суб'єкта у визначеному на 2019 рік обсязі.

Гірша за очікувану фінансова діяльність державних підприємств, навантаження на їх ліквідність або слабка фінансова позиція також можуть призвести до збільшення рівня фіскального ризику.

Інші конкретні фіскальні ризики також можуть бути наслідком неочікуваних витрат, що виникають протягом року. Вони можуть виникнути через рішення суду, природні катастрофи, зміни під час виконання бюджету та нові витрати.

Отже, на виконання державного бюджету протягом наступних трьох років може вплинути ряд факторів, які можуть виникнути через:

- зміни макроекономічної ситуації, зокрема у зовнішньому середовищі, коливання валютного курсу та цін на товари;
- сектор державних підприємств, діяльність яких може відхилитися від очікувань, а також надходжень від приватизації державних активів на рівні нижче запланованого;
- реалізацію умовних зобов'язань, таких як державні гарантії;
- інші фіскальні ризики, що призводять до витрат, які відхиляються від запланованого рівня, які не були передбачені на момент підготовки середньострокового прогнозу витрат або не були включені в розрахунки через неможливість передбачення їх виникнення.

1. Бюджетний Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

3. Інформація про фіскальні ризики та їх потенційний вплив на державний бюджет у 2019 році. URL: <https://www.minfin.gov.ua>.

4. Основні напрямки бюджетної політики на 2019–2021 роки. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua>.

Гелан Анна, студентка

Научный руководитель: Нирян Елена, старший преподаватель, д.э.н.

Государственный аграрный университет Республики Молдовы

УРОВЕНЬ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА

Качество жизни – это совокупность природных, технических, экономических, социальных, политических, культурных условий, обеспечивающих биологическую, социальную и духовную целостность человека. Основными составляющими качества жизни являются: качество окружающей среды; демографическое состояние; качество условий труда; размер и структура потребления товаров и услуг; здоровье населения; доступ к профессиональной подготовке, образованию, культуре, спорту и др.; социально-политическая обстановка.

Целью работы является исследование проблемы обеспечения качества жизни в Республике Молдова с помощью специализированной литературы и данных

Национального Бюро Статистики. Одним из основных показателей является прожиточный минимум (табл. 1).

Таблица 1

Прожиточный минимум по категориям населения
в Республике Молдова, леи

Категория населения	2013	2014	2015
Активное население	1710	1726,8	1842,2
Мужчины в работоспособном возрасте	1855,5	1875,6	2000,6
Женщины в работоспособном возрасте	1555,1	1567,8	1672,2
Пенсионеры	1326,9	1343,7	1437,4
Дети – итого, включительно:	1534,3	1547,5	1647,1
- дети до 1 года	611,2	618,6	658,5
- дети 1–6 лет	1322,2	1327,2	1417,8
- дети 7–17 лет	1726,3	1747,6	1863,5

Источник: [3]

Ежемесячный располагаемый доход населения в 2015 году составил в среднем на человека 1956,6 леев и превысил средний размер прожиточного минимума на 12,8%. Среднемесячная заработная плата одного работника в экономике за этот период составила 4610,9 леев, что позволяет покрыть прожиточный минимум для трудоспособного населения в 2,5 раза.

Прожиточный минимум для пенсионеров составил 1437,4 лей и представляет 82,9% от среднего показателя для всего населения [3]. Динамика потребительских расходов по назначению будут представлены в табл. 2.

Таблица 2

Среднемесячные потребительские расходы населения
в Республике Молдова, леи

Направления	2013	2014	2015
Итого	1775,8	1816,7	2048,5
Продукты питания	760,9	796,1	861,8
Алкогольные напитки, табак	27	24,3	28,8
Одежда, обувь	183,7	193,1	229,7
Содержание жилья	340,9	343,9	366,6
Оборудование жилья	64,3	64,2	80,5
Здравоохранение	100,9	102,4	133
Транспорт	82,6	78,9	93,1
Коммуникации	75	78,8	87,9
Отдых и развлечения	27,1	22,8	27,8
Учеба	15,1	13,2	13,2
Отели, рестораны	27,4	26,3	35,5
Другие	71	72,9	90,7

Источник: [3]

Среднемесячные потребительские расходы населения в 2015 году составили в среднем на одного человека 2048,5 леев, увеличившись по сравнению с предыдущим годом на 12,8%. В реальном выражении (с учетом индекса потребительских цен), население в среднем расходует в 2015 году на 2,8% больше, чем в 2014 году.

Основная часть расходов предусмотрена для необходимого потребления продуктов питания – 42,1%. На содержание жилья человек в среднем выделил 17,9% из общих расходов, на одежду и обувь – 11,2%. Прочие расходы были направлены на медицинское обслуживание (6,5%), транспорт (4,5%), связь (4,3%), бытовая техника (3,9%), образование (0,6%) и т.д. В рейтинге благополучия (Legatum Prosperity Index 2015) Республика Молдова занимает 92 позицию из 142 государств мира.

Республика Молдова является одной из самых бедных стран в Европе, а уровень жизни населения ухудшается с каждым годом. Есть существенные различия между уровнем жизни городского и сельского населения, уровень бедности в сельской местности превышает в 3 раза городскую местность.

Улучшения качества жизни населения в сельской местности возможно достичь путем внедрения проектов продвижения бизнеса по переработке сельскохозяйственной продукции в сельской местности и программ поддержки предпринимательства в экономических центрах республики.

1. Закон от 05.07.2012 №152 о прожиточном минимуме опубликован: 07.08.2012 в Monitorul Oficial Nr. 165 статья № : 555.
2. Sârbu O., Nirean E. Economia Moldovei. UASM, Chişinău, 2015. 164 p.
3. Статистический сайт Молдавии URL: statistica.md.

Гензера О. О., студентка
Науковий керівник: Приступа Л. А., к.е.н., доцент
Хмельницький національний університет

БІНАРНІ ОПЦІОНИ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ

Бурхливе зростання фінансових ринків в останні роки призвело до появи та активного використання значної кількості різних фінансових інструментів. Це різноманітні опціони, ф'ючерси, акції, облігації, ПФИ та інші. Але, на окрему увагу з цього списку заслуговують опціони, особливо так звані бінарні, що дозволяють швидко отримати прибуток від направлених рухів на різних ринках. Бінарні опціони – це найсучасніший інструмент для заробітку в Інтернеті, який завдяки своїй простоті, прибутковості і доступності стрімко набирає популярність.

Бінарні опціони – це вид фінансових деривативів, які дозволяють торгувати різними базовими активами, в якості яких можуть виступати акції компаній, індекси фондових бірж, валюти, товари сировинних ринків та дорогоцінні метали. Це опціон з фіксованим прибутком, де потрібно передбачити, на якому рівні буде ціна на момент закінчення контракту. Якщо прогноз підтверджується, ви отримуєте прибуток, визначений при відкритті контракту. В іншому випадку ви втратите вартість контракту. Опціони називаються «бінарними», тому що вони пропонують тільки два можливих результати – прибуток або збиток. Отже, інвестору необхідно грамотно спрогнозувати рух ціни, щоб повернути вкладені кошти і розмір отримати прибуток.

Біржова торгівля опціонами почалася в 1973 році, коли була заснована Чиказька опціонна біржа СВОЕ. А в 90-х торгівля опціонами вже активно поширювалася по світу, розвивалася і змінювалася, надавала можливість задоволення потреб по різноманітним активам. Перші регульовані бінарні опціони з'явилися в середині 2008 року. Їх запустила та ж сама, найбільша в Америці, Чиказька опціонна біржа, написавши на своєму сайті анонс [1].

Після появи бінарних опціонів на ринку, почали з'являтися брокери, які дозволяли найпростішим способом торгувати. Однак, ще кілька років тому ніхто послідовно не займався регулюванням подібних контор, тому часто траплялося, що трейдери ставали жертвами шахраїв.

Новий виток історії бінарних опціонів був пов'язаний з Європою, коли Кіпрська Комісія з Цінних паперів (CySEC) офіційно визнала бінарний трейдинг фінансовим інструментом. У трейдерів з'явився гарант захисту в особі CySEC (сьогодні це один з найнадійніших регуляторів в Європі і світі). І, згодом, коли стало очевидно, що CySEC дійсно охоче забирає ліцензії у брокерів, викритих в шахрайстві, багато компаній стали прагнути потрапити в реєстр комісії і отримати ліцензію.

Однак, ринок бінарних опціонів повністю не оформлений законодавчо і, не зважаючи на зусилля регуляторів, значна кількість бінарних опціонів у світі продовжує реалізовуватись через торгівельні платформи в Інтернеті, які не мають ліцензій та не дотримуються норм міжнародного законодавства [2]. Через це в державах Євросоюзу 2 липня 2018 року, вступила в силу заборона загально-європейського фінансового регулятора ESMA на маркетинг, розповсюдження і продаж бінарних опціонів роздрібним інвесторам. Термін дії цієї заборони склав три місяці, однак згодом регулююча організація продовжила ця заборону до квітня 2019 року.

Спочатку умови заборони бінарних опціонів були більш жорсткими, але в серпні 2018 року були введені деякі послаблення. Зокрема з-під заборони були виведені деякі види опціонів. Контракти, ризик втрати коштів за якими для інвестора невисокий, мають термін експірації від 3 місяців дозволені. Також

дозволяється пропозиція опціонів, які передбачають тільки два варіанти виплати, жоден з яких не нижче початкового вкладення коштів інвестором.

Отже, не дивлячись на заборони, бінарні опціони продовжують жити.

В Україні бінарний трейдинг отримав широке поширення з 2011 року. Але до цього часу ринок бінарних опціонів в Україні не регулюється з боку держави і являє собою сіру зону [3].

Як і будь-який інший фінансовий інструмент, бінарні опціони мають свої позитивні і негативні сторони. До їх основних переваг можна віднести: відносну простоту проведення фінансових операцій при мінімальних витратах на обробку контрактів; завідомо відомі ризики і отримання фіксованого розміру прибутку, встановлені умови контракту; прибуток, що отримується інвестором від торгівлі бінарними опціонами, набагато вище в порівнянні з іншими видами трейдингу; можливість максимально швидкої торгівлі та вибору термінів самостійно; вся робота ведеться через сайт, і немає необхідності встановлювати якісь спеціальні програми на комп'ютер; можливість робити мінімальні вкладення; великий вибір торговельних інструментів; можливість заробітку в будь-якій точці світу.

Головними недоліками бінарних опціонів є: можливість втрати інвестицій; високий рівень збитків; не можна достроково закрити операцію; складність вибору брокера (можливість вибрати недобросовісного брокера); відсутність кредитного плеча; величезний ґрунт для шахрайства.

Висновок. Зараз бінарні опціони як фінансовий інструмент міцно закріпилися на вершині Інтернет заробітків. Незважаючи на те, що вони не належать до біржової торгівлі, все одно мільйони людей по всьому світу ретельно вивчають технічний аналіз і вчать прогнозувати майбутній рух ціни.

1. Історія виникнення бінарних опціонів. BinarOption.com. URL: <https://uk.binaroption.com/stati/72-istoriya-vozniknoveniya-binarnykh-optcionov>
2. Пономаренко І.В. Особливості функціонування бінарних опціонів. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 2. 2014. С.130-133.
3. Історія бінарних опціонів. РЕПОРТЕР. URL: <http://report.if.ua/groshi/istoriya-binarnykh-optcioniv/>

Грыдинарь Е. И., студентка

Научный руководитель: Нирян Елена, старший преподаватель, д.э.н.

Государственный аграрный университет Республики Молдовы

ДОХОДЫ, РАСХОДЫ И ПРИБЫЛЬ ПРЕДПРИЯТИЯ

Вся хозяйственная жизнь предприятия складывается из двух групп фактов хозяйственной жизни – это доходы и расходы.

Доходы и расходы – это те факты хозяйственной жизни, которые с экономической и бухгалтерской точек зрения изменяют финансовый результат хозяйственной деятельности предприятия.

Значение доходов и расходов в современной рыночной экономике огромно. Показатели доходов и расходов являются важнейшими в системе оценки результативности и деловых качеств предприятия, степени его надежности и финансового благополучия как партнера. При сравнении доходов с расходами предприятия за тот же период определяется прибыль – показатель, наиболее полно отражающий эффективность производства.

Прибыль как важнейшая категория рыночных отношений выполняет определенные функции:

- характеризует экономический эффект, полученный в результате деятельности предприятия (отражает конечный финансовый результат);
- обладает стимулирующей функцией. Ее содержание состоит в том, что прибыль одновременно является финансовым результатом и основным элементом финансовых ресурсов предприятия;
- прибыль является одним из источников формирования бюджетов разных уровней.

Рис. 1. Классификация доходов (расходов) предприятия

Как особая экономическая категория, доходы предприятия выражаются в виде увеличения активов или уменьшения обязательств организации, что влечет за собой рост собственного капитала данного предприятия. В этой связи следует отметить, что доходами не могут являться любые поступления в организацию.

Расходами организации признаются уменьшение экономических выгод в результате выбытия активов и (или) возникновение обязательств, приводящее к уменьшению капитала этой организации, за исключением уменьшения вкладов по решению участников (собственников имущества).

Организация финансов предприятия играет огромную роль при расчетах предприятия с различными органами власти, субъектами и предприятиями.

Неправильное распределение прибыли предприятия может привести к ошибке при уплате налогов, либо их не своевременной уплате, и как следствие

возможному проведению налоговых проверок, не только камеральных, но и выездных. Подобные проверки негативно сказываются на работе предприятия, так как вызывают напряжение и ожидание в выявлении различных ошибок, хотя с другой стороны улучшают контроль над организацией финансов предприятия.

В целом, так как финансы предприятия занимают ведущее место в воспроизводственном процессе и формировании собственных денежных средств и централизованных финансовых ресурсов государства необходим тщательный контроль над их организацией и ответственный подход при их распределении и использовании.

1. Гаврилова А. Н., Попов А. А. Финансы организации (предприятий) : учебн. пособ. М. : КНОРУС, 2005.
2. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий АПК. 2002. 704 с. ISBN: 985-475-009-4.
3. Сергеев И. В. Экономика предприятия. Финансы и статистика. Москва. 2002.
4. Шуляк П. Н. Финансы предприятия : учебн. пособ. – 2-е изд. – М. : Издательский дом «Дашков и К», 2006.

Гресик Я. В., студентка

Науковий керівник: Мостовенко Н. А., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКУ

Основну роль у досягненні конкурентних переваг комерційного банку становить такий вид управління як фінансовий менеджмент, який є одним із складових елементів банківського менеджменту. Фінансовий менеджмент відрізняється від інших видів менеджменту тим, що він розглядає ті процеси управління, які здійснюються за допомогою знань про гроші.

Основна мета фінансового менеджменту полягає в забезпеченні стійкості банку, а завдання зводяться до досягнення оптимального співвідношення ліквідності, прибутковості й ризику [1].

До основних напрямів фінансового менеджменту комерційного банку входять: управління активами, управління пасивами, управління прибутковістю, управління ліквідністю та управління ризиками. В системі банківського менеджменту одним з важливих напрямів є ефективно управління активами банку. Активи комерційного банку – статті бухгалтерського балансу, що відображають розміщення і використання ресурсів комерційного банку. Управління активами банку призначене мінімізувати фінансові ризики, оптимізуючи структуру балансу

з метою забезпечення високого рівня ефективності банківських операцій при одночасному скороченні витрат і дотриманні діючих обмежень за ризиками.

Управління активами банку, на думку І. В. Сало, є однією з основних складових, яка безпосередньо впливає на ефективність роботи банківської установи та її здатності виживати в конкурентному середовищі. З розвитком банківської системи це питання стало актуальним через загострення боротьби за клієнтів та ресурси [2, с. 192].

Як було зазначено вище, до основних завдань управління активами банку відносяться: підтримання ліквідності; забезпечення прибутковості і рентабельності; збереження вартості активів. Головна мета управління активами банку складається в найбільш ефективному розміщенні та використанні власних і залучених коштів банку для отримання найвищого прибутку. Структура і якість активів значною мірою визначають ліквідність і платоспроможність банку, а, отже, його надійність. Якість активів – це надзвичайно мінливий параметр, оцінка і аналіз якого повинні здійснюватися на постійній основі.

Основними принципами банківського менеджменту при управлінні активами є [1]:

- управління прибутковістю активів;
- підтримка раціональної структури активів;
- диверсифікація активних операцій;
- аналіз ризиків та створення резервів.

Головне завдання менеджменту активів – забезпечити рівновагу між бажанням досягти великих прибутків і прийнятним розміром ризику. Банк, як і кожне підприємство, прагне досягти максимально можливого прибутку. А чим більші прибутки, тим вищі ризики. Тому для банку дуже важливо визначити оптимальне співвідношення між прибутком та ризиком, що здатний забезпечити менеджмент банківської діяльності [3, с. 7].

Крім вищезазначеного, фінансовий менеджмент має бути спрямований на забезпечення збереження залучених коштів та своєчасне і повне повернення кредиторам та вкладникам. Реалізація такої мети повинна бути зорієнтована на створення такої системи управління, яка здатна забезпечити поточну і довгострокову ліквідність, збалансування активів та пасивів по строках та сумах, наявність відповідних резервів, високу якість кредитного портфелю [3, с. 12].

Фінансовий менеджмент банку виробляє стратегію активних операцій, визначає, які кошти будуть вкладені в кредити, депозити, цінні папери та інші інструменти, що будуть приносити дохід, а які будуть залишатися в вигляді готівки, залишків на кореспондентських рахунках та інших непрацюючих активів. Управління активами полягає у встановленні балансу в банку між залученими ресурсами і можливістю розміщення фінансових ресурсів з урахуванням їх структури.

Отже, поняття «фінансовий менеджмент банку» набагато ширше, ніж «фінансовий менеджмент підприємства». З одного боку, управління фінансами банку є, по суті, управлінням його операціями, а з іншого – це частина взаємозалежного процесу, в якому можна відокремити управління ліквідністю банку, управління прибутковістю банку, ефективністю виконання окремих видів банківських операцій та управління фінансовими ризиками банку.

Таким чином, основними складовими процесу управління активами фінансового менеджменту банку є: оцінка фінансового стану і надійності банку, найбільш ефективно розміщення та використання власних і залучених коштів банку для отримання найвищої прибутку, оцінка залучених коштів з метою визначення рівня стійкості ресурсної бази, яка полягає у визначенні ймовірності знаходження залучених коштів на рахунках клієнтів у відповідності до умов укладених договорів; оцінка кредитоспроможності позичальника та інші.

1. Банки и банковское дело в 2 ч. Часть 2: учебн. и практикум для академического бакалавриата / В. А. Боровкова [и др.] ; под ред. В. А. Боровковой. 4-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательство Юрайт, 2017. 159 с. URL: <https://biblio-online.ru/bcode/400643>

2. Сало І. В., Криклій А. О. Фінансовий менеджмент банку : навч. посібн для ВНЗ. Суми : Університетська книга, 2007. 313 с.

3. Лачкова Л. І., Лачкова М. В., Шевчук І. Л. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібн. для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Харків : ФОП-Іванченко І. С., 2017. 179 с.

Дворник Елена, студентка

Государственный аграрный университет Республики Молдовы

СЕЛЬСКАЯ МЕСТНОСТЬ – КАК СИСТЕМА ЭКОНОМИЧЕСКИХ И СОЦИАЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Рассматривая сельскую местность, как систему экономических и социальных отношений очень важно правильно определить основные понятия, что такое «село»? и «сельская местность». Ведь с этим связано формирование понятия «сельская экономика».

Сельская местность – это вся обитаемая территория вне городов и пригородов. Она включает естественные и антропогенные ландшафты, а также села, деревни, хутора, фермы.

Жители проживающие в сельских населённых пунктах называются сельским населением. Сельское население – часть постоянного населения, занятая сельским и лесным хозяйством, охотой и рыболовством, обслуживанием внегородского транспорта и др.

Село – административно-территориальной единицей, объединяющей сельское население на основе общности территории, географических условий, экономических и социально-культурных связей, традиций и обычаев. Село представляет собой не только территорию производителей сельскохозяйственной продукции, но и выступает как достаточно сложная социально-экономическая структура, функционирующая в соответствии с определенными закономерностями, правилами и традициями, а также своеобразными условиями жизнедеятельности людей.

Основными проблемами, развития сельской местности в Республике Молдова, являются:

- уменьшение численности населения сельской местности;
- рост демографической нагрузки на трудоспособное население;
- дефицит квалифицированных кадров;
- географическое расположение села, удаленность от областного центра;
- недостаток финансирования в социально-экономической сфере.

В результате этих проблем в сельских местностях Республики Молдова возникают угрозы развития сельской местности, а именно:

- ухудшение демографической ситуации и отток квалифицированных кадров;
- снижение качества оказания жилищно-коммунальных услуг, рост тарифов;
- снижение экономического потенциала и замедление темпов роста сельского поселения;
- уменьшение финансирования в социально-экономической сфере;
- низкое доверие населения к администрации сельского поселения;
- рост дефицита в бюджете сельского поселения;

Подходами к решению основных проблем экономического развития села, сельской местности являются:

- улучшение земельных ресурсов;
- услуги по управлению сельским хозяйством;
- маркетинг качественных сельскохозяйственных товаров;
- основные услуги для сельской экономики и населения;
- восстановление и развитие деревень, сохранение сельских традиций;
- управление водными ресурсами сельского хозяйства;
- улучшение сельской инфраструктуры;
- поддержка туризма и промыслов;
- защита окружающей среды;
- восстановление потенциала сельского хозяйства, утраченного вследствие стихийных бедствий, а также реализация превентивных мер;
- улучшение финансовой инфраструктуры.

В XXI веке сельское хозяйство более чем когда-либо отличается своим масштабом и потенциальным воздействием, которое на данном этапе приобретает особое значение. Можно с уверенностью утверждать, что оно связано с

окружающей средой, а также непосредственным и очевидным образом влияет на сельские районы, что наделяет его, помимо важной экономической роли, также социальной и экологической функциями.

По моему мнению, без сохранения и развития села, сельской местности, сельского хозяйства невозможно гармоничное развитие нашей страны, рост ее конкурентоспособности. И разрушение сельского уклада обернется потерей не только продовольственной безопасности, но и культурных традиций.

Ведь именно в XXI веке сельская местность вносит большой вклад в экономику, культуру, социальное преобразование и духовную жизнь страны.

1. Киселев С. В. Сельская экономика: учебн. пособ. М. : «ИНФРА-М», 2007. 436 с.
2. Захарко С. В. курс «Экономика и развитие сельской местности», 2005. 348 с.
3. URL : <http://bibliofond.ru/>
4. URL: <https://ru.wikipedia.org/>

Дуднева Ю. Е., к.е.н., доцент

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

На сучасному етапі розвитку української економіки конкурентоспроможність суб'єктів господарювання значною мірою залежить від методів та технологій менеджменту, які застосовуються у різних функціональних підсистемах управління. Сучасні підприємства стикаються з необхідністю координації та підвищення загальної керованості. У зв'язку з цим зростає актуальність впровадження методології контролінгу, спрямованої, серед іншого, на забезпечення фінансової стабільності суб'єкту господарювання. Зауважимо, що фінансовий контролінг служить дієвим механізмом формування, реалізації та коригування всіх основних стратегічних рішень в сфері фінансового менеджменту [1].

Фінансовий контролінг розглядається як елемент інтегрованої системи управління фінансами підприємства, який дозволяє здійснювати фінансове управління на основі прийняття фінансового управлінського рішення, моніторинг зовнішнього середовища, моніторинг об'єкту фінансового управління, і дає можливість створити інформаційну модель об'єкта управління [2].

Метою фінансового контролінгу є формування цілеспрямованого комплексу заходів щодо збереження фінансової стабільності підприємства в процесі управління фінансами і максимізація його вартості.

Проблеми, які має вирішити фінансовий контролінг, зводяться до наступних:

– наявність дебіторської заборгованості, що погано контролюється менеджерами підприємства. Неконтрольована дебіторська заборгованість призводить до

зменшення оборотних коштів, створює додаткове навантаження на систему забезпечення поточної ліквідності. Її наявність, а тим паче, не прогнозоване зростання, свідчить про необхідність прийняття відповідних управлінських дій;

- неефективне управління витратами, проблеми структуризації витрат, відсутність методик визначення економічної доцільності витрат, а також причин їх виникнення та оптимальної структури витрат;

- низька фінансова дисципліна центрів відповідальності підприємства, яка свідчить про відсутність системи планування фінансів, та унеможлиблює контроль за фінансовими потоками;

- неправильне визначення прибутковості та рентабельності діяльності центрів прибутку та центрів інвестицій. До цієї ж проблеми відносяться і недостовірні висновки щодо прибутковості певних напрямів бізнес-діяльності або певних продуктів (послуг), які пов'язані із вибором методології формування собівартості та розподілу непрямих статей витрат (абсорбшен-костінг);

- недостатня мотивація менеджерів різного рівня щодо оптимізації витрат, переваги короткострокових фінансових цілей над довгостроковими, наслідком чого може бути потенційне зниження конкурентоспроможності продукції та послуг;

- низький рівень організації первинного документообігу, що призводить до дефіциту релевантної інформації про результати діяльності центрів відповідальності, використання різноманітних ресурсів та потреби в них.;

- відсутність системи податкового планування та, як наслідок, сплата надмірно високих податкових платежів, стрибкоподібне зростання абсолютних сум податків до сплати у певних періодах, ще негативно впливає на забезпечення підприємства фінансовими ресурсами;

- недосконала система внутрішньої фінансової та управлінської звітності негативно зменшує можливості інформаційного забезпечення прийняття стратегічних та оперативних управлінських рішень, утруднює контролювання центрів відповідальності, знижує ефективність мотиваційних програм для центрів відповідальності та їх менеджерів.

Таким чином зрозуміло, що актуальність фінансового контролінгу зумовлена проблематикою сучасного фінансового менеджменту, а сам фінансовий контролінг є одним з найбільш перспективних напрямів його вдосконалення та розвитку.

Впровадження фінансового контролінгу включає два основні етапи. На першому етапі проводиться діагностика підприємства, з'ясовується цілісна картина фінансового стану, структуруються проблеми для обґрунтованого прийняття управлінських рішень про зміни. На другому етапі відбувається розробка і реалізація заходів фінансового контролінгу відповідно до виявлених проблем підприємства.

Організація фінансового контролінгу передбачає:

- формулювання цілей, функцій та завдань фінансового контролінгу;
- формування структури служби фінансового контролінгу;

– розробити сукупність методів, моделей, інструментів та процедур для використання в процесі здійснення діяльності з фінансового контролінгу.

1. Дуднева Ю. Е., Кір'ян О. І. Сучасний інструментарій стратегічного контролінгу в управлінні промисловими підприємствами. *Економіка та право*. 2018. №1 (49). С. 136-142.
2. Лозовицький Д. С. Контролінг : навч. посібн. Львів, ЛьвДУВС. 2012. 240 с.

Ємельянова А. Ю., студентка
Науковий керівник: Стрижеус Л. В., к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в умовах зовнішнього економічного середовища. Відповідно, розглядаючи питання побудови ефективної фінансової системи, слід, перш за все, виходити з особливостей сучасної економіки, провідною з яких є її нестабільність на світовому і національному рівнях [1, с. 7].

Фінансову рівновагу необхідно розглядати як певний фінансовий стан підприємства, який характеризується комплексністю формування в процесі діяльності підприємства і також виявляється у збалансованості його фінансового потенціалу за ступенем ліквідності, рівнем доходності та ймовірністю банкрутства. Фінансовій рівновазі підприємства, властива об'єктивна закономірна зміна під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників.

Видатний науковець Поддерьогін А. М. вважає, що фінансова рівновага – це характеристика стану фінансової діяльності підприємства, за якого потреба в збільшенні обсягу активів підприємства балансується можливостями підприємства щодо формування його фінансових ресурсів [2, с. 182].

Фінансова рівновага передбачає, що грошові надходження підприємства дорівнюють або перевищують потребу в капіталі для виконання поточних платіжних зобов'язань. У процесі фінансового аналізу застосовують різноманітні рівняння фінансової рівноваги, базову модель яких можна подати так: початковий стан резервів ліквідності + виручка від реалізації + надходження від інвестиційної діяльності = поточні виплати в рамках операційної діяльності + інвестиції + погашення заборгованості (основна сума, відсотки) + виплата дивідендів + кінцевий обсяг резервів [3].

Змістовною та ґрунтовною є методика визначення типу фінансової рівноваги підприємства, запропонована Костирко Л. А., заснована на моделюванні шістьох ситуацій фінансової рівноваги та умов їх реалізації. Дана методика передбачає використання таких індикаторів, як ліквідність, фінансова стійкість і рентабельність. Основними типами фінансового стану підприємства з позиції його фінансової

рівноваги за даним підходом є: ідеальний стан; стан статичної рівноваги, назрівання фінансової кризи; фінансова криза (першого, другого та третього ступенів) [4].

Фінансовий менеджмент вивчає не лише форми прояву існування фінансової рівноваги підприємства, а й її відсутності, тобто порушення. За визначенням Бланка І. О. «фінансова криза підприємства являє собою одну серед найбільш серйозних форм порушення його фінансової рівноваги, яка криє у собі найбільш небезпечні потенційні загрози функціонування підприємства та відображає, циклічно виникаючі протягом його життєвого циклу під впливом різних факторів, протиріччя між фактичним станом його фінансового потенціалу та необхідним обсягом фінансових потреб» [5, с. 515]. Тобто робимо висновок про те, що циклічною зміною рівноважного фінансового стану підприємства настає фінансова криза. Порушення фінансової рівноваги свідчить про входження підприємства у кризовий стан. На цьому шляху оволодіваються перешкоди і виробляється нова якість. На цих підставах можемо зрозуміти механізм дії творчої функції фінансової кризи, яка, в свою чергу, стимулює економічну систему до змін у напрямку досягнення нової фінансової рівноваги. Саме прагнення відновити рівноважний фінансовий стан підприємства стає рушійною силою його фінансово-економічного оновлення.

Місце фінансової рівноваги в апараті фінансів підприємства впливає з наступного:

- фінансовий потенціал підприємства формується за умов фінансової рівноваги, яка в свою чергу, виступає, її матеріальною основою;
- за своїм функціональним призначенням фінансова безпека покликана забезпечувати захист рівноважного фінансового стану підприємства від флуктуацій, які були спричинені в результаті внутрішніх та зовнішніх чинників;
- фінансова стійкість залежить від спроможності підприємства відновлювати втрачений стан фінансової рівноваги на якісно новому рівні;
- фінансова стабільність виявляється у змозі підприємства зберегти фінансову рівновагу у довгостроковому періоді, що дозволяє нарощувати фінансовий потенціал, який виступає ключовим фактором росту вартості бізнесу.

Отже, формування фінансової рівноваги підприємства, як провідне завдання фінансового менеджменту підприємства, має вирішуватися як на стратегічному, так і на тактичному й оперативному рівнях. Прагнучи її встановлення та утримання в довгостроковому періоді, керівництво підприємства повинне розбудовувати збалансовану фінансову стратегію з точки зору ліквідності, дохідності та ризику.

1. Кузнецова С. А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 200 с.

2. Поддєрьогін А.М., Білик М. Д., Буряк Л. Д., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий менеджмент : підручн. Київ : КНЕУ, 2009. 535 с.

3. URL: <http://studfiles.net/preview/5705110/page:18/>

4. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія. Харків : Фактор, 2008. 336 с.

5. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия. Киев : Эльга, Ника-Центр, 2004. 720 с.

Єфімчук А. С., студентка
Науковий керівник: Корецька Н. І., к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА РОЗБУДОВИ ІНФРАСТРУКТУРИ

Розвиток громад, функціонування інфраструктурних систем життєзабезпечення населення України нині є і залишається актуальним питанням. І хоча даний проект спрямований на покращення, в першу чергу, добробуту населення України, проте існують комплексні проблеми, в основі яких лежать фінансові та інші питання.

Питання стратегічного розвитку громад, планування, фінансування і розбудови інфраструктури досліджували Г.Васильченко, М.Дацишин, Н.Єременко, Я.Казюк, І.Кресіна, І.Парасюк, А.Ткачук, В.Шарий та інші.

Більшість українських громад дуже добре знають, що таке дефіцит ресурсів, передусім фінансових і матеріальних. І самостійно, у короткий період, сформувати розвинену інфраструктуру громаді за власні ресурси складно. Але, на державному рівні діє ряд механізмів підтримки громад, які нараховують млрд. грн [1].

Джерелами фінансової державної підтримки розвитку громад та розбудови інфраструктури є (рис. 1): субвенція на соціально-економічний розвиток; кошти на будівництво футбольних полів в регіонах України; субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості; Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР); субвенція на формування інфраструктури ОТГ.

Рис. 1. Джерела фінансової державної підтримки розвитку громад і розбудови інфраструктури

Примітка. Сформовано на основі даних джерела: [1]

Крім того, за рахунок коштів державного бюджету фінансуються: проекти регіонального розвитку, отримані від ЄС, інші програми та заходи.

Варто зазначити, що уряд щороку збільшує державну фінансову підтримку на розвиток громад і розбудову інфраструктури. У 2017 році вона зросла у 2,84 рази – з 0,5 до 14,92 млрд грн. У 2018 році державна фінансова підтримка не включала в себе освітню і медичну субвенції, додаткові дотації, субвенції і дотації соціального захисту населення і становила майже 37,9 млрд грн, що на 1,5% більше у порівнянні з 2017 роком (табл. 1).

Як бачимо, що кошти у вигляді субвенції на соціально-економічний розвиток виділялись, починаючи з 2014 року. І протягом 2014–2018 років їх сума була різною. Проте, у 2018 році порівняно з 2017 роком обсяги даної державної фінансової підтримки не змінилися і становила 5,0 млрд грн.

Таблиця 1

Динаміка державної фінансової підтримки розвитку громад та розбудови інфраструктури за 2014–2018 роки

Джерело	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Сума за 2014–2018 рр.
1. Субвенція на соціально-економічний розвиток	0,5	0,8	3,3	5,0	5,0	14,6
2. Кошти на будівництво футбольних полів зі штучним покриттям в регіонах України	-	-	-	0,27	0,37	0,64
3. Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості	-	-	-	4,0	1,0	5,0
4. Державний фонд регіонального розвитку	-	2,9	3,0	3,5	6,0	15,4
5. Субвенція на формування інфраструктури ОТГ	-	-	1,0	1,5	1,9	4,4
6. Кошти ЄС на підтримку секторальної політики	-	-	-	0,65	1,5	2,15
7. Інші					22,19	22,19
Всього:	0,5	3,7	7,3	14,92	37,96	64,38

Примітка. Сформовано на основі даних джерел: [2; 3]

Кошти на будівництво футбольних полів зі штучним покриттям, субвенція на реалізацію заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості та кошти ЄС на підтримку секторальної політики почали виділятися лише з 2017 року і їх обсяги є незначними: перші зросли на 100 млн. грн. (або на 37%); треті – на 850 млн. грн. (або у 2,3 рази); а другі – навпаки, зменшилися 3 млрд грн (або на 75%).

Обсяги фінансової підтримки з ДФРР виділялися з 2015 року і за аналізований період зросли на 3,1 млрд. грн. або майже у 2,1 рази, а субвенція на формування інфраструктури ОТГ почала виділятися з 2016 року і зросла на 900

млн. грн. або на 9%. Крім того, у 2018 році були визначені додаткові джерела фінансової підтримки, з яких було виділено на розвиток громад і розбудову інфраструктури більше 22 млрд. грн.

В цілому сума державного фінансування на розвиток громад та розбудову інфраструктури за період 2014–2018 років склала 64,38 млрд. грн.

Отже, аналіз засвідчує ефективність бюджетної децентралізації, колосальний прогрес з точки зору можливостей і ресурсів місцевого самоврядування. І можна констатувати, що громади отримують достатній обсяг коштів на свій розвиток і розбудову інфраструктури. Питання лише в тому: як ефективно та раціонального їх розподілити.

1. Донченко К. Як держава фінансово підтримує децентралізацію. URL: <https://biz.censor.net.ua/r3083525>

2. Децентралізація дає можливості. Група фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/6475?page=11>

3. Уряд фінансує розвиток регіонів. Департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України. URL: <https://svitvisti.com/uryad-finansuye-rozvytok-regioniv/>

Камінський А. І. студент

Науковий керівник: Дзямучич М. І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

РЕГУЛЮВАННЯ НБУ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Ліквідність є одна з найважливіших якісних характеристик діяльності комерційного банку, яка свідчить про його надійність і стабільність.

Дослідженням ліквідності займається багато науковців тому існує декілька трактувань поняття ліквідності, при цьому НБУ дає наступне визначення: ліквідність банку – це його спроможність забезпечувати своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, завдяки збалансованості між строками та сумами погашення розміщених активів і строками та сумами виконання зобов'язань, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів. З метою підтримання ліквідності банк повинен мати певний резерв коштів для виконання непередбачених зобов'язань, які можуть бути обумовлені як змінами стану грошового ринку, так і фінансовим станом клієнтів або банків-партнерів [1].

Одним з найважливіших ланок економіки країни є її банківський сектор. У структурі банківського сектора виділяють 2 рівня – Національний банк України і кредитні організації, з яких 93% складають банки. Це говорить про те, що основою банківської системи є саме комерційні банки.

Кожен комерційний банк повинний самостійно забезпечувати підтримку своєї ліквідності на заданому рівні на основі як аналізу її стану, що складається на конкретні періоди часу, так і прогнозування результатів діяльності і проведення в наступній науково обґрунтованій економічній політиці у сфері формування статутного капіталу, фондів і резервів спеціального призначення, залучення позикових коштів третіх осіб, здійснення активних кредитних операцій [2].

Ліквідність банку тісно пов'язана з поняттям ліквідності балансу. Цей показник визначається співвідношенням вимог (статей активу) та зобов'язань (статей пасиву) на певний момент часу. Ліквідність балансу є невід'ємною частиною загальної ліквідності банку, але необхідним етапом аналізу рівня ліквідності банку є процедура визначення ліквідності балансу [3].

Успіх банку забезпечується трьома взаємопов'язаними факторами:

1. Висока рентабельність (прибутковість) банківської діяльності, що створює можливість виплати дивідендів акціонерам банку, збільшення його капіталу, створення необхідних страхових резервів, фондів розвитку та ін.

2. Ліквідність, тобто можливість конвертувати свої активи в платіжні засоби для своєчасного погашення його боргу.

3. Платоспроможність, тобто здатність, своєчасно і в повному обсязі, виконувати свої зобов'язання перед кредиторами – державою, банками, вкладниками та іншими.

За відсутності ліквідності навряд чи банк може бути платоспроможним. Таким чином, в забезпеченні високого рівня стабільності, стійкості та надійності комерційного банку ліквідність – первинна, платоспроможність – вторинна.

На ліквідність банку впливає велика кількість різних факторів, вони діляться на зовнішні і внутрішні. Внутрішні чинники пов'язані з діяльністю самого банку, тому що змінюючи політику банку, можна запобігти негативному впливу на ліквідність і платоспроможність. Зовнішні чинники, це такі фактори під які банк повинен пристосувати свою кредитну політику, він не може чинити на них вплив. До зовнішніх факторів належать: нестабільність економічної та політичної ситуації в країні; зміна курсу цін, валют, інфляція; банкрутство боржників, не платоспроможні клієнти; скорочення філій і відділень банків; обмеженість каналів придбання засобів.

Аналізуючи поняття платоспроможності та ліквідності, ми прийшли до висновку, що комерційний банк з відсутністю ліквідності не може бути платоспроможним, в свою чергу втрата банком ліквідності призводить до неплатоспроможності і до подальшого банкрутства. Ми вважаємо, що в силу таких серйозних наслідків, в забезпеченні діяльності комерційного банку так важливо розмежовувати поняття ліквідність і платоспроможність.

Однак необхідно пам'ятати, що для досягнення високого рівня стабільності, стійкості та надійності і ліквідність і платоспроможність важливі, хоча ліквідність це поточна характеристика роботи банку і відноситься до сфери компетенції

виконавчого менеджменту, а платоспроможність – це основа діяльності банку, його фундаментальна характеристика, сфера компетенції вищого керівництва – власників банку. Управління ліквідністю є інструментом отримання доходів і підвищення ефективності банківської діяльності, а управління платоспроможністю – це один з інструментів підвищення стійкості банку.

Таким чином, ліквідність банку – це здатність банку забезпечити повне і своєчасне виконання своїх фінансових зобов'язань. Рівень банківської ліквідності безпосередньо впливає на стійкість всієї банківської системи, одним з головних завдань якої є здійснення розрахункових функцій, проведення платежів між різними суб'єктами економіки. Отже, до проблеми управління ліквідністю комерційного банку слід підходити комплексно, визначаючи при цьому всі переваги та недоліки управлінських рішень.

1. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. №368 (зі змінами та доповненнями) URL: <http://www.rada.gov.ua>

2. Драбаніч А. В., Максимець І. О. Ліквідність комерційного банку: оцінка та особливості управління. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2013. №3. С. 80–84.

3. Катан Л. І., Марченко Ю. С. Управління ліквідністю комерційних банків. *Молодий вчений*. 2017. №5. С. 588–591.

Карлова О. А., д.е.н, професор,

Секірож Я. В., здобувач

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

УПРАВЛІННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯМ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Система життєзабезпечення міста як єдине ціле реагує на зміну будь-якого зовнішнього або внутрішнього економічного фактору. На нашу думку, провідну роль у дослідженнях системи життєзабезпечення міста та її вдосконаленні відіграє математичне моделювання. Математична модель системи життєзабезпечення міста – це закономірності процесів функціонування її складових, представлені в абстрактному вигляді за допомогою метода математичних співвідношень. У економіко-математичних моделях системи життєзабезпечення міста відображаються найбільш важливі властивості процесів, що відбуваються в н ньому.

Складність проблеми прогнозування оплати житлово-комунальних послуг полягає в тому, що для кожної території, міста кількість громадян, які користуються послугами житлово-комунального господарства, і їх платоспроможність будуть різні [1, с. 383–391]. Спеціалістам-практикам галузі потрібна модель розрахунку, що вирішує ці проблеми і дозволяє визначити шукані

величини у взаємозв'язку зі стандартами вартості (соціальною нормою площі житла, рівнем оплати витрат підприємств ЖКГ населенням: відсотком платежів громадян за житлово-комунальні послуги в сукупному сімейному доході і вартістю ЖКП за 1 кв. м загальної площі) [2].

На нашу думку необхідно створення науково-обґрунтованої моделі визначення платоспроможності населення міста. В її основу має бути покладений принцип розподілу населення за рівнями доходів з виділенням частки кожної групи в загальній масі населення, що бере участь в процесі споживання та оплати житлово-комунальних послуг. Розрахунок платоспроможності здійснюється за групами населення, об'єднаними в залежності від їх щомісячного середньо-душового доходу. Пред'явлений населенню до оплати тариф за послуги ЖКГ визначається за формулою:

$$T = CV \quad (1)$$

де C – вартість ЖКП на одну людину в місяць по соціальній нормі;

V – встановлюваний рівень (у %) оплати населенням наданих житлово-комунальних послуг по відношенню до рівня витрат на утримання і ремонт житла, а також комунальні послуги на відповідний період часу в даному місті.

$$C = NP, \quad (2)$$

де N – соціальна норма площі житла;

P – затвердження економічного обґрунтування вартості ЖКП на 1 кв. м.

На основі цього розрахунку можуть бути досліджені та прогнозовані можливі потреби в субсидіях, абсолютна величина отримання коштів за надані ЖКП, можливості подальшого збільшення платежів і необхідні компенсаційні заходи. Реалізація цих моделей чітко встановлює міру відповідальності виконавців, які беруть участь у створенні та реалізації цілісної системи управління ЖКГ.

Інноваційна модель розвитку підприємств сфери обслуговування передбачає реалізацію стратегічних підходів, що забезпечують підвищення її ефективності, згортання дотацій з одночасним створенням альтернативних недержавних джерел фінансування її розвитку, заснування системи рахунків соціального характеру з метою надання державної адресної допомоги малозабезпеченим категоріям громадян.

Перебуваючи в умовах гострої конкуренції та складного середовища, житлово-комунальне підприємство функціонує в суперечливій ситуації. Мінімізація витрат досягається за рахунок посилення вертикальних складових в управлінні, а мінімізація упущеної вигоди – за рахунок збільшення кількості горизонтальних зв'язків. Досягнення балансу між цими складовими організаційної структури є важливим завданням формування блоку стратегічного управління [1, с. 386].

Процес функціонування системи життєзабезпечення міста розвивається в часі і просторі. Тому в математичній моделі необхідно забезпечити і узгодити послідовність розвитку процесу функціонування міста і відобразити процес, а також перелік часі його основних економічних параметрів. Умови безперервного розвитку економічних процесів в просторі відображаються у взаємозв'язках

моделей мікро – та макроекономіки. Ці взаємозв'язки охоплюють економічні процеси, що відбуваються на окремому підприємстві, в місті, або в національному господарстві України. Формування інноваційних моделей процесів надання послуг в умовах невизначеності є перспективним завданням. Ефективне управління підприємствами сфери обслуговування у взаємодії із зовнішнім середовищем забезпечує його комплексний соціально-економічний розвиток, тому процес економіко-математичного моделювання та прогнозування є перманентним.

1. Карлова О.А. Визначення ступеню підготовленості та елементів стратегії управління міського комплексу до інноваційних змін. *Науковий вісник БДФЕУ. Економічні науки*. 2014. Вип. 27. С. 383–391.

2. Сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України URL: [http](http://)

Кір'ян О. І., к.е.н., доцент,
Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Фінансовий менеджмент — це процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обігу його грошових коштів [1]. Дослідження з питань фінансового менеджменту та зокрема антикризового фінансового менеджменту здійснюють значна кількість науковців та практиків (Василенко В., Прохорова Ю., Терещенко О., Шершньова З. та багато інших). Проведення узагальнення підкреслює, що відмінністю антикризового фінансового менеджменту є зміщення акцентів в управлінні на свідомі ризики, що базуються на довгостроковому плануванні, дослідження зовнішнього середовища, залучення персоналу до всіх процесів та скорочення процесів прийняття й реалізації рішень [2]. Однак більшість дослідників звертають увагу на діагностику фінансового стану, на етапи виникнення кризи та потенційно можливі шляхи її подолання або попередження [3]. В той же час постійне прискорення економічного та технічного розвитку, глобалізація економічних та ринкових процесів змушують посилювати увагу до прогнозування та попередження фінансової кризи, тим самим формуючи перспективний антикризовий фінансовий менеджмент.

На наш погляд, організаціям, що бажають перевести систему фінансового менеджменту в стан антикризового, необхідно, крім стандартних пропозицій, звернути увагу на наступні елементи в системі управління.

Першим є забезпечення переваги в часі. Для її отримання потрібно прискорити здійснення фінансового аналізу та аналізу показників діяльності організації в цілому. На наш погляд, це можливо зробити лише за умов покращення використання інформаційних потоків у внутрішній системі електронного документообігу. Для цього компанія повинна самостійно або за допомогою відповідних ІТ-фахівців розробити унікальну програму аналізу показників діяльності (саме для її діяльності), яка дозволить керівництву щоденно отримувати аналіз фінансового стану підприємства та динаміку його змін. В цю систему потрібно додати пофакторний аналіз результатів – прогноз змін фінансової стійкості залежно від змін тих чи інших показників діяльності організації або партнерів (конкурентів). Це дозволить своєчасно, ще на стадії прийняття рішень, отримувати попередню оцінку результатів з огляду на фінансовий стан організації. Таким чином буде зменшено ризики впливу поверхневих рішень на процес управління фінансами.

Для забезпечення ефективного функціонування запропонованої системи необхідно, на наш погляд, таким чином налагодити роботу з документацією, щоб вся інформація вводилась в систему електронного обліку не пізніше за 2-3 години після її появи. При цьому терміни введення повинні бути визначені, доведені до всіх учасників процесу та жорстко контролюватися. Це скоротить час на оновлення інформаційної бази та забезпечить прийняття більш зважених фінансових рішень.

Другим чинником є підготовка керівного складу до прийняття ризикованих рішень, формування їх готовності до відповідальності за результат. Даний чинник є особливо значущим для антикризового фінансового менеджменту, бо від здатності швидко прийняти ризиковане рішення залежить суттєве покращення реакції на зміни середовища та можливість отримання значно вищих фінансових результатів. Однак значна кількість топ-менеджерів не в змозі здійснювати ризиковані кроки, що призводить до мінімізації прибутків, втрати потенційних можливостей та скорочення прибутковості організації.

Третім чинником оптимізації антикризового фінансового менеджменту в сучасних умовах вважаємо наявність неординарного мислення у персоналі фінансових та економічних підрозділів, у топ-менеджерів. Сучасна економіка є змінною, діяльність організацій поступово з однієї галузі переходить до декількох, інколи навіть не суміжних. Тому для ефективного ведення фінансового бізнесу необхідно бачити перспективи в принципово нових сферах діяльності, в можливості поєднання інтересів різних галузей. Тобто, для обрання оптимального фінансового плану необхідно мати різнобічне бачення перспектив організації.

Зробимо висновки, що розвиток сучасного антикризового фінансового менеджменту крім професіоналізму вимагає від виконавців здатності до ризику, нетрадиційного підходу до обрання перспектив розвитку організації та

активного прискорення та покращення електронного діловодства з застосуванням комплексного електронного аналізу та прогнозування.

1. Фінансовий менеджмент / за ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ : КНЕУ, 2005. 627 с.
2. Ковальчук Н.О., Павлюк А.О. Антикризовий фінансовий менеджмент як основа управління фінансами вітчизняних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 203-208.
3. Прохорова Ю.В. Антикризове фінансове управління підприємством : дис. ... к-та економ. Наук : 08.00.04 / Європейський ун-т. Київ, 2008.

Ковальова М. С., магістрант
Науковий керівник: Антоненко В. М., к.е.н., доцент
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

САНАЦІЙНИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Менеджмент відіграє важливу роль в діяльності кожного підприємства. Перспективним напрямом в системі менеджменту виступає контролінг. Сучасність характеризується складною ситуацією в економіці країни, чинниками якої є ринкова нестабільність, валютні коливання, різке збільшення інфляції, що в цілому негативно впливає на діяльність українських підприємств чи організацій. Несприятливі умови господарювання можуть породжувати фінансові кризи на підприємствах, у наслідок чого є вірогідність їх банкрутства. Щоб уникнути цього, треба проводити ефективний менеджмент діяльності підприємства та розробляти й застосовувати оздоровчі заходи у разі необхідності. Тому зараз все більшої актуальності набирає впровадження санаційного контролінгу, бо без проведення ефективної процедури контролінгу, прийняття адекватних управлінських рішень менеджерів неможливо або дуже важко вивести підприємство з кризового стану.

Налічується багато робіт фахівців, присвячених дослідженню питань теорії й застосуванню на практиці контролінгу. З вітчизняних економістів це: М. Пушкар, М. Чумаченко, С. Голов, С. Петренко, І. Бажан, О. Терещенко.

Із зарубіжних учених варто виділити Й. Вебера, Х.-Ю. Купера, Т. Райхманна, Д. Хана, Д. Шнайдера, Е. Майера, Б. Штайгмайера, Р. Манна, К. Реннера, Х. Фольмута, Х. Штіглера, Р. Хофмайстера та інших.

Зацікавленість до такого поняття, як «контролінг», виникла у період набуття Україною статусу суверенної держави. Вважається, що контролінг – це функціональний обґрунтований напрям економічної роботи на підприємстві, пов'язаний з реалізацією фінансово-економічної функції в менеджменті для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень [1].

Л. Балабанова стверджує, що контролінг є інтегрованою інформаційно-функціональною системою, спрямованою на досягнення кількісних та якісних цілей підприємства за допомогою використання специфічних технологій та інструментарію управління підприємством [2]. Г. Дарманська та Л. Овод визначають контролінг як окрему систему або складову частину управління, яка забезпечує підприємство необхідною оперативною та стратегічною інформацією про внутрішнє та зовнішнє середовище, яке його оточує, сприяє розвитку, виживанню в умовах жорсткої конкурентної боротьби і досягненню наміченої ним мети [3]. Більшість авторів розглядають контролінг як систему та пов'язують даний термін з управлінням.

На нашу думку, доречно узагальнити вищенаведене та дати основне тлумачення контролінгу, що визначає досліджуване поняття як систему управління, яка дозволяє прискорити реакцію керівництва на зміну зовнішнього середовища, зменшити ризики суб'єктивних рішень, створити максимально комфортні умови для діяльності, заощаджувати час управлінського персоналу у процесі прийняття рішень [4].

Система контролінгу складається з таких елементів, як цілі, завдання, функції, принципи, методичне, інформаційне, організаційне та кадрове забезпечення. Мета системи контролінгу залежить від особливостей менеджменту окремого підприємства.

Щодо функцій контролінгу, то класичними виступають планування, організація, мотивація, контроль і інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. А. С. Крутова і Л. І. Лачкова виділяють специфічні функції – координацію та інтеграцію, сервісну функцію – інформаційно-аналітичну та методичну підтримку менеджменту, аналітично-методологічну – розробку методології вимірювання досягнень, аналізу, планування, експертизи, моніторингу [4].

Основними принципами контролінгу є стратегічність, оперативність, релевантність інформації. Методи (контролінг ефективності, витрат, фінансовий, маркетинговий, кадровий, інвестиційний) та інструменти контролінгу (аналіз точки безбитковості, розрахунок суми покриття, аналіз слабких сторін, SWOT-аналіз, аналіз конкуренції) мають відповідати інформаційному забезпеченню – єдиній обліковій системі (бухгалтерський, фінансовий, управлінський, податковий, статистичний обліки) підприємства.

Отже, санаційний контролінг є системою інформаційно-аналітичної, методичної та інструментальної підтримки менеджменту підприємства, що реалізує повний цикл управління, слугує засобом запобігання кризових явищ. Успішна реалізація його вимагає вирішення наступних завдань:

- скоординувати діяльність підрозділів підприємства;
- якісно реалізувати санаційні заходи, провести аналіз відхилень;
- ідентифікувати й нейтралізувати різні ризики;

- знайти додаткові шанси й можливості підприємства для відновлення платоспроможності, фінансової стійкості;
- забезпечити розвиток на довгострокову перспективу.

1. Карпунь І. Н. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посібн. Л. : Магнолія-2006, 2007. 418 с.

2. Благодетелева-Вовк С. Л. Управління фінансовою санацією підприємств : навч. посіб. К.: Ніка-Центр, 2006. 248 с.

3. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2006. 360 с.

4. Крутова А. С., Лачкова Л. І., Лачкова В. М. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посібн. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2017. 186 с.

Ковальчук К. А.

Науковий керівник: Нікольчук Ю. М., к.е.н., ст. викладач

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ ДЕПОЗИТНИМИ РЕСУРСАМИ БАНКУ

Банківська система є органічною складовою вітчизняного господарства, яка відображає загальну ідеологію економічних відносин: впливає на темпи й масштаби суспільного виробництва та споживання, можливості інтеграції країни у світове економічне співтовариство, забезпечення конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників на зовнішніх ринках. Усе це вказує на необхідність створення умов для формування конкурентоспроможного українського банківського сектору, здатного розвиватися на власній основі, бути ефективним інструментом забезпечення економічного росту, локомотивом національної економіки. Загальною метою банківської політики в цілому і депозитної політики комерційного банку, як її елементу, є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку [1].

Ринок депозитів знаходиться у постійному русі, тому банк повинен аналізувати економічні явища, процеси, а також фактори, які впливають на можливість залучити максимальний обсяг вільних грошових коштів фізичних та юридичних осіб. Стратегічні інструменти управління депозитами банку включають заходи, спрямовані на зміцнення його позицій на депозитному ринку, що передбачає врахування всього комплексу чинників, які створюють зовнішнє середовище для банківської діяльності. Тактичні інструменти управління депозитними операціями у банку включають заходи поліпшення внутрішньої організації депозитної діяльності банків.

Ефективність роботи банку щодо залучення додаткових грошових коштів та забезпечення його конкурентоспроможності на ринку банківських послуг багато в чому залежать від впровадження нових депозитних продуктів. Однак важливо зазначити, що запровадження та розширення інноваційних банківських послуг має поєднуватись із постійним вдосконаленням традиційних напрямів обслуговування клієнтів. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне запропонувати реалізацію логістичної схеми управління депозитними ресурсами в процесі впровадження заходів щодо системи стимулювання залучення коштів клієнтів. За логістичного підходу керуючий вплив здійснюється з боку єдиної логістичної системи управління до окремих стадій банківської діяльності [2].

Таким чином, результатами впровадження зазначеного підходу щодо управління залученими депозитними ресурсами банку є підвищення ефективності діючої депозитної політики банку. Крім того, в рамках банківського менеджменту необхідна чітка послідовність дій з приводу її розробки та функціонування, які ґрунтуються на принципах економічної доцільності та узгодженості стратегічних та тактичних цілей щодо управління загальними ресурсами банку.

Вважаємо, що ефективна банківська діяльність неможлива без залучення грошових коштів на позичковій основі. Їх використання дає банкам змогу суттєво розширювати межі своєї діяльності, ефективніше використовувати банківський капітал. Крім того, формування довгострокових кредитних ресурсів в економіці або вихід на новий рівень здійснення банківської діяльності можливий лише за умови сталого розвитку депозитної бази.

Додамо, що НБУ необхідно звернути увагу на створення економічних передумов для активізації процесу залучення довгострокових коштів населення. Тому особливої актуальності набуває питання нарощування капіталу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Одним із пріоритетних напрямів підвищення ефективності депозитної політики банку є вдосконалення структури банківського сектору і розвиток внутрішньо галузевої конкуренції [3].

Резюмуючи викладене вище, має сенс зазначити, що зміцнення ресурсного потенціалу банку є передумовою пошквдження інвестиційно-інноваційної активності суб'єктів господарювання та забезпечення сталого економічного зростання, оскільки без широкомасштабних вкладень у реальний сектор економіки неможливе реформування соціально-економічної моделі нашого суспільства.

Реалізація пропонованої авторської концепції щодо системи стимулювання залучення коштів клієнтів сприятиме вирішенню низки актуальних завдань, зокрема щодо функціонування банку, вдосконаленню інструментарію банківського менеджменту, зростанню рентабельності банківської діяльності та гармонізації економічних інтересів держави, банків та споживачів банківських послуг.

1. Версаль Н. І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України. *Фінанси України*. 2009. №12. С. 89–95.

2. Лавров Р. В. Депозитна політика банку в сучасних умовах сьогодення. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2010. №4(8). URL: <http://www.nvisnik.geci.cn.ua/pdf/.../182-187.pdf>. 5.

3. Олексенко М. В. Депозитна політика комерційних банків України на сучасному етапі. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2011. №4(16). С. 166-169

Колесник М. С., студентка

Науковий керівник: Кондратенко Н. О., д.е.н., професор

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Система антикризового фінансового управління повинна бути орієнтована на перспективний розвиток підприємства, враховувати можливості та наявні ресурси. Головним завданням даної системи є покращення фінансового стану підприємства.

Невід'ємною частиною системи антикризового управління є стратегічне управління.

Стратегічне управління – це процес, за допомогою якого менеджери здійснюють довгострокове керівництво організацією, визначають специфічні цілі діяльності, розроблюють стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи всі релевантні (найсуттєвіші) зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечують виконання розроблених відповідних планів, постійно розвиваючись і змінюючись [1].

Застосування у процесі антикризового управління методів стратегічного управління дозволяє враховувати наявні в організації можливості для досягнення поставленої мети.

Впровадження на підприємстві системи раннього попередження настання кризи у процесі антикризового управління дозволяє вчасно виявляти всі наявні загрози внутрішнього і зовнішнього середовища, виявляти причини погіршення фінансового стану організації та забезпечити нейтралізацію загрози кризи.

Головною стратегічною метою діяльності організації в умовах впровадження системи попереджувального антикризового управління є забезпечення її життєдіяльності та активної позиції на ринку. Для досягнення головної мети проводиться побудова «дерева цілей» методом забезпечення необхідних умов (рис. 1).

У процесі реалізації стратегії антикризового управління організація зазвичай планує збільшити обсяг доходу від реалізації власної продукції за рахунок збільшення обсягів виробництва, що можливо здійснити шляхом реалізації на підприємстві інвестиційного проекту з випуску нової продукції та підвищенням продуктивності праці працівників.

Реалізація такого інвестиційного проекту можлива за умов придбання нового обладнання і створення додаткових робочих місць для організації функціонування нових ліній виробництва.

Проведення оздоровлення системи внутрішнього управління планується на основі вдосконалення системи прогнозування діяльності організації за рахунок використання економетричної моделі прогнозування.

Рис.1. Дерево цілей організації

Результуючим показником є величина чистого доходу від реалізації продукції. Залежність результуючого показника від факторів може бути виражена функцією:

$$Y = A_0 \times X_1^{a_1} \times X_2^{a_2} \quad (1)$$

де Y – обсяг доходу від реалізації, (гр. од.);

A_0, a_1, a_2 – параметри моделі;

X_1 – середня ціна одиниці продукції, (гр. од.);

X_2 – обсяг виробництва продукції, (нат. од.).

Як і будь-який економічний процес, система попереджувального антикризового управління має свої ризики. Мінімізувати дію ризиків у системі антикризового управління можливо за рахунок залучення до цієї системи висококваліфікованих спеціалістів з антикризового менеджменту. Саме від антикризових менеджерів залежить своєчасність та достовірність отриманої інформації про негативні зміни у фінансовому стані організації, об'єктивність та реальність розроблених дій, ефективність реалізації програми антикризового управління.

Отже, створення в організації системи попереджувального антикризового управління дозволить або зовсім ліквідувати дію факторів настання кризи, або звести цю дію до мінімального рівня з метою більш успішного та швидкого виходу з кризи.

1. Терещенко О. О. Антикризисне фінансове управління на підприємстві : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2004. 268 с.

Корецька Н. І., к.е.н., доцент

Олійник С. Б., студент

Луцький національний технічний університет

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Розвиток національної економіки неможливий без врахування регіональних особливостей, що характеризуються наявністю певних ресурсів та визначенням потреби в додаткових ресурсах. Саме на рівні регіону здійснюється початкове акумулювання та розподіл усіх ресурсів, в тому числі і фінансових. А оскільки сільське господарство є одним із найбільш важливих видів економічної діяльності, то в силу своїх специфічних особливостей потребує певної фінансової підтримки, що дозволить прискорити темпи зростання обсягів сільгоспвиробництва і підвищити конкурентоспроможність даного виду економічної діяльності.

Проблему фінансової підтримки сільського господарства досліджували: В.Андрійчук, В.Бойко, Б.Кваснюк, Ю.Лузан, В.Месель-Веселяк, О.Могильний, А.Стельмащук, П.Саблук, Г.Черковський та інші.

Сільське господарство в Україні є важливим сектором економіки країни, частка якого становить 21% загального обсягу валової доданої вартості. І, не дивлячись на те, що даний вид економічної діяльності в останні роки за темпами і стабільністю зростання інвестицій залишається лідером серед усіх галузей в Україні (у 2017 році приріст вкладень в дану галузь склав 58%), необхідно продовжувати пошук додаткових джерел фінансування.

Дані Держкомстату України [1] свідчать, що станом на 1 січня 2017 року – 45,6 тис. сільськогосподарських підприємств, з яких 34,1 тис – фермерські господарства. Значна частина господарств в Україні – це малі та середні підприємства, які не мають можливості залучити достатні фінансові ресурси для забезпечення ефективного господарювання, підвищення його результативності. Це, в свою чергу, вимагає використання механізмів різновекторної підтримки.

Щороку в Законі «Про державний бюджет України» визначаються види державних цільових програм на підтримку сільського господарства і суми витрат на них, формуються урядові програми на відповідний рік.

Зупинимося на основних урядових програмах, відповідно до яких надавалася державна підтримка сільського господарства у 2017 році. Так, здійснювалася фінансова підтримка: заходів шляхом здешевлення кредитів; розвитку фермерських господарств (здійснюється через Український державний фонд підтримки фермерських господарств); сільгосптоваровиробників.

Проаналізуємо обсяги державної фінансової підтримки, що надавалися в сільське господарство у 2017 році (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг регіонів за обсягами державної фінансової підтримки сільського господарства у 2017 році, тис. грн.

Регіони	Всього	Фінансова підтримка заходів шляхом здешевлення кредитів	Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств	Фінансова підтримка сільгосп-товаровиробників	Рейтинг
Вінницька	36608,7	25118,0	4550,0	6940,7	1
Волинська	7440,4	5044,0	1040,0	1356,4	20
Дніпропетровська	30641,6	19903,0	5850,0	4888,6	4
Донецька	17119,4	10949,0	2015,0	4155,4	16
Житомирська	11245,2	8301,0	975,0	1969,2	18
Закарпатська	860,0	600,0	260,0	0,0	24
Запорізька	28022,2	11046,0	3445,0	13531,2	8
Івано-Франківська	5921,6	4119,0	585,0	1217,6	22
Київська	29211,8	22529,0	2730,0	3952,8	6
Кіровоградська	26515,8	15783,0	6500,0	4232,8	10
Луганська	21035,4	6562,0	2665,0	11808,4	15
Львівська	10014,4	6782,0	1950,0	1282,4	19
Миколаївська	26052,1	11328,0	3965,0	10759,1	11
Одеська	33655,1	13166,0	5395,0	15094,1	2
Полтавська	32035,1	22997,0	3900,0	5138,1	3
Рівненська	6943,9	4477,0	650,0	1816,9	21
Сумська	21085,0	14454,0	2080,0	4551,0	14
Тернопільська	15489,2	9435,0	1495,0	4559,2	17
Харківська	27935,5	18493,0	3965,0	5477,5	9
Херсонська	24316,6	11423,0	3185,0	9708,6	12
Хмельницька	24284,1	16325,0	2600,0	5359,1	13
Черкаська	30256,4	24779,0	2860,0	2617,4	5
Чернівецька	3533,8	2428,0	585,0	520,8	23
Чернігівська	28833,0	13959,0	1755,0	13119,0	7
<i>Україна</i>	499056,3	300000,0	65000,0	134056,3	

Примітка. Сформовано на основі даних джерел: [2–4]

Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя

Як бачимо, у 2017 році сільському господарству було надано фінансової підтримки на суму 499,1 млн. грн., з яких: на підтримку заходів шляхом здешевлення кредитів – 60,1%; на підтримку розвитку фермерських господарств – 21,7%; на підтримку тваринництва – 2,1%. Ці кошти розподілялися між регіонами пропорційно обсягам продукції, виробленої сільськогосподарськими підприємствами, що здійснюють діяльність на їх території. При цьому, за наявності рівних умов пріоритет надавався тим регіонам, в яких підприємства є членами сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу; займаються вирощуванням та розведенням великої рогатої худоби; обробляють земельні ділянки площею не більше ніж 500 га; закладають молоді плодово-ягідні та виноградні насадження; переходять на виробництво органічної продукції.

Аналіз державної фінансової підтримки в цілому в розрізі регіонів України показує, що у 2017 році найбільші обсяги фінансування отримували Вінницька, Одеська, Полтавська, Дніпропетровська і Черкаська області. На нашу думку, така ситуація пояснюється діяльністю в цих регіонах значної кількості сільськогосподарських підприємств, в тому числі і фермерських господарств, та значними обсягами виробництва ними продукції сільського господарства.

Щодо незначної державної фінансової підтримки, то така ситуація була характерна для Закарпатської області. І варто зазначити, що найнижчий обсяг валової продукції сільського господарства був характерним саме даному регіону. Вважаємо, така ситуація, перш за все, пов'язана з природними умовами Закарпаття, що не дозволяє забезпечувати достатній рівень рентабельності сільського господарства.

Загалом, зосередження значної частки бюджетних коштів лише у кількох регіонах вимагає здійснення коригування порядку розподілу ресурсів з врахуванням пріоритетів та перспектив регіонального розвитку, специфіки земельних площ, рентабельності сільськогосподарських підприємств в регіонах та інших факторів.

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Розподіл бюджетних призначень, передбачених у державному бюджеті на 2017 рік для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів (КПКВК 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів»). *Наказ Мінаграрної політики України* від 28.07.2017 р. №388.

3. Розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті на 2017 рік для надання фінансової підтримки фермерським господарствам на поворотній основі (КПКВК 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам»). *Наказ Мінаграрної політики України* від 14.02.2017 р. №65.

4. Фінансування програми часткової компенсації за сільськогосподарську техніку та обладнання вітчизняного виробництва сільгосптоваровиробників у 2017 році. Сайт Мінаграрної політики України. Підтримка аграріїв. URL: http://minagro.gov.ua/uk/support_apk?nid=24340

Кльоц Я. М., студентка

Науковий керівник: Дзямучич М. І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОЕФІЦІЄНТУ LCR У ПРАКИКУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Глобальна фінансова криза 2007–2008 рр. дала чітке уявлення того, наскільки важливо банкам грамотно управляти ліквідністю. 45 країн світу уже впровадили LCR за усіма його стандартами. Слідуючи за рекомендаціями Європейського

Співтовариства, Україна також вжила всіх заходів щодо запровадження нового коефіцієнта ліквідності.

На даний час в Україні діють три нормативи ліквідності банків: миттєвої ліквідності (Н4), поточної ліквідності (Н5) та короткострокової ліквідності (Н6). Проблема полягає в тому, що вони вважаються дещо застарілими, бо не змінювалися та не коригувалися протягом багатьох років. А так як порядок регулювання діяльності банків в Україні зазнає певних змін, то відповідно до розрахунку нормативів ліквідності також приділяється певна увага. До того ж, для плавного переходу від Н4, Н5 та Н6 до нормативу LCR виділяється певний етап для їх сумісного використання [1].

LCR (Liquidity coverage ratio) або коефіцієнт покриття ліквідністю – це новий норматив, встановлений визначити необхідний мінімальний рівень ліквідності для покриття очікуваного відтоку коштів з банку протягом 30 днів в умовах стресового сценарію, що може траплятися під час кризи та за інших умов.

Розглянемо як розраховується LCR, скориставшись його формулою:

$$CR = \frac{\text{Високоякісні ліквідні активи}}{\text{Чистий відтік грошових коштів протягом 30 днів}} \geq 100\%$$

Основа розрахунку LCR становлять високоякісні ліквідні активи, до яких належать банкноти та монети, депозити у НБУ, ОВДП в національній та іноземній валюті, боргові цінні папери міжнародних банків розвитку, депозитні сертифікати НБУ, а також кошти на кореспондентських рахунках в НБУ та ін. активи [2].

Високоякісні ліквідні активи (ВЛА) – це активи, які:

– у будь-який момент можуть перетворитися в грошові кошти, не втрачаючи своєї вартості;

– мають низький рівень ризику;

– можуть легко продаватися та купуватися протягом 30 днів;

– є цінними паперами, що перебувають на активному ринку.

Чистий відтік грошових коштів становить різницю між показниками сукупних очікуваних відтоків грошових коштів (вклади/депозити та строкові кошти фізичних осіб, кошти на вимогу, кредиторська заборгованість та ін.) та сукупних очікуваних надходжень (надходження за наданими кредитами, борговими цінними паперами, кошти на кореспондентських рахунках тощо).

Варто зазначити, що впровадження коефіцієнта покриття ліквідністю допоможе встановити більш стійку та надійну банківську систему, достатність капіталу якої станом на 1 січня 2019 року має досягти 100% [3]. Ці дані мають велике значення, адже норматив LCR є загальноприйнятим і він може звернути увагу міжнародних інвесторів до нашої банківської діяльності.

Також вважається, що новий норматив допоможе вирівняти частку високоякісних ліквідних активів (ВЛА) в структурі активів банків до показника 18-25% у найближчі роки. На даний час в Україні ця частка становить понад 30%.

Проте цей показник спричинений нерівномірністю розподілу частки ВЛА в чистих активах банківської системи.

Так як однією з причин введення LCR є зобов'язання Україною впровадити європейське законодавство, то його прийняття у банківській діяльності повинне посилити прозорість банків та сприяти розкриттю ними інформації щодо проведення фінансових операцій, покращити управління ризиками та швидко реагувати на фінансові та економічні стреси.

На нашу думку, впровадження коефіцієнта покриття ліквідністю має вдосконалити систему управління ризиками ліквідності, сприяти залученню додаткових грошових коштів, стимулювати банки збільшувати середній термін пасивів, що допоможе довше використовувати депозитні кошти. До того ж банківська система України потребує відновлення, адже часті економічні та фінансові кризи, політична нестабільність підбивають бажання вкладників зберігати кошти в банках. А так як прийнято вважати коефіцієнт LCR загальноприйнятим і зрозумілим усім інвесторам, то можна очікувати приплив капіталу з-за кордону та підтримку населення своїми вкладками. При чому депозитами населення банки мають зацікавитися більше, ніж вкладками юридичних осіб, бо відтоки перших значно менші під час кризових умов. Також варто очікувати, що із введенням нового нормативу ліквідності активізується ринок цінних паперів, внаслідок поживлення торгівельних операцій між банками. Отож, запровадження показника ліквідності LCR має сприяти покращенню діяльності банківської системи та її стабільності, конкурентоспроможності на фінансовому ринку.

1. Q&A про запровадження нового нормативу короткострокової ліквідності банків LCR. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=64531875

2. Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю LCR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18>

3. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

Клямар Т. В., студент

Науковий керівник: Смолич Д. В., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

На будь-якому підприємстві процес кадрового забезпечення, тобто залучення необхідної кількості людей з необхідними професійними та особистісними характеристиками, є чи не найважливішим аспектом управління персоналом. Для

того, аби набір персоналу компанії був оптимальним необхідно враховувати особливості джерел надходження працівників, методи пошуку, враховувати при цьому потреби підприємства, фінансове становище, особливості виробництва. Тобто мати можливість прийняти зважене рішення, щодо забезпечення компанії необхідними фахівцями.

Під кадровим забезпеченням системи управління персоналом розуміється необхідний кількісний і якісний склад її працівників [1].

Розглядаючи кадрове забезпечення діяльності підприємства, важливим є дослідження поняття кадрової політики підприємства. Існують різні точки зору, щодо визначення даного поняття.

Такі науковці як, наприклад, О. Крушельницька і Д. Мельничук вважають, що: кадрова політика – це сукупність принципів, методів, форм організаційного механізму з формування, відтворення, розвитку та використання персоналу, створення оптимальних умов праці, його мотивації та стимулювання [2].

Є. Маслов визначає кадрову політику як «головний напрямок в роботі з кадрами, набір принципів, що реалізуються кадровою службою підприємства» [3].

А. Саакян, наводить таке визначення, а саме «...кадрова політика – система цілей, принципів і форм, методів і критеріїв роботи з кадрами, причому розповсюджується це положення на весь колектив зайнятих, в межах якого здійснюється управління» [4].

Л. Балабанова пропонує таке визначення, а саме кадрова політика підприємства – це система принципів, ідей, вимог, що визначають основні напрямки роботи з персоналом, її форми і методи [5, с. 126].

Як бачимо, спільним для усіх є визначення кадрової політики як головного орієнтиру в роботі з кадрами, а також набору принципів та інструментів для її реалізації.

Кадрове забезпечення, а, отже, і кадрова політика підприємства повинна відбуватися за такими принципами:

– справедливості: керівництво, що здійснює управління повинно керуватися у своїй роботі принципами моралі та чинити справедливо стосовно інших працівників у компанії, адже всі рівні і заслуговують однакових уваги та ставлення;

– послідовності: кадрове забезпечення проводиться у кілька етапів, тому не можна почати з кінця, а все повинно бути виконане по черзі;

– дотримання законодавства: якщо підприємство працює на ринку легально, воно зобов'язане дотримуватись законів, а у випадку з кадровим забезпеченням – Кодексу законів про працю України;

– відсутності дискримінації за віком, статтю, релігією: ми живемо в демократичній та цивілізованій країні, саме тому вважаються неприйнятними різного роду дискримінації, так як різний вік, раса чи релігія не впливають на професіоналізм працівника та своєчасність виконання ним поставленого завдання;

– науковості: в ході кадрового забезпечення керівництво не може покладатись лише на власну інтуїцію при виборі кандидатів, тому варто користуватись надбаннями науки, а саме різними методиками відбору персоналу;

– комплексності: важливо розглядати кадрове забезпечення як взаємозумовлений і пропорційно взаємоузгоджений розвиток персоналу, тобто як єдиного цілого, що забезпечить зв'язок усіх його елементів;

– системності: передбачає розгляд кадрового забезпечення як однієї зі складових динамічної системи, тобто варто розуміти, що в цій системі є ще інші види забезпечень і кадрове забезпечення знаходиться в певному взаємозв'язку і взаємозалежності з іншими, що і створює систему, єдність та одне ціле;

– ефективності: прагнути впровадити кадрове забезпечення з найменшими витратами, при цьому отримати максимальний корисний ефект від цього;

– інноваційності: полягає у використанні інноваційних підходів у здійсненні кадрового забезпечення, зокрема в наданні переваги при відборі кандидатів креативним особам, можливо з кількома освітами та здатними генерувати нові ідеї.

Принципи кадрового забезпечення, на наш погляд, – це об'єктивно властиві процесу управління кадрами правила та закономірності.

Слід зауважити, що між описаними вище принципами існує зв'язок. При цьому, їх значущість полягає в охопленні, як специфіки кадрового менеджменту, так і засадничих положень інноваційного аспекту управління персоналом. Дотримання даної системи принципів дасть можливість забезпечити дієвість та результативність процесу кадрового забезпечення.

1. Кибанов А. Я. Управление персоналом организации: учебник / под ред. А. Я. Кибанова. 4-е изд., доп. и перераб. М. : ИНФРА-М., 2010. 695 с.

2. Крушельницька О. Управління персоналом: навч. посібн. К.: Кондор, 2007. 292 с.

3. Маслов Е.В. Управление персоналом предприятия : учебн. пособ. / под ред. П.В. Шеметова. М. : ИНФРА-М; Новосибирск : НГАЭиУ, 2008. 312 с.

4. Саакян А. К., Зайцев Г. Г., Лашманова Н. В. Управління персоналом в організації: навч. посібн. СПб.: Питер, 2001. 356 с.

5. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом: підручн. К. : Центр учбової літератури, 2011. 468 с.

Любченко Є. І., студент

Науковий керівник: Матвійчук В. І., к.е.н., доцент, доцент

Донецький національний університет імені Василя Стуса

СТРАТЕГІЧНИЙ АСПЕКТ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою умовою функціонування та конкурентоспроможності підприємства є організація системи безпеки, яка б запобігала загрозам, що формуються в системі

зовнішнього та внутрішнього середовища. Особливої гостроти ця проблема набуває в період фінансової кризи.

Оцінювання рівня фінансової безпеки проводиться на основі аналізу таких показників: платоспроможність; фінансова стійкість; ефективність господарської діяльності; ділова активність підприємства [1].

Платоспроможність підприємства оцінюється за допомогою показників ліквідності, які дають змогу оцінити спроможність підприємства вчасно задовольнити платіжні вимоги за рахунок своїх активів, як платіжних засобів. Якщо на підприємстві дані показники не відповідають нормативним значенням, виникає загроза фінансової нестабільності підприємства, оскільки підприємство не в змозі оплатити свої борги.

Фінансова стійкість визначає незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел фінансування активів. З одного боку, позиковий капітал є додатковим джерелом фінансування та дає змогу забезпечити зростання фінансового потенціалу підприємства, а з іншого боку – це досить високий фактор збільшення фінансового ризику та загрози банкрутства.

Оцінка ефективності господарської діяльності визначає результати, які отримує підприємство за рахунок наявних ресурсів або з понесенням мінімальних затрат. Дані показники не мають нормативного значення і порівнюються з показниками конкурентів або із значеннями попередніх періодів.

Ділова активність підприємства, як ефективність використання виробничих і фінансових ресурсів, оцінюється тривалістю операційного циклу, яка залежить від оборотності коштів у різних видах активів. Своєчасний та повний аналіз ділової активності сприяє уникненню кризових явищ у виробничо-фінансовій діяльності підприємства, забезпеченню стійкого економічного зростання, мінімізує ризик неефективної діяльності в умовах економічної нестабільності ринкового середовища та конкуренції.

За результатами аналізу визначається рівень фінансової безпеки суб'єкта господарювання [1]:

- високий рівень фінансової безпеки (фінансові показники знаходяться в межах порогових значень та якісні показники за більшими значеннями відповідають встановленим вимогам);

- середній рівень фінансової безпеки (значення хоча б одного з фінансових показників не відповідає нормативним межам та не усі якісні показники відповідають вимогам);

- низький рівень фінансової безпеки (значення більшості фінансових показників не відповідають нормативам та спостерігаються загрозові ознаки при дослідженні якісних показників).

Потрібно зазначити, що оцінку фінансового стану підприємства неможливо об'єктивно оцінити за допомогою одного, навіть найважливішого, показника, а лиш через систему показників, які усебічно характеризують усі аспекти його фінансово-господарської діяльності.

Аналіз наведених показників дає змогу оцінити поточний фінансовий стан підприємства, але існує потреба оцінити їх прогностичні значення та тенденції розвитку підприємства на перспективу, що дає змогу сформулювати ефективну фінансову стратегію підприємства.

Для конкретизації напрямків фінансової стратегії доцільно використовувати матрицю Франсона-Романе, яка дає змогу оцінити стан підприємства в поточному періоді та у динаміці на майбутнє з урахуванням фінансового ризику. Використання даної матриці ґрунтується на розрахунку наступних показників[2]: результат господарської діяльності; результат фінансової діяльності; результат фінансово-господарської діяльності.

Відповідно до співвідношення результатів господарської та фінансової діяльності, визначається положення підприємства у матриці, яку умовно можна поділити на зони: зона рівноваги; зона успіху; зона дефіциту.

Як підсумок, за цією матрицею визначається наявність та ефективність використання фінансових ресурсів, діагностика банкрутства, прогноз фінансового стану підприємства в динаміці на майбутнє тощо.

Для формування фінансової безпеки необхідно правильно оцінити фінансовий стан підприємства та стратегічні напрямки його подальшого розвитку. Від того, наскільки повно визначено склад впливових чинників, наскільки точно оцінений рівень інтенсивності їхнього прояву і можливого фінансового та господарського результату діяльності, залежить ефективність побудови усієї системи забезпечення фінансової безпеки підприємства.

1. Яструбецький В. Аналіз рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Економічний аналіз*. 2012. №10. С. 430-433.

2. Забаріна К. Ф. Особливості використання інструментів стратегічного менеджменту з метою комплексної оцінки фінансової діяльності підприємства. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. Тернопіль: Економічна думка. 2014. Том 15. №3. С. 37-43.

Мартинюк В. Р., студент

Науковий керівник: Коробчук Т. І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО РИЗИКУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Фінансові ризики виникли разом з появою грошового обігу та відносин «позичальник-кредитор». В процесі розвитку фінансових систем кількість ризиків постійно збільшувалась. Однак, необхідність комплексного управління ними для всіх учасників фінансового ринку проявилась лише в останні 15-20 років. Цьому сприяли глобалізація, дерегулювання, розвиток ринку похідних фінансових інструментів, поява нових інформаційних технологій та телекомунікацій та ін.

Тому для вивчення потенційних ризиків та пошуку шляхів їх зниження було розроблено так званий фінансовий ризик-менеджмент – спеціальну методологію оцінки та управління фінансовими ризиками.

Проблемами забезпечення фінансової безпеки займалися такі вітчизняні економісти, як О.В. Васюренко, П.І. Верченко, П.І. Мунтян, В.М. Ляшенко та зарубіжні вчені: Б. Едрадс, Ж. Рівуар, Д. Сінки та ін.

Становлення фінансового ризик-менеджменту як самостійного напряму практичної діяльності почалося з 1973р. і характеризувалось початком роботи Чикагської біржі опціонів, публікацією американських вчених моделі оцінки вартості європейських опціонів та остаточним скасуванням Бреттон-Вудської системи фіксованих валютних курсів [1, с.220].

Одним із видів фінансових ризиків є банківський ризик – ймовірність втрати вартості капіталу банку по всіх напрямках його діяльності, пов’язана із внутрішніми та зовнішніми факторами невизначеності. Взагалі, існує багато підходів до визначення поняття «банківський ризик». Наведемо деякі з них (див. табл. 1)

Виділимо дві складові банківського ризику:

– факторна – сукупність ендогенних та екзогенних факторів, що впливають на діяльність банку;

– результативна – можливість втрати капіталу або збиток.

Вважаємо доцільним розділити банківські ризики на дві групи: загальні (кредитний, ринковий, географічний, валютний, процентний, ризик ліквідності) та ризики видів діяльності (операційний, правовий, ризик втрати репутації).

Основою ефективного управління банківськими ризиками є їх ідентифікація – процес виявлення ризику, визначення його типу та виду. Для цього необхідно для кожної його складової розробити показники, аналіз яких дозволить визначити наявність ризику, його вид та основні характеристики [6, с. 123].

Таблиця 1

Основні підходи до визначення поняття «банківський ризик»

Автор	Визначення банківського ризику
Постанова Правління НБУ від 15.03.2004 р. №104 [2] Герасимович А. М. [3, с. 477]	Ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку. Шанс одержати прибуток або збиток від інвестування в певний проект
Косова Т. Д. [4, с.354] Щибиволок З. І. [5, с. 45]	Міра (ступінь) невизначеності щодо виникнення небажаних подій при здійсненні фінансових угод. Упущена можлива вигода, непрямий фінансовий збиток від недоотримання прибутку.
Вікіпедія	Ймовірність відхилення від запланованих (очікуваних) показників діяльності банку через здійснення активно-пасивних операцій, їх організацію, стан корпоративного управління та вплив факторів зовнішнього середовища, наслідки якої можуть бути негативними, нульовими або позитивним.

Світова практика свідчить про те, що для забезпечення безпеки та стабільності банківської діяльності, обов'язковим є створення системи комплексного захисту банку. При цьому слід враховувати не лише всі особливості кожного банку та можливі загрози, а й визначати способи їх нейтралізації з використанням новітніх оперативних прийомів і технічних засобів. Отже, для мінімізації та компенсації банківських ризиків ми пропонуємо такі шляхи:

- формування адекватних резервів;
- збільшення власного капіталу;
- страхування ризиків;
- диверсифікацію портфеля активів в розрізі інструментів, термінів, валют, географії;
- встановлення та дотримання лімітів ризику, що дозволить підвищити якість та ефективність управління банківськими ризиками в системі забезпечення фінансової безпеки банку.

1. Ольхова Р. Г. Банковское дело: управление в современном банке : учебное пособ. М.: КНОРУС, 2018. 288 с.

2. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Постанова Правління НБУ від 15.03.2004 р. №104. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123614. (дата звернення: 02.04.2019).

3. Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д., Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : підручн. К. : КНЕУ, 2006. 600 с.

4. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності : навч. посібн. К. : Центр учбової літератури, 2008. 486 с.

5. Щибиволок З. І., Тиркало Р. І. Фінансовий аналіз комерційного банку: основи теорії, експрес-діагностика, рейтинг : навч. посібн. К. : Знання, 1999. 233 с.

6. Верченко П. І. Багатокритеріальність і динаміка економічного ризику (моделі та методи): Монографія. К. : КНЕУ, 2006. 272 с.

Мартинюк В. Г., студент

Науковий керівник: Сидорук С. В., к.е.н, доцент

Луцький національний технічний університет

АНАЛІЗ МЕРЕЖІ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Для проведення дослідження нами була обрана компанія ТзОВ «Пакко-Холдинг», яка має більше двадцяти років досвіду в збутовій діяльності. Пріоритетними напрямками роботи компанії залишаються розширення торгових мереж Вопак і Пакко за рахунок відкриття нових магазинів, розвиток франчайзингової мережі Вопак Експрес, ребрендинг частини магазинів в формат експрес-маркет і впровадження нових технологій продажів. ТзОВ «Пакко – Холдинг» – один з найбільших операторів на ринку українського ритейлу, працює

в 9 областях Західної України. В інвестиційний портфель компанії входять торгові мережі супермаркетах Вopak (66 магазинів, з них шість працюють на умовах франчайзингу) і оптових Пакко (12 магазинів) [1-3].

Основні здобутки щодо динаміка товарообороту за основними асортиментними групами ТЗОВ «Пакко-Холдинг» представлено у табл. 1.

Характеризуючи показники реалізації продукції у торговельній мережі ТЗОВ «Пакко-Холдинг», слід сказати, що основний дохід підприємство отримує від реалізації кондитерських та лікєро-горілочних виробів (товари групи А), а також сирно-молочної та м'ясо-рибної продукції (товари групи В). При цьому, динаміка обсягів реалізації в розрізі асортиментних груп продовольчих товарів є досить диференційованою у досліджуваному періоді ситуація кардинальним чином змінюється. При цьому, не лише знижуються показники приросту обсягів реалізації, але й за окремими асортиментними групами спостерігається скорочення обсягів продажу. Зокрема, скоротилися обсяги реалізації хлібобулочних виробів, продукції дитячого харчування та тютюнових виробів. Якщо ж говорити в цілому про аналізований період, то варто відзначити, що зростанням характеризуються лише обсяги продажу кондитерських виробів, продукції кулінарії та іншої продовольчої продукції.

Таблиця 1

Динаміка товарообороту за основними асортиментними групами
ТЗОВ «Пакко-Холдинг»

Показник	Рік, тис. грн					Відхилення до 2014 року	
	2014	2015	2016	2017	2018	(+,-)	%
Хлібобулочні вироби	763220,7	770095,7	574453,5	732057,8	693428,6	-69792	-9,1
Сирно-молочна продукція	1631713,3	1788188,4	1068124,5	1322074,6	1457375,3	-174338	-10,7
Лікєро-горілочні вироби	2447569,9	2584389,1	1624626,3	1901165,1	2268334,2	-179236	-7,3
М'ясо-рибна продукція	1934369,8	1605453,8	1014269,5	1190959,7	1269326,9	-665043	-34,4
Кондитерські вироби	1684349,2	2218919,9	2037514,8	2327288,3	2421123,6	736774	43,7
Кулінарія	763220,7	900620,4	637284,4	906877,6	999007,3	235787	30,9
Дитяче харчування	381610,4	404626,6	260299,2	273155,9	258566,6	-123044	-32,2
Безалкогольні напої	736902,8	730938,3	323130,1	437049,4	493627,1	-243276	-33,0
Тютюнові вироби	2302821,2	1670716,2	547526,0	742984,0	693428,6	-1609393	-69,9
Інша продовольча продукція	513200,1	378521,6	888607,8	1081697,4	1198808,8	685609	133,6

Для кращого розуміння ситуації з попитом на продукцію, яка реалізується у торговельній мережі ТЗОВ «Пакко-Холдинг», сформуємо табл. 2.

Таблиця 2

Структура доходів від реалізації продукції у торговельній мережі
ТЗОВ «Пакко-Холдинг» у 2014–2018 рр. в розрізі асортиментних груп

Показник	Рік, тис. %					Відхилення до 2014 року	
	2014	2015	2016	2017	2018	(+,-)	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Хлібобулочні вироби	5,8	5,9	6,4	6,7	5,9	0,1	1,7
Сирно-молочна продукція	12,4	13,7	11,9	12,1	12,4	0,0	0,0
Лікєро-горілчані вироби	18,6	19,8	18,1	17,4	19,3	0,7	3,8
М'ясна продукція	14,7	12,3	11,3	10,9	10,8	-3,9	-26,5
Кондитерські вироби	12,8	17	22,7	21,3	20,6	7,8	60,9

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8
Кулінарія	5,8	6,9	7,1	8,3	8,5	2,7	46,6
Дитяче харчування	2,9	3,1	2,9	2,5	2,2	-0,7	-24,1
Безалкогольні напої	5,6	5,6	3,6	4	4,2	-1,4	-25,0
Тютюнові вироби	17,5	12,8	6,1	6,8	5,9	-11,6	-66,3
Інша продовольча продукція	3,9	2,9	9,9	9,9	10,2	6,3	161,5

Аналізуючи дані табл. 2, можемо підтвердити, що на протязі досліджуваного періоду відчутних змін у структурі доходів від реалізації продукції в торговельній мережі ТЗОВ «Пакко-Холдинг» не відбувалося. Найбільший дохід компанії, як вже відзначалося, приносить реалізації кондитерської продукції – в структурі доходу товариства доходи від її продажу складають більше 20 %. На другому місці за дохідністю – лікєро-горілчані вироби. При цьому, якщо частка доходу від реалізації кондитерської продукції має тенденцію до зниження, то частка доходу від реалізації лікєро-горілчаної продукції, навпаки, на протязі досліджуваного періоду зростає.

1. Бориславська Н. О. Формування лояльності споживачів у контексті управління торговим маркетингом. *Сталій розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2011. №2. С. 255–259.

2. Бутенко Н. В. Основи маркетингу. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. 140 с.

3. Оніпко Т. В. Експортно-збутова діяльність споживчої кооперації України: досвід 1920-х років : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2016. 332 с.

Медведева О. І., студентка
 Науковий керівник: Тендюк А. О. к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ УКРАЇНИ

Особливою та одночасно надзвичайно важливою галуззю економіки України вважається будівельний комплекс країни. Будівельна галузь є своєрідним індикатором стабільності в державі. Нині функціонування всіх галузей національної економіки відбувається в умовах кризи, що вимагає узгодженої державної політики на всіх рівнях. Вплив кризових явищ спостерігається і в будівельній галузі, зокрема, проявляється зниженням її внеску в загальний обсяг ВВП України (табл. 1) [1, с. 3].

Таблиця 1

Внесок будівельної галузі в загальний обсяг ВВП України

Показники	Роки					Абсолютне відхилення 2017/2013, +/-	Відносне відхилення 2017/2013, %
	2013	2014	2015	2016	2017		
Загальний обсяг ВВП, млрд грн	3190	1566,7	1979,5	2383,2	2982,9	-207,1	93,51
Будівельна продукція, млрд грн	174,2	42,3	53,5	64,4	68,2	-106	39,15
Частка будівельної продукції в загальному обсязі ВВП, %	5,46	2,70	2,70	2,70	2,29	-3,17	-

* Сформовано на основі даних Державної служби статистики України [2]

Так, у 2017 році порівняно із 2013 роком спостерігається тенденція зниження частки будівельної продукції в загальному обсязі ВВП. Будівництво України переживає занепад, адже його основні фонди зношені. Спостерігається значне скорочення обсягів кредитування та фінансування, що зумовлено підвищенням ризиків (мінливе зовнішнє середовище, політична та економічна нестабільність, трансформаційні процеси в економіці). Негативні процеси в державі призупинили також фінансовий потік від іноземних інвесторів, які очікують більш стабільних умов, зниження інфляції та подолання недоліків на законодавчому рівні.

Величезною проблемою для підприємств з виробництва будівельної продукції залишається висока частка матеріальних витрат на оплату енергопостачання. Зростання цін на тепло та енергоносії призводить відповідно до здорожчення продукції. В свою чергу низька платоспроможність населення разом із зростанням вартості на товари призводить до скорочення попиту та зниження обсягів реалізації [3, с. 54–55].

Негативно впливає на стан будівельного комплексу від'ємний фінансовий результат підприємств будівництва України (табл. 2).

Таблиця 2

Фінансовий результат діяльності підприємств будівництва України

Показник	Роки					Абс. відхил., +/- (2017/2013)	Відн. відхил, % (2017/2013)
	2013	2014	2015	2016	2017		
Фінансовий результат (сальдо), млн. грн.	-5893,2	-27948,8	-25861,9	-10553	-5014,3	878,9	85,09

* Сформовано на основі даних Державної служби статистики України: [2]

Хоча і спостерігається позитивна динаміка показників, однак сальдо все-одно залишається від'ємним протягом аналізованого періоду. Сучасна ситуація не сприяє інвестиційному процесу. Це є надзвичайно великою проблемою, оскільки сучасні підприємства будівельного комплексу в основному використовують позикові фінансові ресурси, що пояснюється певною специфікою галузі та небажанням власників вкладати свої кошти для формування ресурсів.

Фахівці стверджують, що головна проблема полягає у формуванні позабюджетних інвестицій. Так, можна виділити декілька джерел залучення ресурсів для кредитування будівництва та придбання житла: населення (житло для власного користування), підприємства (житло для співробітників), державні і місцеві органи управління, фінансові інвестори [4, с. 7].

Підсумовуючи вище викладене слід зауважити, що фінансовий стан підприємств будівельного комплексу України потребує ефективного та прогресивного управління, адже будівельна галузь пов'язана з багатьма іншими галузями виробництва та їй належить значна роль у формуванні ВВП країни. Численні фінансові проблеми, дорогі матеріали, низька платоспроможність населення, складна законодавча система гостро ставлять питання покращення фінансового забезпечення підприємств будівельного комплексу держави.

1. Паліга Н. Б. Механізм реалізації антикризової політики держави в будівельній галузі. URL: donnasa.ru/publish_house/journals/esgh/.../06_paliga.pdf2.

2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

3. Кулікова Л. В. Сучасні тенденції розвитку будівельних підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 8. С. 52-55.

4. Світлична Т. І. Економіка і організація діяльності будівельного підприємства: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ, 2016. 37 с.

Мостовенко Н. А., к.е.н., доцент
Кривов'язюк Б. І., студент
Луцький національний технічний університет

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Ефективна фінансова політика необхідна для реалізації національних проектів сталого розвитку. Проте необхідність вирішення нагальних проблем у грошовій та фінансовій системі часто вирішується за допомогою нарощування обсягів державних боргових зобов'язань. Відтак, витрати на погашення та обслуговування державних запозичень та виконання зобов'язань за гарантіями, як зазначає професор Н. Ткаченко, обмежують можливості забезпечення сталого та стабільного розвитку країни [1, с. 208]. А наслідки від зростання обсягу державного боргу відчуються не лише у фінансовій сфері, а й усіма потенційними платниками податків та, насамперед, громадянами країни. Ця залежність проявляється не лише з боку низьких обсягів соціальних виплат, що ґрунтується на виконанні дохідної частини бюджету, але й від необхідності виконувати безпосередні умови залучення кредитів.

Тому проблема зниження боргових ризиків, що пов'язані зі зростанням боргового навантаження і можуть спричинити загрозу економічній стійкості, не втрачають актуальності. Адже більшість дослідників акцентують увагу на тому, що упродовж багатьох років державний борг зростав без вагомого впливу на економічне та соціальне зростання.

Нагальною проблемою національної фінансової системи є підвищення ефективності управління коштами, залученими з міжнародних фондів, зокрема МВФ, як найбільшого кредитора нашої країни. Як свідчать статистичні дані, динаміка зростання сукупного державного боргу дещо уповільнилася, так у 2016 році ріст склав 22,7%, у 2017 р. – 11,0%, а у 2018 р. – 1,3% у гривневому еквіваленті. Станом на 31.12.2018 року цей показник становить 60,9% від загального ВВП країни. Нині у національній валюті сукупний борг України складає майже 2111,9 млрд. грн., з яких 1351,6 млрд. грн. (64,0%) становить зовнішній борг [2]. Відповідно у січні 2019 року Мінфін затвердив Програму управління державним боргом на 2019 рік. Згідно з нею, частка видатків з обслуговування державного боргу у видатках загального фонду державного бюджету за 2019 рік орієнтовно становитиме 14,4%. Слід зазначити, що у 2019 році платежі з погашення державного боргу заплановано в обсязі 272,2 млрд. грн., з яких 150,5 млрд. грн., або 55,3% – платежі за ОВДП 2009, 2014, 2016, 2017, 2018 та 2019 років, а перед МВФ – 32 млрд. грн. (11,8%) [3]. Таким чином, незважаючи на деяке скорочення обсягу боргу, боргове навантаження на вітчизняну економіку є достатньо високим та непомірним для громадян. Навіть за діючими угодами

прогнозні виплати сягають 2045 року, що свідчить про те, що й наступні наші покоління будуть жити в борг, якщо зовнішні та внутрішні запозичення розглядатимуться як основа для збалансованості платіжного балансу та національного розвитку.

Як відомо, використання залучених від МВФ коштів здійснюється на основі підписання Меморандуму про економічну й фінансову політику. Документ містить напрями роботи України у сферах грошово-кредитної і валютно-курсової політики, бюджетної політики, а також політики в енергетичному та фінансовому секторах, урядуванні, управлінні державними підприємствами та бізнес-кліматом [3]. До таких кредитних договорів також входять питання щодо боротьби з корупцією та реорганізацією державних підприємств. Хоча «жертвами» такої політики держави стали, насамперед, прості громадяни, оскільки серед умов надання кредиту була й сумнозвісна умова про зростання тарифів на газ та опалення для побутових споживачів.

Слід зазначити, що співпраця з МВФ має деякі інші позитивні аспекти для розвитку фінансової сфери. Зокрема, відкриття нової програми фінансування й отримання перших траншів у грудні 2018 року, дозволило залучити й іншу міжнародну фінансову підтримку. Так, за даними Міністерства фінансів України, 18 грудня 2018 року наша країна отримала фінансову гарантію на суму \$750 млн від Світового банку, за якою 27 грудня залучила кредит у розмірі 349,3 млн євро, наданого Deutsche Bank.

Разом з тим небезпека зростання державного боргу залишається. Адже політична, економічна та соціальна ситуації в країні є надзвичайно хиткими. Варто пам'ятати про необхідність чіткого та виваженого управління фінансовою системою та вчасне запобігання ситуаціям, що можуть спричинити загрозу щодо наповнення бюджету, а отже й виконання кредитних зобов'язань.

Значний обсяг державного боргу та тривалий період залучення коштів змушує реформувати й саму управління державним боргом. Так, у структурі загальних виплат за державним боргом лише 65,2% коштів скеровуються безпосередньо на погашення боргу, а 34,8% передбачено лише на його обслуговування. Залишається вразливою структура боргу за співвідношенням валют. Адже, наприклад, у національній валюті частка боргу сягає 36,3%, решта – це валютні кошти, з яких у доларі США номіновано 47,68% боргу. Тому підтримка валютного курсу стає важливим елементом фінансової політики з точки зору управління державним боргом. Кредити МВФ та інших зарубіжних організацій зменшують довіру до діючої влади, зменшують обсяг внутрішніх інвестицій на грошовому ринку країни, достатньо опосередковано впливають на ріст ВВП. Таким чином, фінансова політика повинна забезпечувати ефективність використання зовнішніх ресурсів та залучення національних капіталів та їх перетворення на інвестиційні ресурси.

1. Ткаченко Н. В. Фінансова політика як інструмент реалізації економічного суверенітету держави. Економічний аналіз. Тернопіль, 2015. Т. 20. С. 203-209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2015_20_29

2. Фінансовий портал «Мінфін». Державний борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>.

Никонюк М. О., студент,

Риль Т. О., студент

Науковий керівник: Загоруйко В. Л., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЦУКРОВОГО ВИРОБНИЦТВА

В сучасних умовах успішна діяльність підприємств на ринку можлива лише у випадку введення активної інноваційної діяльності. Інновація – це кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок. Світ новацій надзвичайно великий і не зводиться тільки до техніки та технології. Термін «новація» вживається щодо всіх новин як у виробничій, так і в організаційній, фінансовій, науковій, навчальній, соціальній сферах, щодо будь-яких удосконалень, які забезпечують зменшення витрат або створюють умови для зміни способу життя.

Інноваційний розвиток визначають як процес господарювання, що спирається на безупинні пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у змінних умовах зовнішнього середовища, в рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту.

Інноваційний шлях розвитку за своєю суттю орієнтований на збільшення доходів, на відміну від екстенсивного і інтенсивного варіантів розвитку, орієнтованих на збільшення обсягів виробництва і зниження витрат відповідно.

В сучасних умовах підприємства є економічно вмотивованими до інноваційного розвитку: не відстати від вимог ринку, досягти лідерства в ціні та якості продукції, забезпечити зростання доходів.

Інноваційна стратегія є ключовим засобом досягнення цілей організації, який відрізняється від інших засобів своєю новизною. Інноваційна стратегія є основою сучасного інноваційного менеджменту в умовах постійних змін навколишнього середовища.

Відсутність стратегії інноваційного розвитку не дозволяє досягти радикальних переваг в інноваційній діяльності в порівнянні з конкурентами.

Варто зауважити, що відсутність стратегії інноваційного розвитку не сприяє впровадженню радикальних інновацій, які могли б кардинально змінити становище підприємства на ринку, досягти відповідних переваг перед конкурентами. Практичні усі впровадженні в діяльність вітчизняних підприємств інновації лише дають відповідь на ті виклики, які стояли перед ними.

Успішна діяльність будь-якого підприємства, можлива лише у випадку планомірної діяльності спрямованої на досягнення стратегічних цілей. Досліджуючи особливості діяльності цукрових заводів були отриманні окремі висновки, на основі яких варто розробляти стратегію розвитку цукрового виробництва.

Основними шляхами раціонального використання сировини при виробництві цукру у бурякоцукровій промисловості є поліпшення якості сировини; зменшення витрат при зберіганні і транспортуванні, у виробництві; дотримання нормувань; комплексна переробка сировини, а також організація нових виробництв на базі використання відходів та вторинних матеріальних ресурсів.

Серед пріоритетних напрямків зменшення витрат сировини варто відзначити наступні:

- впровадження прогресивної маловідходної технології переробки цукрових буряків;

- визначення оптимальних термінів заготівлі, зберігання та переробки цукрових буряків;

- скорочення втрат цукру в бурякові при зберіганні, транспортуванні і переробці;

- комплексна переробка сировини;

- збільшення виходу продукції за рахунок чіткого дотримання технології виробництва.

Економія та раціональне використання на підприємстві паливно-енергетичних ресурсів має на даному етапі економічної нестабільності велике значення. Адже, підвищення цін на енергоресурси призводять до росту витрат на виробництво продукції.

Стратегію варто розробляти в напрямку зниження витрат. Відповідно загальною стратегією розвитку має стати стратегія зниження витрат. На підприємствах цукрової промисловості доцільною є реалізація наступальної інноваційної стратегії – технологічного прориву.

Діяльність підприємств цукрової переробки характеризується одночасним використанням значної кількості енергоресурсів на виробництво тепла на технологічні потреби, тому інноваційна стратегія має бути спрямована на впровадження технологічних інновацій в системі енергозабезпечення підприємства.

2. Оdotюк І. В. Державні пріоритети технологічного розвитку, їх роль та проблеми економічної оцінки в Україні. *Проблеми науки*. 2010. № 4.

3. Козловський В.О. Організація виробництва: практикум: навч. посібник. Вінниця: Ч. 1. 2002. 134 с.

Носань Н. С., к.і.н., доцент

Черкаський державний технологічний університет,

Куценко Д. М., аспірант

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В МЕХАНІЗМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Механізм управління фінансово-економічною безпекою як окремих суб'єктів господарської діяльності, так і держави в цілому – поняття складне на теоретичному рівні та багатокомпонентне на рівні прикладному. Загалом під механізмом управління розуміють сукупність процедур, спрямованих на досягнення запланованого суб'єктом управління результату, що реалізуються у відповідності до встановлених правил і принципів із дотриманням логіки поетапності виконання завдань об'єкту управління. Управління фінансово-економічною безпекою має на меті досягнення стану захищеності ресурсів держави від негативного впливу на їх цілісність і процеси ефективного використання різного роду небезпек і загроз економічної та фінансової природи походження (макрорівень) або ж досягнення високого рівня захищеності корпоративних ресурсів суб'єкта господарської діяльності від нераціонального управління ними з одного боку та від їх втрати, псування, викрадення, спотворення тощо з іншого – для запобігання збитків підприємства, установи, організації (мікрорівень).

Управління фінансово-економічною безпекою лише нещодавно почало формуватися у окремий напрям управлінської діяльності [1]. Водночас, подібність мети та завдань цього напрямку менеджменту із задачами фінансового менеджменту викликають необхідність дослідження їх спільних і відмінних рис, а також пошуку точок дотику цих двох важливих напрямів управлінського процесу з метою уникнення дублювання керівним персоналом і державними службовцями їх функцій щодо організації захисту національних і корпоративних ресурсів від фінансових небезпек і загроз. Завдання фінансового менеджменту у контексті управління майновою та інтерфейсною складовими системи фінансово-економічною безпекою окреслюються у публікації Н. В. Зачосової [2]. Окремі проблемні аспекти управління економічною безпекою та її фінансовою підсистемою піднімаються у дослідженнях вітчизняних науковців-безпекознавців

[3–5]. Проте, потребує уточнення та конкретизації роль і значення фінансового менеджменту в механізмі управління фінансово-економічною безпекою не лише на рівні господарських структур, але і на макрорівні.

Вважаємо, що основна роль і значення фінансового менеджменту в механізмі управління фінансово-економічною безпекою держави полягають у:

- раціональному розподілі фінансових ресурсів між регіонами України;
- формуванні ефективного механізму фінансової підтримки стратегічно важливих і системних суб'єктів господарської діяльності різних галузей народного господарства;
- стратегічному плануванні забезпечення фінансових потреб різних верств населення;
- ефективному бюджетуванні, у тому числі розподілі бюджетних ресурсів;
- організації постійного фінансового моніторингу, контролю, регулювання діяльності учасників фінансової системи та ринкової економіки;
- своєчасному виявленні фінансових ризиків і їх мінімізації через механізми державного управління та нагляду;
- запровадження механізму мотивації до раціонального розподілу економічних і фінансових ресурсів у системі функціонування народного господарства.

На наше глибоке переконання, роль і значення фінансового менеджменту в механізмі управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання – окремих учасників ринкових відносин – полягають у:

- плануванні фінансових витрат, необхідних для протидії загрозам фінансово-економічній безпеці;
- організації фінансування механізму функціонування комплексної системи фінансово-економічної безпеки;
- пошук засобів і фінансових ресурсів для матеріальної мотивації працівників, задіяних в управлінні фінансово-економічною безпекою, до сумлінного виконання ними своїх обов'язків;
- контроль рівня витрат на організацію захисту корпоративних ресурсів від наявних і потенційних загроз і фінансових наслідків їх негативного впливу;
- моніторинг показників фінансового стану суб'єкта господарювання як основних індикаторів рівня його фінансової безпеки.

1. Зачосова Н. В. Формування системи економічної безпеки фінансових установ: монографія. Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2016. 375 с.

2. Зачосова Н. В, Горячківська І. В. Завдання фінансового менеджменту у системі забезпечення майнової та інтерфейсної безпеки суб'єктів господарювання. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 5. С. 109–113.

3. Зачосова Н.В. Основи побудови сучасного механізму управління системою економічної безпеки фінансових установ. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2015. №33. С. 68–76.

4. Занора В. О., Скляр А. В. Управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: теоретико-методичні аспекти організації системи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 22. С. 74–77.

5. Тулуб (Герасименко) О. М., Теслюк О. М. Управління системою фінансово-економічної безпеки виробничої фірми. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №16. С. 29–32.

Snejana Ungurean, student,
Faculty of Economics, Specialty: General Economics
State Agrarian University of Moldova

THE BANKING SYSTEM IS INTEGRAL STRUCTURES OF A MARKET ECONOMY

Introduction. The banking system is one of the most important and integral structures of a market economy. Commercial banks belong to a special category of business enterprises, which are called financial intermediaries. They attract capital, savings of the population and other free monetary funds released in the course of financial activities, and lend them to other economic agents who need additional capital for temporary use. Financial intermediaries thus perform an important national economic function, providing society with a mechanism for intersectoral and interregional redistribution of money capital. Speaking of modern commercial banks, it is necessary to emphasize that, like other links in the credit system, these institutions are constantly evolving. The forms, operations, methods of competition, control and management systems are changing. The scope of activity, which today covers the whole world thanks to the formation of international capital markets, has dramatically expanded. And although in some areas they are losing ground under the pressure of competitors, they find an amazing ability to adapt to changing credit market conditions.

Bank as a commercial organization. A bank is a commercial enterprise whose goal is to maximize profits that increase the bank's own capital, which contributes to the enrichment of its owners. However, the bank must always relate profitability to security and liquidity considerations. A bank that provides too many loans or is unable to provide the liquidity needed in some unforeseen situations may be insolvent. Working within the limits of actually available resources, which is the fundamental principle of a commercial bank, means that a commercial bank must ensure not only a quantitative correspondence between its resources and credit investments, but also to ensure that the nature of the bank assets matches the specifics of the resources mobilized by them. First of all, this applies to the timing of those and others. So, if a bank attracts funds mainly for short periods, and invests them mainly in long-term loans, i.e., the ability to pay its liabilities without delay (i.e. its liquidity) is threatened. It is logical to assume that banks can not lend all the money they have depositors, since the latter have the right to withdraw their money at any time. However, banking experience shows that banks can not only lend

almost all the funds on deposits, but also satisfy the demands of their depositors. Nevertheless, to ensure their own security, banks keep a certain fixed part of their deposits untapped. These funds are referred to as bank reserves.

Operation of commercial banks. It should be borne in mind that not all banking operations are daily present and are used in the practice of a particular banking institution. But there is a certain basic “set”, without which the bank cannot exist and function normally. Such constituent bank operations include: *reception of deposits, implementation of cash payments and settlements, credit issuance*. Banks perform two types of operations:

a) Passive financial operations: keeping the economies of the population and non-financial economic agents, execution of payments based on client orders from their bank deposits, managing home operations of businesses and institutions.

b) Active financial operations: granting loans to applicants, managing the accounts of depositors, creating own financial instruments.

Bank credit operations. Types and forms of loan agreements. In the practice of banks, a distinction is made between commercial loans and personal loans. These categories correspond to various types of loan agreements defining the terms of a loan, its repayment, etc. Loans to commercial enterprises can be divided into two groups: *working capital loans, loans to finance fixed capital*. The first group is associated with a shortage of funds from the enterprise for the purchase of working capital elements necessary for daily operations. These are mainly short-term loans of up to one year. The second group is represented by medium and long-term loans for the purchase of real estate, land, equipment, etc.

The role of commercial banks in the credit system. Commercial banks belong to a special category of business enterprises, which are called financial intermediaries. They attract capital, savings of the population and other funds released in the course of economic activity, and lend them to other economic agents who need additional capital for temporary use. Banks create new requirements and obligations that become a commodity in the money market. So, accepting customer deposits, a commercial bank creates a new obligation – a deposit, and issuing a loan – a new requirement for the borrower. Financial resources of a commercial bank. The financial resources of a commercial bank consist of: *authorized capital, retained earnings, attracted funds (demand deposits or current; time; savings)*;

A commercial bank accumulates funds of individuals and legal entities and places them on the financial market. Financial resources of a commercial bank mainly (up to 80%) consist of attracted funds (deposits or deposits).

Conclusion. Commercial banks play a significant role in the economy of any country. The systematic fulfillment by the bank of its functions creates the foundation on which the stability of the country’s economy as a whole is based. And although the implementation of each type of operations is concentrated in special departments of the bank and is carried out by a special team of employees, they are intertwined with each

other. Thus, banks have a unique ability to create means of payment, which are used in the economy for the organization of commodity circulation and settlements. It is about the opening and maintenance of check and other accounts that serve as the basis of non-cash turnover. The economy can not exist and develop without a well-established system of cash payments. Hence the great importance of banks, as the organizers of these calculations.

1. Banking. Reference manual. Ed. Yu. A. Babicheva. M.: economy, 1994.
2. Banking. By ed. Lavrushina O. And .. Moscow "Rosto", 1992

Панасюк Т.В., студентка
Науковий керівник: Смолич Д.В. к.е.н., доцент,
Луцький національний технічний університет

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Управління збутовою діяльністю підприємства в умовах загострення конкуренції на ринках збуту, зростання витрат, пов'язаних із реалізацією та просуванням товарів, а також підвищення вимог споживачів до якості обслуговування для вітчизняних виробників є одним з найважливіших завдань, від ефективності вирішення якого залежить результат діяльності цілого підприємства. Недооцінка збутової компоненти може знівелювати ефективні зусилля на усіх інших етапах діяльності підприємства.

Проблемами управління збутовими операціями займалося чимало науковців. Значний вплив на дослідження теми управління збутом зробили такі дослідники: Балабанова Л., Борисова Т., Гриненко А., Дутова Н., Зарецька Л., Пашкевич М., Хрупович С. та інші. На основі їх досліджень можна виокремити різні підходи до управління збутовою діяльністю. Основними з яких є [1, с. 187–188]: маркетинговий, логістичний, інноваційний та системний підходи.

Враховуючи, що збут – це діяльність по забезпеченню реалізації продукції, відзначимо межі організування збуту, які охоплюють:

- організування інформаційного забезпечення про стан ринку, проведення маркетингових досліджень і складання прогнозів збуту;
- підписання договорів на постачання продукції;
- вибір форм і методів збуту, організування системи розподілу.
- створення маркетингової комунікації та організування правового забезпечення;
- організування сервісного та після продажного обслуговування.

Серед існуючих проблем підприємств України відчутними є проблеми з організацією збуту. Їх вирішенню керуючі ланки підприємств приділяють увагу, розробляючи стратегічні та тактичні плани оптимізації збутових операцій. Але

існує нагальна необхідність у інноваційному підході до вирішення проблем просування продукції на ринок та закріплення ринкової позиції [2].

Таким чином, управління збутовою діяльністю є складним і багатограним процесом і вимагає постійного аналізу й удосконалювання. Поступове збільшення обсягів реалізації вітчизняних виробників зумовлює необхідність формування новітніх дієвих технологій у системах управління збутовою діяльністю.

Тому пріоритетним завданням підприємств є створення ефективної системи управління збутовою діяльністю, яка б враховувала інтереси інших виробників. В цьому й полягає сутність системного підходу, який на нашу думку є одним з найголовніших та найефективніших підходів до управління збутовою діяльністю.

Системний підхід повинен включати вирішення низки теоретичних і методико-прикладних завдань, пов'язаних з економічним оцінюванням збутової діяльності, проведенням системних досліджень кон'юнктури ринку, створенням кваліфікованого відділу маркетингу та логістики, плануванням стратегії розвитку збутової діяльності, формуванням аналітичного й інформаційного забезпечення.

Управління збутом не обмежується управлінням каналу збуту. Кожен учасник системи має власну організацію збуту. Під нею доцільно розуміти побудову структури управління збутом, підбір спеціалістів зі збуту належної кваліфікації, розподіл завдань, прав і відповідальності серед співробітників, створення умов для ефективної роботи [4].

Основою побудови системи управління збутовою діяльністю є визначення функцій, які забезпечують формування способів управлінського впливу на всіх етапах операцій із забезпечення збуту як процесу. Отож, вважаємо, що управління збутовою діяльністю на підприємстві повинно реалізовуватися через застосування таких функцій:

1. Планування (підбір, класифікація та підготовка до використання інформації щодо розроблення стратегії збуту; оцінювання та аналізування факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ; визначення стратегії розвитку збутової діяльності).

2. Організування (створення організаційної структури управління збутом на підприємстві; створення внутрішньофірмових і посередницьких систем розподілу продукції).

3. Мотивування (стимулювання учасників системи розподілу продукції: знижки, винагороди, преміювання, навчання персоналу).

4. Контролювання та регулювання (встановлення системи показників для оцінювання результатів дієвості збутової системи) [3, с. 90].

Отже, процес реалізації в умовах ринку займає центральне місце у виробничій діяльності підприємства. Адже важливо не тільки виробити якісну продукцію, але і зберегти її, підготувати до реалізації та доставити споживачеві. Тому від організованого процесу збуту продукції багато в чому залежать кінцеві результати виробництва.

1. Грабовецький Б. Є. Стратегічний аналіз в управлінні виробництвом. *Економічний простір*. 2013. № 76. С. 187-199.
2. Шевчик М. Г. Інструменти оцінки збутової політики підприємства *Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. – Серія : Економіка, аграрний менеджмент та бізнес*. К.: 2010. Вип.154. Ч. 2. С. 324-332.
3. Шпилик С. Управління збутовою діяльністю підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 4 (37).С. 88-95.
4. Хрупович С., Борисова Т. Теоретичні підходи до організування процесу збуту на підприємстві. Проблеми мікро – та макроекономіки України. *Галицький економічний вісник*. 2009. № 2. С. 57 - 61.

Петренко М. А., студент,

Єланська Н.О., студент

Науковий керівник: Антоненко В. М., к.е.н., доцент

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В сучасних умовах розбудови економіки України ринкових засадах суттєво підвищується роль фінансів у цілому і в окремих галузях зокрема. Зовнішні та внутрішні відносини суб'єктів господарювання є складними і різноманітними, конкуренція все більш посилюється на фінансових і товарних ринках, що визначає необхідність високоефективного управління фінансами з використанням не тільки вітчизняного але і світового досвіду. У зв'язку з цим зростає роль науково обґрунтованих підходів до управління фінансами підприємств, і відповідно посилюється увага до фінансового менеджменту, який містить у собі комплекс питань, пов'язаних зі здійсненням фінансової діяльності підприємства, вимагає досить глибоких знань теорії і практичних навичок в системі розробки і реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання фінансових ресурсів підприємницьких структур і організацій, обігу їх грошових коштів.

У нашій країні практика ефективного фінансового менеджменту знаходиться лише в стадії становлення, зіштовхуючись з об'єктивними економічними труднощами, недосконалістю нормативно-правової бази, недостатнім рівнем підготовки фахівців. Подальше просування країни по шляху ринкових реформ і подолання кризових економічних тенденцій дозволить повною мірою використовувати теоретичні результати і практичний досвід фінансового менеджменту.

Підприємство, що діє в умовах конкурентного середовища, зазнає безперервний вплив досить великого числа факторів зовнішнього середовища. Щоб вплив цих факторів був оптимальним, необхідні надійні та стійкі способи й методи впливу на механізм руху фінансових ресурсів підприємства з метою

ефективного використання їх власних і позикових коштів, необоротних і оборотних активів, основного й оборотного капіталу. Аналіз доцільності вибору способів розв'язання фінансових питань, прийняття остаточного управлінського рішення в оцінці напрямків використання фінансових ресурсів потребує використання системи фінансового менеджменту.

У широкому розумінні фінансовий менеджмент – це стратегія і тактика фінансового забезпечення підприємницької діяльності, що дає змогу ефективно управляти рухом грошових коштів і знаходити оптимальні фінансові рішення [1, с. 298]. Фінансовий менеджмент як діяльність має дві сфери застосування [2, с. 156]:

– внутрішньогосподарську сферу, в якій управління фінансовими ресурсами і капіталом здійснюється на основі рішень адміністрації всередині підприємства;

– зовнішню – управління фінансовими ресурсами і капіталом здійснюється в процесі установаження фінансових відносин між підприємством та іншими господарськими об'єктами, державою.

Фінансовий менеджмент як економічний орган управління включає фінансову дирекцію та безпосередньо фінансових менеджерів, які шляхом різних управлінських заходів справляють цілеспрямований вплив на фінансову діяльність підприємства. Фінансова дирекція є однією з центральних служб апарату керування, що створюються управлінням чи дирекцією підприємства і виконує такі функції: забезпечує фінансову діяльність підприємства, розробляє фінансову програму розвитку підприємства, кредитну політику, визначає кошторис витрат фінансових засобів, забезпечує валютну політику підприємства, розробляє фінансові плани, веде фінансові розрахунки з постачальниками, покупцями, банком, податковою службою, аналізує фінансово-комерційну діяльність, веде бухгалтерський та статистичний облік. Головною дійовою особою в управлінні фінансовою діяльністю є фінансовий менеджер – професіональний спеціаліст, який здійснює кваліфіковане керівництво фінансовою діяльністю підприємства. Фінансові менеджери відповідають за постановку проблем фінансового характеру, аналіз доцільності вибору конкретного рішення з наявних альтернативних варіантів, реалізації прийнятого рішення, здійснення оперативної фінансової діяльності, розробку бізнес-плану, формування фінансової документації, аналіз фінансового стану підприємства і ефективності використання фінансових ресурсів.

Основним правилом фінансового менеджменту є: ефективне управління фінансовою системою яке повинне забезпечувати ефективність функціонування підприємства в цілому, а не окремих його структурних підрозділів [3]. Таким чином, для ефективного здійснення фінансового менеджменту на підприємстві необхідний детальний аналіз його фінансово-господарської діяльності. Результати такого аналізу грають важливу роль при розробці оптимального механізму формування основного й оборотного капіталу підприємства за рахунок використання власних і позикових коштів.

Система фінансового менеджменту – це галузь наукового пізнання, що дозволяє здійснювати оптимальне управління різноманітними сторонами фінансової діяльності сучасних підприємств. Використовуючи цю систему, підприємства забезпечують надійне довгострокове управління фінансовими ресурсами і капіталом.

1. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. К. : Знання, 2008. 483 с.

2. Риндін А. Г., Шамаев Г. А. Організація фінансового менеджменту на підприємстві. М. : Ділова Література, 2015. 352с

3. Поддерьогін А. М. Фінанси підприємств : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2016. 460 с.

Пономарьова Т. В., здобувач

Науковий керівник: Карлова О. А., д.е.н., професор

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Головною ознакою економічного розвитку в українському суспільстві є соціальна спрямованість економічного зростання. Досягнення стабільного та високого рівня динаміки економіки дає можливість країні суттєво просунутися на шляху подолання бідності, створити підґрунтя до остаточного виходу на достойний рівень життя.

Традиційно, реальні доходи населення забезпечують можливість людей в задоволенні основних потреб у повному обсязі. Питома вага заробітної плати у регіональному валовому продукті в майбутньому зростатиме і практично зможе відповідати європейським параметрам. Зростання бюджетних надходжень дасть змогу значно збільшити видатки на утримання установ освіти, охорони здоров'я, культури, спорту тощо, що в свою чергу дасть позитивні зрушення до забезпечення високої якості функціонування соціальної інфраструктури. Для малозахищених верств населення буде запроваджено адресну допомогу.

Ті міста та райони області, які не зможуть продемонструвати достатній підприємницький дух та потенціал для зростання, отримуватимуть соціальну допомогу від обласної та місцевих адміністрацій. Підвищення соціально-економічного потенціалу цих територій буде досягатись шляхом впровадження освітніх програм, а також заходів зі сприяння розвитку підприємництва.

Загальний розвиток області зробить її привабливою для життя та здійснення бізнесу. Населення матиме вищий рівень доходів не тільки за рахунок доходів за місцем праці, але також і за рахунок збільшення соціального захисту. Область даватиме їм змогу для розвитку власної кар'єри, а їх зусилля будуть

винагородженні високими професійними посадами та достойними доходами. Одним із основних завдань Стратегії є розвиток соціальної інфраструктури та підвищення доступності основних соціальних послуг, що значно поліпшить якість життя населення і буде сприяти зниженню соціальної напруженості. Соціальний комплекс регіону включає в себе забезпечення населення якісним медичним обслуговуванням, освітою, введення нових і реконструкцію діючих об'єктів в області охорони здоров'я, освіти, культури та спорту, здійснення заходів в галузі розвитку екологічної інфраструктури.

Рішення поставленої задачі є нагальною необхідністю, оскільки підвищення якості надання соціальних послуг населенню вимагає, в першу чергу, зміцнення матеріально-технічної бази соціальної сфери.

Фінансове забезпечення встановлених передбачених заходів необхідно проводити за двома основними напрямками:

- збільшення бюджетного фінансування за умови підвищення ефективності використання коштів, що виділяються на реалізацію програмних заходів;
- створення умов для залучення додаткових позабюджетних джерел фінансування програмних заходів без зниження норм, нормативів і абсолютних розмірів бюджетного фінансування.

Органами місцевого самоврядування може здійснюватися фінансування встановлених заходів і проектів за рахунок коштів місцевих бюджетів і позабюджетних джерел у відповідності із територіальними програмами розвитку.

Нагальність прийняття в даний час як державних, так і регіональних цільових програм важко переоцінити, але не можна не відмітити і ряд недоліків, що істотно знижують ефективність використання інструментарію цільового програмування.

В даний час державні і регіональні цільові програми з інструменту консолідації ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку перетворилися та інструмент додаткового фінансування поточної діяльності органів державної влади.

Необхідно підкреслити, що невисока ефективність програм в першу чергу і головним чином пов'язана не з якістю самого інструментарію цільового програмування, а з недоробками державних замовників на всіх етапах життєвого циклу цільових програм, тобто при їх формуванні, реалізації та виробленні механізмів контролю.

Дослідження інструментів регулювання соціальної інфраструктури дало змогу визначити перспективні напрями їх вдосконалення, зокрема щодо програмного, фінансового та інвестиційного забезпечення соціального розвитку.

Таким чином, в умовах диспропорційності розвитку регіонів за істотного звуження сфери застосування адміністративних методів управління особливого значення набуває програмно-цільовий метод, що дозволяє за наявності обмежених економічних ресурсів цілеспрямовано фінансувати найважливіші об'єкти соціальної інфраструктури.

Програмно-цільовий метод дає можливість більш активного використання міжвідомчої кооперації і залучення різних джерел фінансування (державного та місцевого бюджетів, а також позабюджетних джерел). Державні та регіональні цільові програми розвитку, в основі яких лежать стимулюючі принципи і домінування субвенційного початку, сприяють оптимізації використання фінансових коштів, спрямованих на розвиток соціальної інфраструктури, а також широке поширення ринкових форм господарювання в соціальному секторі економіки.

Прокопець А. Т., студентка

Науковий керівник: Дзямуніч М. І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОЕФІЦІЄНТА NSFR В ПРАКТИКУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах розвиток світової економіки вимагає від банківської системи України бути більш стійкою, конкурентоспроможною, здатною без загроз об'єднатися із світовим банківським простором. Під час світової фінансової кризи стало очевидним, що українські банки не готові до серйозних фінансових потрясінь та динамічної зміни на міжнародних ринках. Система управління банківськими ризиками в умовах фінансової нестабільності є істотним фактором посилення ступення надійності та стійкості банківського сектору України.

З метою поліпшення нормативної бази та системи удосконалення управління, контролю та оцінки ліквідності банків згідно з міжнародними стандартами Національним банком було впроваджено нові інструменти оцінки ліквідності банків, зазначені у Базелі III, а саме: норматив короткострокової ліквідності (LCR) та довгострокової ліквідності (NSFR). «Для українських банків використання закордонного досвіду є надзвичайно актуальним, оскільки кризові явища спричинені політичною нестабільністю в країні виявили ряд проблем в контексті регулювання ліквідності, що не були вирішені після кризи 2008 року»[2].

Більшість банків, котрі не входять в склад іноземних банківських груп, використовують застрілі методи управління та контролю ліквідності та ризиків, пов'язаних з нею. Тому приведення системи управління ліквідністю до вимог Базельського комітету є необхідною умовою забезпечення стабільного розвитку банківської системи та забезпечення зниження рівня ризику ліквідності як для окремого банку, так і для системи загалом.

«NSFR (*net stable finding ratio*) – це коефіцієнт чистого стабільного фінансування. Обов'язковий в Україні з січня 2018 року. NSFR розроблений таким чином, щоб інвестиційні активи і інші активи фінансувалися, хоча б за рахунок

обсягу стабільних пасивів з точки зору рівня їх ліквідності. Показник чистого стабільного фінансування спрямований на обмеження надмірної залежності від великих джерел фінансування в періоди надлишку ліквідності на ринку і сприяє оцінці ризиків» [1]. Коефіцієнт NSFR можна обчислити з допомогою формули:

На практиці коефіцієнт NSFR характеризується наступними особливостями свого застосування :

- при розрахунку коефіцієнту NSFR, зважені фактори для активів складають 0%; 5% – для готівки і держоблігацій; до 65% для іпотечних кредитів; для роздрібних кредитів 85% і 100% – для інших активів;

- за допомогою коефіцієнта NSFR порівнюються наявні джерела фінансування з потребами фінансування балансових активів;

- доступне стабільне фінансування при безперервній роботі банку протягом року;

- для визначення доступного стабільного фінансування зобов'язань зважені фактори варіюються від 100% для капіталу 1 рівня до 90% для роздрібних депозитів і 50% для повністю незабезпеченого фінансування. Фінансування від Європейського центрального банку зважується під 0% [3].

Запровадження в практику банківської діяльності показника чистого стабільного фондування буде мати наступні наслідки [3]:

- банкам буде необхідно збільшити пропорцію міжбанківських і корпоративних депозитів зі строком більше одного року, але на сьогоднішній день апетит на строкову заборгованість обмежений;

- більшості банків буде складно збільшити питому вагу міжбанківських депозитів зі строком більше, ніж на один рік (обмежений попит на ринку), що вірогідніше всього, призведе до збільшення витрат на фінансування;

- управління коефіцієнтом NSFR шляхом зміни складу активів призведе до збільшення питомої ваги короткострокових активів і зниження дохідності;

- більш сильні банки з високим коефіцієнтом NSFR будуть здатні впливати на ринкове ціноутворення на активи. Конкурентоспроможність слабких банків знизиться, а в слід за нею і загальний рівень конкуренції.

Отже, можна стверджувати, що банківська система України потребує відновлення шляхом запуску механізмів кредитування, а також підвищення довіри населення до банків. Оскільки, протягом останніх років багато банків зазнали банкрутства, то необхідним є проведення дослідження для визначення скільки банків постраждало внаслідок кризи ліквідності з метою визначення слабких місць регулювання та етапів поступового запровадження рекомендацій Базельського Комітету, які повині мати стимулюючий ефект.

1. Базель III. Все, що потрібно знати. URL: <http://www.stakeholder.com.ua>.

2. Бобиль В.В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: / монографія. Дніпропетровськ : Нац. ун-т. залізн. трансп. ім.акад. В.Лазаряна, 2016. С. 44-47

Пристапа Ю. В., студентка

Науковий керівник: Мостовенко Н. А., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

МЕХАНІЗМИ «ГРОМАДСЬКОГО» ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАПІВ

Стартап являє собою нову, нещодавно створену кампанію, яка, як правило, є інноваційною та створена максимально швидко за мінімальні кошти, а також має обмежені ресурси. Створити стартап будь-якого напрямку може кожен, проте потрібно володіти певними знаннями, бажанням, наполегливістю та можливостями. Успішність стартапу ґрунтується на наявності трьох факторів, а саме: ідеї, виконавців і інвесторів. На сьогоднішній день існує багато способів для реалізації стартапів, але для перевтілення ідеї прибутковий бізнес необхідно мати початковий капітал.

Існують різні способи фінансування стартапів, тому розглянемо моделі, що ґрунтуються на механізмі «громадського» фінансування. Однією з таких моделей є, так звана, 3 «Д» модель: сім'я, друзі та «дурні». Її основною перевагою є відсутність зобов'язань і отримання стартапером усього прибутку. Проте обсяг коштів, що залучені в стартапи таким чином зазвичай незначні за обсягом. Крім того, в умовах економічної та політичної нестабільності в Україні, дана модель фінансування набуває більш теоретичний, а ніж практичний характер у зв'язку з низьким рівнем платоспроможності населення.

Найпотужнішими моделями залучення ресурсів для реалізації стартапів на «громадському» підґрунті є краудфандинг і фандрейзинг. Краудфандинг (від англ. «збір коштів натовпом») являє собою колективну роботу людей (донорів), що з власної волі об'єднують лише фінансові ресурси, в основному через мережу Інтернет, задля того, що підтримати зусилля інших людей або організацій. Для того, щоб можна було подати свій стартап (проект) на краудфандингову платформу (платформи отримують певний відсоток за обслуговування), організатор повинен заявити мету проекту, щоб зацікавити посередників, визначити необхідну грошову суму, скласти калькуляцію усіх витрат, а також вказати мінімальний термін, за який необхідно зібрати усю суму. Інформація щодо збору коштів повинна бути прозорою та перебувати у відкритому доступі для всіх. Краудфандингові платформи також допомагають дізнатись, чи дійсно майбутній продукт потрібний користувачам, а отже, чи є у нього ринок і майбутнє. Найпоширенішими сферами такого роду інвестування в Україні є: соціальні проекти, ІТ, утилізація відходів, служби допомоги, мобільні додатки та ін. [1].

Акцентуємо увагу на ключових завданнях, що спроможний вирішити фінансовий механізм краудфандингу:

- підтримка інноваційних ідей, що дозволяє традиційним посередникам знаходити успішних і талановитих людей;
- прозорий, строгий та ефективний механізм для «громадського» фінансування проектів;
- демократизація процесу підтримки культури та мистецтва, а також генерування додаткового доходу для індустрії розваг.

Щодо фандрейзингу, то він полягає в залученні не лише фінансових ресурсів, а й матеріальних, та пошуку вузькопрофільних та виняткових у своєму роді спеціалістів. Він не має чітких меж використання залучених коштів і їх підзвітності, як у випадку з краудфандингом. Звісно, проект мусить бути втіленим, мати певну звітність. Також фандрейзинг дозволяє втілювати у життя проекти політиків та митців [2].

Процес розвитку моделей «громадського» фінансування стартапів в Україні відбувається доволі повільними темпами, оскільки лише набирає обертів. Успіх таких українських проектів, як Petcube, Lametric та інших доводить, що вони можуть бути цілком конкурентоспроможними на світовому ринку. А вітчизняні стартапери долучаються до сучасних засобів презентації власних ідей та збору коштів шляхом використання як іноземних краудфандингових чи фандрейзингових платформ, так і власних українських [3].

Одним із найбільш успішних майданчиків краудфандингу в Україні є biggggidea.com. Він був створений у 2009 р. для обміну ідеями між соціально активними людьми, тому й отримав назву Big Idea. У 2012 р. Big Idea запустив краудфандингову платформу «Спільнокошт», яка стала першим майданчиком колективного фінансування в Україні [4]. Станом на початок лютого 2017 р. у проекти цієї краудфандингової платформи українці вклали понад 10 млн. грн., до справи долучилися понад 21 тис. людей, профінансовано 157 проектів. Також експерти виділили основні переваги використання краудфандингу в Україні: мінімальні витрати, мінімальні ризики, потужний Pr-трамплін та додаткові бонуси (соціальний капітал, тестування, зворотній зв'язок) тощо [4].

Отже, механізм «громадського» фінансування стартапів має значні перспективи та вже є достатньо ефективними. В Україні на підґрунті «громадського» фінансування стартапів, зазвичай фінансуються ідеї соціально-культурної спрямованості. Це цілком закономірно, адже саме такі заходи є більш зрозумілим та краще сприймаються на «громадському» рівні. Серед переваг цього механізму приваблює прозорість залучення коштів. Крім того, зростання обізнаності в користування мобільними пристроями та додатками, поширення соціальних мереж на різні вікові групи населення ще активніше, на нашу думку, сприятиме цим процесам.

1. Чазов Є. Стартап як нова форма ведення бізнесу. Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2013. № 52. С. 122-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2013_52_17.
2. Що таке фандрейзинг, чим він відрізняється від краудфандингу. URL: <https://bzns.media/produkt>.
3. Корнух О. В., Донських Ю. А. Краудфандинг як інноваційне джерело фінансування в Україні. Ефективна економіка. 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/85.pdf.
4. Єлісеєва Л. В. Краудфандинг в Україні: проблеми та перспективи в контексті зарубіжного досвіду. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-1-2017/4.pdf>.

Прокопчук В. В., студентка
Науковий керівник: Куцай Н. С., к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Як відомо, для того, щоб країна займала провідні позиції світу, створювала новітні технології, які можуть кардинально змінити світ, потрібен сталий розвиток інноваційної діяльності. Вдосконалення цієї сфери, дає можливість втілити напрацьовані роками ідеї різних науковців чи бізнесменів. Для сталого розвитку та поширення інноваційної діяльності існують різні центри підтримки, технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори та інші установи. Одним із таких допоміжних факторів є – венчурні компанії.

Венчурний бізнес – пов'язаний з великим ризиком від бізнесу, орієнтований на практичне використання технічних новинок, результатів наукових досягнень, ще не випробуваних на практиці.

Венчурні компанії – особливий вид підприємницьких об'єднань – «ризикові» компанії, які займаються впровадженням нововведень у підприємницьку практику. Венчурні компанії, як правило, утворюються або групою однодумців – учених, інженерів, спеціалістів, винахідників або науковими закладами, університетами чи приватними особами, які мають певні наукові, інженерні ідеї і хочуть реалізувати їх практично у рамках малої компанії. Малі компанії створюються і на великих підприємствах під винахідників новації [1].

Створення ефективної національної венчурної індустрії залежить від оптимального використання низки чинників і особливостей національного економічного потенціалу країни, однак існує система загальноновизнаних процедур, узагальнених практик і рекомендацій ООН з побудови індустрії венчурного фінансування. У деяких країнах (Канада, Данія, Фінляндія, Норвегія, Португалія, Іспанія, Швеція) кошти для інвестицій передаються у спеціальні установи, що

займаються розвитком бізнесу або промисловості, з чіткою орієнтацією на здійснення прямих інвестицій у нові, малі або інноваційні підприємства. При цьому фонди, що перебувають у державному управлінні, перетворюються в первинне джерело капіталу, яке сприяє нагромадженню інвестиційного досвіду та поступовій передачі його у приватний сектор (як доведено, саме фонди, що спеціалізуються на високо ризикових інвестиціях у компанії ранньої стадії розвитку, підходять для реалізації цього завдання найкраще). Так, основою програми SITRA (Фінляндія) є венчурний фонд (Національний фонд досліджень і розвитку Фінляндії), який надає фінансування компаніям перед проектній і проектній стадіях, а через 3 – 5 років продає власну частку в компаніях приватним інвесторам. Фінська модель має значні відмінності в порівнянні з американською, що свідчить про неможливість неадаптованої екстраполяції її успіху на інші країни без урахування економічної специфіки [2].

Забезпечити залучення значних інвестицій у малий інноваційний бізнес можливо завдяки венчурному капіталу, який виступає ледве не єдиним зовнішнім джерелом фінансування, особливо тих підприємницьких структур, доступ яких до отримання інвестицій з інших джерел є обмеженим. В умовах економічної, політичної та фінансової нестабільності в Україні інвестори зорієнтовані на короткострокові взаємовідносини з максимально високим поверненням вкладеного капіталу. Вони не зацікавлені в перспективах розвитку суб'єкта малого підприємництва або в нарощенні його потенціалу. Не сприяють активізації інноваційної діяльності й банківські кредити. Незважаючи на зростання їхніх обсягів, більшість з них спрямовані в реальну економіку, мають переважно короткостроковий характер. Оскільки фактори часу й ризику безпосередньо залежать один від одного, потенційний кредитор не зацікавлений у посиленні ризиковості своїх інвестицій, які й без того мають невизначений характер вкладень [3].

Отже, зрозуміло, що венчурне підприємництво має існувати в Україні та розвиватись краще. Адже допомогу інноваційним проектам надавати обов'язково, але бажаючих робити це, на жаль, вкрай мало. Тому, щоб підвищити рівень інноваційної діяльності за допомогою венчурного підприємництва, потрібно надавати таким «молодим» фірмам соціальні кредити, які допоможуть втілити ідею в реальність та підвищити рівень нашої держави в світі інновацій. Також, можна впровадити соціальні програми, коли вже стабільне підприємство з постійним доходом, може взяти під свою «фінансову опіку» венчурне новоутворення та допомогти йому представити країні та світу, новий, революційний винахід, який покращить життя десятків країн та мільйонів людей. Ще одним хорошим варіантом покращення венчурного підприємництва, буде перейняти досвід у наших Європейських сусідів.

1. Інтелектуальна власність, Венчурне підприємництво: URL: https://pidruchniki.com/1842112063564/pravo/venchurne_pidpriyemnistvo

2. Пилипенко Б. Г. Формування моделі державної підтримки розвитку венчурного підприємництва в Україні. *Бізнес Інформ*. 2014. №11. С. 80–87.

3. Буряк Л. Д., Павліковський А. М., Кремпова Н. Л. Венчурне інвестування як інструмент фінансування інноваційного розвитку суб'єктів малого підприємництва. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. №4. С. 57–61.

Савош А. О., студентка

Науковий керівник: Куцай Н. С., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАПІВ

В сучасних українських економічних умовах простежується значна кількість запусків нових проектів – стартапів. В рейтинг увійшло 137 країн, Україна зайняла 37 місце, обігнавши Південну Корею і Естонію – у нас нарахували 77 стартапів. На першій позиції передбачувано опинилися США (3687 стартапів), на другому та третьому Індія (990) і Великобританія (555) відповідно. Росія (223) – на 16-й позиції в рейтингу. Згідно даного рейтингу, можна зробити висновок, що відкрити свою справу можна, але для цього потрібно володіти ресурсами, наполегливістю, знаннями та бажанням. Для ефективного функціонування підприємств необхідні технології введення інновацій та інноваційних процесів, однією із таких технологій є стартап.

Стартап – це компанія, ініційована окремими засновниками або підприємцями для пошуку повторюваної та масштабованої бізнес-моделі. Отже, стартап – це новий фінансовий проект, мета якого – швидкий розвиток і отримання прибутку.

Існує багато методів реалізації стартапів, які перетворюються в успішний прибутковий бізнес. Ключовим фактором виникнення стартапів є ігнорування успішних компаній нових потреб ринку. Успіх реалізації стартапу залежить від наявності і поєднання трьох факторів: ідеї, виконавців та інвесторів.

Стартап потребує значних фінансових вкладень, які підприємцям-початківцям складно знайти. Пошук зовнішніх джерел фінансування стартапа може тривати довго та безрезультатно. Основною проблемою зовнішнього фінансування є ризик неповернення коштів, що вкладаються в новий бізнес. Фінансування стартапів є однією з ключових тем для розуміння бізнесу і зміцнення фінансової грамотності. Серед основних моделей фінансування стартапів ми виділили найбільш часто використовувані: бізнес-ангели, бізнес-акселератори, краудфандинг, модель «ЗД»: домашні, друзі, дурні; стратегічні інвестори, субсидії держави, IPO, франшизу. Віддаючи перевагу певній моделі, необхідно враховувати специфіку ідеї, інвесторів, ресурсів та можливостей.

Особисті заощадження стартаперів використовуються на етапі зародження, коли бізнес-план самого стартапу знаходиться на стадії розробки. У випадку, коли стартап створюється на основі вже існуючої бізнес моделі, то доцільним буде купувати франшизу, з відпрацьованим бізнес-процесом, з докладними інструкціями продажу, бренд компанії, економію на рекламі.

Кредитування небажаний вид фінансування стартапу, адже це проект з високими ризиками, які складно прорахувати, важко визначити рівень прибутковості. Отримати кредит на стартап досить складно навіть при наявності майна для застави, поручителя і прорахованого бізнес-плану. Банки віддають перевагу співробітництву з працюючим бізнесом.

Бізнес-акселератори є моделлю фінансування на ранніх етапах, яка передбачає являє собою обмежені за часом платні освітні програми для підприємців, які приходять в акселератор з уже сформульованою ідеєю і командою. У процесі такої програми команда отримує менторську і експертну підтримку в розвитку бізнесу. Бізнес-ангел – це фізична особа, яка готова фінансувати стартап на початковому етапі, в обмін на частку прибутку в майбутньому. Крім вкладення коштів та отримання частки компанії, бізнес-ангели діляться своїм досвідом і беруть участь в прийнятті рішень.

За моделлю краудфінансування організовується інтернет-платформа, де реєструються люди, які хочуть долучитись до реалізації інновацій, але володіють недостатньо коштами для інвестування в проекти в якості бізнес-ангела. Стартапи, створюють промо-відео, в якому висвітлюється ідея проекту, цілі та необхідна сума інвестицій, збір яких обмежується в часі. В якості подяки за вклад у проект, стартапери пропонують різні винагороди пов'язані з проектом. Модель «3Д: домашні, друзі, дурні» передбачає, що на стадії створення стартапу доводиться долучати до фінансування друзів і родичів. Безоплатні державні субсидії є фінансовою підтримкою державними органами, для створення та розвитку власної справи. Initial Public Offering (IPO) – є публічною пропозицією акцій, яку компанія робить всім зацікавленим інвесторам. Основною метою проведення IPO є залучення «засновницького прибутку» – прибутку, отриманого засновниками акціонерних товариств у вигляді різниці між сумою від продажу випущених акцій і капіталом вкладеним в акціонерне підприємство.

Ми дійшли висновку, що на початковому етапі найбільш доцільними будуть моделі фінансування за рахунок бізнес-інкубаторів, бізнес-ангелів та бізнес-акселераторів. В Україні, через економічну та політичну нестабільність, залишаються незадіяними два джерела фінансування: банківські кредити та державна підтримка. Обираючи схему фінансування стартапу, потрібно бути обізнаним у юридичних моментах і підібрати для себе таку модель фінансування, яка б не обмежувала у прийнятті фінансових рішень в майбутньому. Необхідно покращити інвестиційну привабливість українських стартапів на міжнародному рівні, адже Україна володіє достатнім інноваційним потенціалом.

1. Джерела фінансування стартапів. URL: <https://bizua.org/266/dzherela-finansuvannya-startapiv>
2. Malyar M., Polishchuk V., Sharkadi M., Liakh I. Model of start-ups assessment under conditions of information uncertainty. *Eastern European Journal of Enterprise Technologies, Mathematics and cybernetics – applied aspects*, 2016. 3/4 (81). P. 43-49.
3. Фінансування стартапа в Україні. URL: <https://biggggidea.com/practices/1201/>

Селівончик О. А., магістр,

Савчук В. П., магістр

Наукові керівники: Вавдіюк Н. С., д.е.н., професор, Божидарнік Т. В., д.е.н., професор
Луцький національний технічний університет

ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЙОГО СКЛАДУ

Більшість фінансових правопорушень мають цілеспрямований характер в отриманні неправомірної вигоди, а їх виникнення обґрунтовується різними соціально-економічними чинниками. У зв'язку з цим виникає проблема ідентифікації фінансового правопорушення та методів його оцінки.

Фінансове правопорушення – це суспільно шкідливе, винне, протиправне діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатного суб'єкта, що порушує правові норми з формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, за яке передбачено юридичну відповідальність.

Дією є активна поведінка суб'єкта фінансових відносин, які притаманні наступні ознаки: суспільна шкода, порушення норм права, вольовий і усвідомлений характер. А бездіяльністю є невиконання або неналежне виконання фінансових обов'язків суб'єктом господарювання.

Основою фінансово-правової відповідальності є склад фінансового правопорушення. Склад фінансового правопорушення визначають за методом ознак, об'єктно-суб'єктним методом та ін.

Аналіз складу фінансового правопорушення здійснюють за моделлю типових ознак винного протиправного діяння, яке порушує норми та за яке передбачена фінансово-правова відповідальність. Охарактеризуємо ознаки фінансового правопорушення: небезпечність, протиправність, винність, караність:

1. Небезпечність впливу фінансове правопорушення для економіки. Ступінь суспільної небезпеки фінансового правопорушення залежить від цінності блага та шкідливості наслідків і може поділятися на особливо тяжкі, тяжкі, середньої тяжкості.

2. Протиправність фінансової поведінки суб'єкта господарювання може бути виражене як у формі дії (активної поведінки), так і у формі бездіяльності (пасивної поведінки).

3. Винність, як обов'язкова умова настання фінансової відповідальності за вчинене фінансове правопорушення.

4. Караність за фінансове діяння, яке може бути визнано фінансовим правопорушенням тільки в тому випадку, якщо за його вчинення передбачена правова норма покарання.

Кваліфікація неправомірного діяння через аналіз неправомірної поведінки з вимогами правових норм дозволяє з'ясувати, чи містять діяння суб'єкта ознаки складу фінансового правопорушення.

Щодо складу фінансового правопорушення об'єктно-суб'єктним методом, то слід відмітити, що вчені виокремлюють сукупність елементів, які характеризують неправомірне діяння як правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Об'єктом фінансового правопорушення є порушені права чи інтереси щодо використання, розподілу, акумуляції фінансових ресурсів.

Загальним об'єктом фінансового правопорушення є система фінансових відносин, що виникають у сфері акумуляції, розподілу й перерозподілу державних централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів. А безпосереднім об'єктом правопорушення є індивідуальне певне благо.

До основних видів фінансових правопорушень належать такі, як: бюджетні правопорушення, правопорушення в банківській діяльності; правопорушення у сфері грошового обігу, розрахунків, страхування та ін.

Ознакою об'єкта фінансового правопорушення необхідно вважати посягання на нього діянням суб'єкта фінансового правопорушення будь-якого виду.

Об'єктивна сторона фінансового правопорушення виражена в протиправному діянні, що завдає шкоди публічним інтересам суспільства, держави, громади і призводить до причинно-наслідкового зв'язку між протиправним діянням і його шкідливими наслідками.

Складовими об'єктивної сторони є діяння (дія або бездіяльність суб'єкта фінансово-правових відносин), суспільна шкода (матеріального чи нематеріального характеру) та причинно-наслідковий зв'язок між ними.

Суб'єктом фінансового правопорушення може бути фізична або юридична особа. При цьому юридичні особи повинні бути правосуб'єктними тобто мати права та обов'язки у сфері фінансових правовідносин та відповідати за неправомірну реалізацію своїх прав або невиконання обов'язків.

Суб'єктивна сторона фінансового правопорушення характеризується виною. Щоб притягнути особу до фінансової відповідальності, її мають визнати винною.

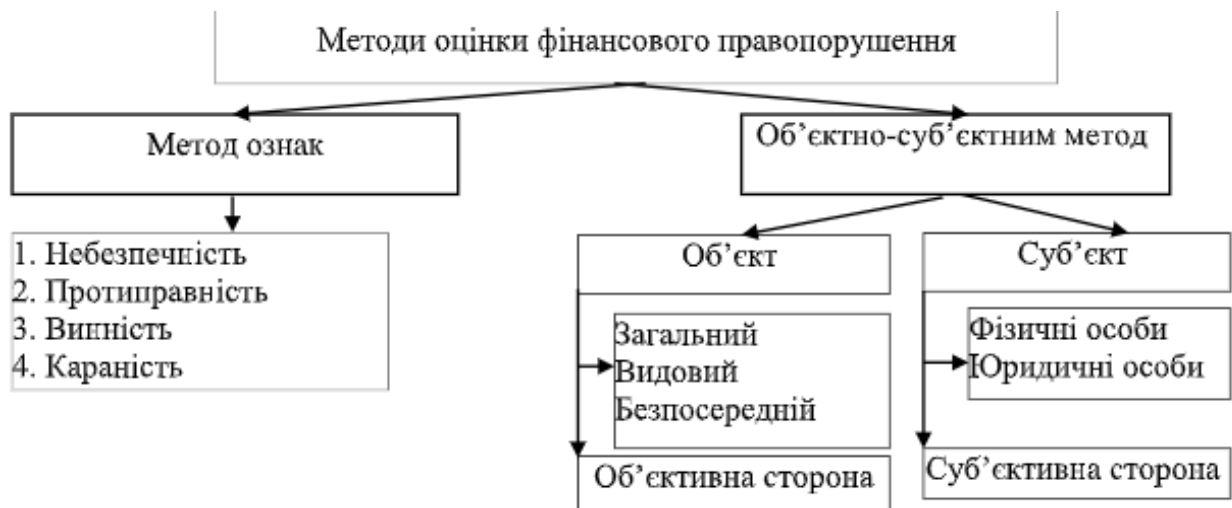

Рис. 1. Методи оцінки фінансового правопорушення

Визначення всіх елементів фінансового правопорушення сприяє удосконаленню процесу їх аналізу та оцінки. Наведені методи дозволяють кваліфікувати фінансове правопорушення та визначати інструменти застосування фінансових санкцій.

Солоненко О. Г., студентка,

Науковий керівник: Нікольчук Ю. М., к.е.н., ст. викладач

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Призначення вітчизняної банківської системи полягає у забезпеченні процесу міжрегіонального і міжгалузевого переливу капіталу, а також структурної перебудови економіки. Ефективність кредитної діяльності безпосередньо залежить від діяльності посередницьких інститутів – у першу чергу банків, які акумулюють розосереджені потенційні ресурси та вибирають найбільш вигідні напрямки їх вкладень.

Управління та ризик – взаємопов'язані компоненти економічної системи. Перший може виступати джерелом другого. Управління ризиком – це процес виявлення рівня невизначеності, прийняття та реалізації управлінських рішень, що дозволяють запобігти або зменшити негативний вплив на процес і результати відтворення випадкових факторів, одночасно забезпечуючи високий рівень підприємницького доходу [1].

Управління кредитним ризиком в банку являє собою організований вплив суб'єкта управління (співробітники банку, які здійснюють діяльність з кредитування позичальників; керівний персонал) на об'єкт управління (кредитний ризик; діяльність співробітників, задіяних в кредитних операціях) з метою зниження (підтримання на допустимому рівні) показників кредитного банку.

На нашу думку, в діяльності банків за оцінкою кредитоспроможності найбільш поширеним недоліком є відсутність достатньої інформації про фінансовий стан позичальників і часто невміння виявити помилкову інформацію про них (не можна ігнорувати випадки навмисного спотворення позичальниками офіційної бухгалтерської звітності, як правило, або за рахунок завищення одержуваних доходів або заниження витрат) [2].

Крім цього, українським банкам не вистачає інформації про кредитну історію позичальників, досвіду взаємодії у цьому зв'язку з іншими кредитними організаціями. Не менш значущим чинником, що знижує ефективність оцінки кредитоспроможності позичальників, є недостатньо глибоке вивчення банком їх економічної діяльності. Відомо, що на ринку можуть змінитися ціни, загостритися конкуренція. Під дією такого роду факторів вартість активів компанії-позичальника може істотно знизитися, прогнози виявляться неспроможними, збільшаться ризики, а ймовірність отримання кредитної організацією збитків зросте. Відсутність аналізу сценаріїв розвитку подій у бізнесі клієнта, різноманітних моделей поведінки банку при виникненні несприятливих подій не дозволяє правильно розрахувати наслідки кредитування, знижує його ефективність [3].

Наявність великої кількості факторів ризику несприятливо впливає на діяльність кредитних організацій. Тому управління ризиками набуває все більшого значення і стає одним з найважливіших умов забезпечення економічної безпеки банків. Для реалізації цілеспрямованого та ефективного управління ризиками необхідні значні організаційні зусилля, витрати часу й інших ресурсів. У першу чергу необхідна оцінка ринкової вартості кредитного портфеля. Його детальний аналіз дає змогу визначити специфічні ризики, які повинні бути піддані управління.

Не менш важливими факторами, що визначають величину ринкової вартості кредитного портфеля, є строк, на який надано кредит і розмір резерву на можливі втрати по позиках, що є основною статтею витрат по портфелю позичок комерційного банку. Чим менше термін і розмір сформованого резерву, тим легше здійснювати процес управління банківськими кредитними ризиками.

На наш погляд, однією з найсерйозніших проблем є не тільки відсутність у більшості вітчизняних банків власних ефективних методик оцінки ймовірності дефолту, але й просте нерозуміння керівництвом банку необхідності такого роду оцінки, зумовленої недостатністю інформації, одержуваної від позичальників.

В даний час практика неповернення позичальниками кредиту комерційним банкам все ще досить поширене, чому сприяє недосконалість банківського законодавства. До сьогоднішнього дня не опрацьовано питання щодо взаємної відповідальності суб'єктів кредитно-фінансових відносин в частині дотримання принципів і умов надання кредитів. Фактично відсутній правовий механізм виявлення фіктивних кредитів. До того ж, якщо буде доведена обізнаність кредитора і позичальника про подальше неповернення кредиту, ні для одного з учасників угоди не передбачено несення покарання.

На підставі вищевикладеного можна констатувати, що кредитний ризик має відмітні особливості і є індивідуальним для кожної кредитної установи в банківській сфері. Саме це визначає значною мірою своєрідність напрямів управління кредитними ризиками. Банк, приймаючи рішення про видачу кредиту, повинен орієнтуватися не на оцінку окремих видів кредитного ризику, а на визначення загального ризику по кожному позичальнику з урахуванням специфіки галузевої приналежності підприємства.

1. Криклій О. А., Маслак Н.Г. Управління кредитним ризиком банку : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 86 с.

2. Принципи банківського кредитування. Банківська система України: URS: <http://www.ukrbanking.com/>.

3. Притоманова О. М. Моделювання кредитного ризику комерційного банку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата економічних наук : спец. 08.03.02 «Економіко-математичне моделювання». Дніпропетровськ : ДНУ, 2004. 20 с.

Стащук О. В., д. е. н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

РИЗИКИ І ЗАГРОЗИ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Різноманітність екзогенних та ендогенних чинників, що впливають на фінансово-господарську діяльність корпоративних структур можуть мати як стимулюючий, так і руйнівний характер для самого підприємства. Неможливість їх виміру їх у динаміці, що породжена фактором невідомості, спричиняє ризики та є основою для їх генерації в умовах розвитку ринкової економіки. У свою чергу, негативний вплив ризиків може послабити стан фінансової безпеки акціонерних товариств, а позитивний, навпаки – посилити.

Вагомий внесок у дослідження фінансових ризиків та їх впливу на стан фінансової безпеки підприємницьких структур здійснили такі вчені-економісти, як: О.І. Барановський [1], І.О.Бланк [2], К.С. Горячева [3], А.О. Єпіфанов [7], О.В. Зигрій [4], Є. П. Каргузов [5], О.М. Марченко [6] та інші.

Аналіз досліджень з тематики фінансового ризику, фінансової безпеки підприємницьких структур, а також їхнього взаємозв'язку дозволяє нам частково погодитися із вченими у тому, що ризик є первинною категорією щодо загрози і впливає з неї [5, с. 118] та підтримати позицію того, що між ними існує причинно-наслідковий зв'язок. Вважаємо, це впливає із того, що в процесі аналізування загрози можна ідентифікувати ризик, котрий обумовив її виникнення, або, навпаки, вказати на ризик, який спричиняє появу певної загрози. Відтак, категорії «ризик» і «загроза» взаємопов'язані (рис 1).

Рис. 1. Взаємодія категорій «ризик» і «загроза».

Джерело: розроблено автором

На наш погляд, ризик є поняття метафізичним та оцінити його кількісно надзвичайно важко. Тому, під час оцінювання ризику доцільно під поняттям ризику розуміти не сам ризик, а міру ризику як можливу флуктуацію його впливу на фінансову безпеку акціонерного товариства. з метою більш достовірного оцінювання ризиків вважаємо за необхідне застосовувати симбіоз нормативного та фундаментального методів їх дослідження, а у структурі усіх ризиків з врахуванням дії ризикуотворюючих факторів виокремити такі:

- стимулюючий фінансовий ризик фінансової безпеки акціонерних товариств (виникає за умови, якщо ризикуотворюючі фактор забезпечують більше за оптимальне значення відповідного індикатора; такі ризики чинять стимулюючий ефект на фінансово-господарську діяльність акціонерних товариств);

- стримуючий фінансовий ризик (відхилення ризикуотворюючих факторів від оптимального значення відбувається в сторону зменшення; обумовлюють загрозу зниження фінансової безпеки підприємств)

- інтегральний фінансовий ризик (дозволяє визначити ступінь зниження (зростання) загального стану фінансової безпеки акціонерних товариств у результаті дії ризикуотворюючих факторів).

Отже, для подолання стримуючих фінансових ризиків акціонерних товариств, які можуть послабити стан фінансової безпеки останніх, необхідно, насамперед, систематизувати загрози та домінанти фінансової безпеки корпоративних структур. Усе це можливе за умови удосконалення механізму моніторингу, аналізу та протидії ризикам у коротко- та довгостроковому періодах з урахуванням невизначеності внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування акціонерних товариств, тобто впливу ендегенних та екзогенних ризикуотворюючих факторів для проведення їх кількісної та якісної оцінок за допомогою статичного та динамічного фінансового аналізу. Водночас відзначимо, що повністю знівелювати вплив ризиків неможливо, проте, завданням стратегії і тактики управління ризиками фінансової безпеки акціонерних товариств повинно бути мінімізація стримуючих ризиків та використання стимулюючих для

примноження домінант фінансової безпеки акціонерних товариств, збільшення їх ринкової вартості та формування позитивного інвестиційного іміджу.

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізм забезпечення) : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. 759 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью. К. : Изд-во «Ника-центр», Эльга, 2004. 784 с.
3. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства: сутність та місце в системі економічної безпеки. Економіст. 2003. №8. С. 65–67.
4. Зигрій О. В. Вплив ризиків та загроз на стан фінансово-економічної безпеки підприємств. Вісник ОНУ ім. Мечнікова. 2016. Т.21. Вип.1. С. 105–108.
5. Картузов Є. П. Вплив ризиків і загроз на стан фінансової безпеки підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2012. №9 (135). – С. 115–124.
6. Марченко О. В. Можливості підвищення фінансової безпеки підприємств будівельної галузі в сучасних умовах. Бізнес Інформ. 2014. №9. С. 157–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_9_27
7. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова. Суми : УАБС НБУ, 2009. 295 с.

Силенок А. Г., студентка

Науковий керівник: Мостовенко Н. А., к. е. н. доцент

Луцький національний технічний університет

РИНКОВА ВАРТІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ: СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ

Найбільш важливим аспектом для керівників, які хочуть досягнути стабільності, міцності і конкурентоспроможності банку є формування його вартості. Цей процес є інтегративним, який передбачає зосередження всіх зусиль на основних факторах формування вартості на користь як власників, так і інвесторів, а також працівників банку, для підвищення якості діяльності на всіх рівнях організації. Для визначення вартості банку необхідний великий обсяг інформації, фінансових звітів та правової бази. На сьогоднішній день в Україні проблематичною є система розкриття інформації, яка допомогла б полегшити процес визначення вартості банку.

Вартість банку є системною характеристикою, а необхідність її проведення може бути пов'язана з цілою низкою причин: (див. рис 1.)

Як зазначає Д. Олексіч, при розрахунку ринкової вартості банківської установи слід враховувати інформацію з фінансових звітностей залежно від терміну її складання. При здійсненні даного оцінювання важливу роль грає дата його проведення, чим ближча вона до дати річного фінансового звіту, тим більш достовірною інформацією оперує оцінювач [1, с. 308].

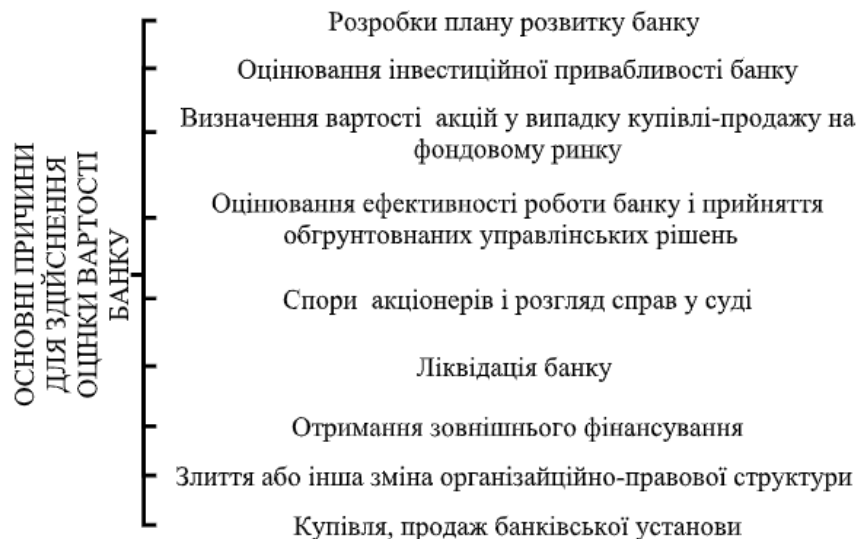

Рис. 1. Основні ситуації, що вимагають проведення оцінки вартості банку

Слід зауважити, що у високорозвинених західних країнах оцінку вартості банку здійснюють із застосуванням ринкового та прибуткового методичних підходів. В Україні ж наразі використовують витратний підхід, що базується на оцінюванні існуючих активів банку без врахування поточного прибутку, нематеріальних активів та прогнозованих майбутніх доходів [2, с. 213]. До переваг даного підходу можна віднести: врахування всіх наявних зобов'язань та активів, охоплення різноманітних завдань оцінювання, можливість застосування всіх методів оцінювання для отримання ринкової вартості будь-якого активу. Недоліками витратного підходу являється необхідність володіти внутрішньою банківською інформацією для коректного та якісного оцінювання, неврахування майбутніх грошових потоків, високі трудові затрати на проведення оцінювання, важкість використання при оцінці об'єктів з особливими характеристиками. Основними методами цього підходу є: метод ліквідаційної вартості та метод чистих активів.

При витратному підході (метод чистих активів) ринкова вартість власного капіталу банку буде розраховуватись різниця між ринковою вартістю банківських зобов'язань та вартістю активів, переоцінених з врахуванням рівня інфляції, кон'юнктури ринку та ліквідності.

Існує проблема в оцінці прихованих активів та прихованих зобов'язань в практиці оцінюванні ринкової вартості банку. До прихованих активів належать особисті зв'язки працівників в ділових колах, наявність аналітичних інструментів в банках. До прихованих зобов'язань можна віднести різноманітні гарантії та векселі, котрі не враховуються по балансу і в позабалансові рахунки.

Як було зазначено вище, одним із методів витратного підходу є метод ліквідаційної вартості. Вартість об'єкта оцінки, яку банківська установа прагне отримати в результаті ліквідації або реалізації певного активу називають

ліквідаційною вартістю. Її можна визначити при санації банку, при ліквідації банку та при фінансуванні реорганізації банківської установи [3, с. 5].

Отже, існує кілька методів оцінки вартості банку, що не позбавлені низки недоліків. Тому на практиці доцільно використовувати таку методику, що найповніше відповідає конкретній ситуації, коли виникає потреба таку оцінку проводити та враховує особливості діяльності банків України.

1. Олексіч Д. Обґрунтування доцільності застосування спеціальних методів визначення вартості банківського бізнесу в Україні. *Журнал європейської економіки*. 2008. Т. 7. № 3. С. 307–317.

2. Смірнова А. Ю. Комплекс моделей оцінки ринкової вартості підприємства. Сучасні та перспективні методи і моделі управління в економіці : монографія : у 2 ч. / за ред. А. О. Єпіфанова. Суми : УАБС НБУ, 2008. Ч. 1. С. 212–218.

3. Криклій А. *Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка*. К.: Видавничо-поліграфічний центр – Київський університет, 2009. 5 с.

Усова О. А, магістрант

Науковий керівник: Бурцева О. Є., к.е.н., доцент

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодення економічного простору характеризується динамічним зовнішнім середовищем, розвитком підприємництва та необхідністю швидкої адаптації підприємства до ринкових умов, які визначаються низкою чинників впливу на процес його функціонування. Однією з найбільших груп чинників є фінансові, що здійснюють систематичний вплив на результуючі показники діяльності компанії. У зв'язку з цим, виникають фінансові ризики, які потребують оцінки та аналізу для виявлення потенційних загроз повноцінної роботи підприємства.

Питаннями дослідження впливу фінансових ризиків на процес функціонування підприємств займалися такі відомі вчені як Кейнс Дж., Маршал А., Землячова О.А, Жихор О. Б., Балясна Ю. С. та ін.

Метою статті є дослідження сутності та особливостей фінансових ризиків та методів управління ними.

Процес функціонування будь-якого суб'єкту господарювання визначається багатьма складовими, які формують певні тенденції розвитку підприємства. Метою діяльності компаній є отримання прибутку від здійснення діяльності, у зв'язку з чим виникають ризики. Ризик як соціально-економічне явище передбачає певну ступінь небезпеки, загрози, невизначеності, випадковості настання події.

Фінансові ризики потребують управління, головною метою якого є запобігання ризику або нейтралізації наслідків впливу фінансових ризиків на

результат діяльності компанії. Механізми нейтралізації наслідків впливу фінансових ризиків, як елементи управління фінансовими ризиками, представлені на рис.1.

Рис.1. Управління фінансовими ризиками підприємства
Джерело: узагальнено автором на основі [4, с. 112]

В найбільш загальному вигляді під ризиком розуміють вірогідність виникнення збитків або недоотримання прибутків в порівнянні з прогнозованим варіантом, тобто це ситуативна характеристика діяльності, що складається з невизначеності її результату і можливих кроків, за допомогою яких її можна оптимізувати [2, с. 53].

Фінансовий ризик, в свою чергу, представляє собою фінансові втрати в ситуації випадковості та невизначеності, в результаті чого підприємство отримує збитки. Для виявлення фінансових ризиків застосовують методи оцінки ступеню впливу на економічні явища, які здійснюються за допомогою фундаментальних показників, порівняльної оцінки макроекономічних та фінансових мультиплікаторів, ринкових показників привабливості сектору за вільними грошовими потоками, дивідендної дохідності, технічним індикаторам [3, с. 12].

Завдяки управлінню фінансовими ризиками можливо мінімізувати їх вплив на діяльність підприємства, що дозволить максимально безболісно пройти економічні коливання та стабілізувати внутрішню фінансову ситуацію. Задля забезпечення ефективного управління фінансовими ризиками також слід проводити всебічний аналіз діяльності підприємства з метою виявлення потенційних загроз.

1. Жихор О. Б., Балясна Ю. С. Управління фінансовими ризиками та методи їх нейтралізації на підприємстві. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2011. Вип. 2. С. 149–153.

2. Землячова О. А., Савочка Л. С. Класифікація фінансових ризиків та методи їх зниження. Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. 2012. №3. С. 50–57.

3. Корж Н. В. Методи управління фінансовими ризиками. *Міжнародний електронний науковий журнал*. Т.2, №10. 2016. С. 1.1-1.6

Химич І. Г., к.е.н., доцент,

Подвірна Т. В., к.е.н., ст.викл.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВЛАСНИЙ ДОСВІД ЧИ НАУКОВІ ПІДХОДИ: ЯК ДОСЯГТИ УСПІХУ КОМПАНІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ БІЗНЕСУ

Для того, щоб створити справді конкурентоспроможний бізнес потрібно сформулювати чіткий план. Проте, план – це не завжди ефективна річ. Адже, саме по собі планування передбачає поетапність виконання певних визначених наперед кроків, але необхідно пам'ятати, що є багато різноманітних факторів, які не підвласні контролю та виступають як реальність, яку потрібно сприйняти та просто пережити.

Перш за все, для того, щоб створити бізнес, потрібно діяти. А щоб діяти необхідна певна ідея, яка сприятиме цій дії. Проте, й самої ідеї для формування бізнесу мало. Щоб створити справді щось ефективне та надзвичайне, потрібно перш за все багато попрацювати та вкласти багато зусиль в отримання майбутнього результату. І також варто пам'ятати, що ця спроба може вдатися не з першого разу.

Крім того, для досягнення поставленої мети, необхідно чітко визначити часові обмеження. Це сприятиме кращому виконанню необхідних задач та завдань щодо реалізації мети.

Найважливішим у створенні бізнесу виступає наявність фінансових ресурсів. В більшості, як це показує практика, на ці потреби цілком вистачає власних коштів. Проте, можливі випадки залучення інвестицій зі сторони.

Щоб зрозуміти чи й справді потрібні додаткові залучення зовнішніх джерел для фінансування власної справи, необхідно чітко зважити всі майбутні кроки в розробці свого бізнес-плану. При цьому слід пам'ятати про наступні речі, з якими можна стикнутися при використанні позичених грошей, а саме:

1) істотна втрата контролю над майбутніми доходами: якщо відбувається залучення коштів зі сторони, потрібні певного роду документи, в яких відобразатиметься інформація про те, скільки коштів потрібно, а потім, вже після їхнього стратегічного застосування, необхідно прозвітувати, яким чином буде

здійснюватися процедура віддачі цих фінансових ресурсів, і, оскільки, не завжди все це йде по запланованих етапах, можливі суттєві проблеми з кредиторами чи інвесторами в майбутньому;

2) думки про повернення залучених коштів кредиторам чи інвесторам забирають багато часу та роздумів, натомість залишається менше часу для обдумування створення та покращення ефективності власної справи: адже, діяльність кредиторів та інвесторів, перш за все, спрямована на заробляння додаткових фінансових ресурсів, а, отже, і на швидке повернення власних коштів назад;

3) виникнення психологічної залежності від швидких кредитів та інвестицій: відомо, що витратити запозичені кошти завжди набагато легше, ніж заробляти власні;

4) не вигідна позиція позичальника: як тільки починається формування власної справи, ще не має досвіду у вирішенні різноманітних фінансових справ та питань, тому найкращим варіантом в даному випадку є використання тільки власних фінансових ресурсів;

5) залучені кошти не сприяють розвитку ефективного конкурентоспроможного бізнесу: адже, всі думки зосереджені не на виробництві продукції чи якісному наданні послуг, а на тому, яким чином і як найшвидше повернути позичені фінансові ресурси;

6) пошук можливостей щодо залучення фінансових ресурсів на основі як найкращого варіанту забирає багато часу та зусиль: в даний час існує величезна кількість установ та організація, які надають кредити та інвестиції, проте, ця процедура їхнього пошуку, дослідження та обрання найбільш потрібного варіанту потребує багато зусиль та часових втрат, що в свою чергу надто сильно відволікає від створення та розвитку власного бізнесу;

7) розуміння того, що насправді потрібно – чи залучені кошти чи розвиток власної справи: в більшості, для створення та розвитку власного бізнесу потрібно набагато менше фінансових ресурсів, ніж ми собі це уявляємо.

При формуванні власної справи потрібно розуміти дві основні речі. Перша, з яких полягає в тому, що ідеї втілення особистого бізнесу мають безмежну здатність генерування новизни, а от залучені кошти – поняття дуже реальне, невідворотне та досить обмежене в часі. Тому, щоб не потрапити в їхню залежність, варто чітко продумати кожен крок побудови власної справи.

Бізнес, в загальному, як діяльність виступає свого роду певною структурою з набором різноманітних, але взаємопов'язаних елементів. Основними з них являються прибуток та витрати. Адже, відомо – не можливо отримати прибуток не затративши певні сили, ресурси тощо. І, навпаки, не можливо затратити щось і не отримати натомість щось інше: світі бізнесу це відображається в двох варіантах: або прибуток, або збиток – це фінансова аксіома будь-якого бізнесу, діяльності чи власної справи.

Розпочинаючи та плануючи власний бізнес не варто думати лише про те, що всі без виключення ресурси є обмеженими. Обмеженість виступає нічим іншим як можливістю запропонувати якийсь суттєво новий «креативний продукт». Отже, в цьому випадку саме обмеженість виступає рушійною силою, що сприятиме ефективному використанню саме того, що є в наявності та того, що є найнеобхіднішим на даному етапі діяльності.

На думку професіоналів власної справи найкращим в підході «бізнес як вирішення власних проблем» виступає саме те, що започатковувати власну справу потрібно будучи щиро захопленими від цього завдання. Крім цього, на успіх приречений також і такий бізнес, який є відомим та дослідженим із середини. Тобто, коли керівник сам виступає фахівцем в даній специфічній сфері діяльності. Це може бути чи то сфера якихось певних послуг, чи сфера виробництва певного виду продукції тощо.

1. Фрайд Дж. Rework / Дж. Фрайд, Д.Х. Хенссон. Перекл. з англ. Н. Кошманенко. 2 вид. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 176 с.

Cumpâta Iurie, student
Faculty of Economics, Specialty: General Economics
State Agrarian University of Moldova

TYPES OF ECONOMIC RESOURCES AND THEIR ROLE IN THE ACTIVITIES OF ENTERPRISES

Plan: 1. Introduction; 2. Economic resource 1: Land; 3. Economic resource 2: Labor; 4. Economic resource 3: Capital; 5. Economic resource 4: Entrepreneurship

1) Introduction. Economic resources are the goods or services available to individuals and businesses used to produce valuable consumer products.

There are four fundamental types of economic resources: Land, Labor, Capital, Entrepreneurship.

2) Economic resource 1: Land. Land is an economic resource that includes all natural physical resources like gold, iron, silver, oil etc. Some countries have very rich natural resources and by utilizing these resources they enrich their economy to the peak.

Such as the oil and gas development of North Sea in Norway and Britain or the very high productivity of vast area of farm lands in the United States and Canada. Some other developed countries like Japan have smaller economic resources. Japan is the second largest economy of the world but reliant on imported oil.

3) Economic resource 2: Labor. The human input in the production or manufacturing process is known as labor. Workers have different work capacity. The work capacity of each worker is based on his own training, education and work experience.

This work capacity is matters in the size and quality of work force. To achieve the economic growth the raise in the quality and size of workforce is very essential.

4) Economic resource 3: Capital. In economics, Capital is a term that means investment in the capital goods. So, that can be used to manufacture other goods and services in future. Following are the factors of capital:

– Fixed Capital. It includes new technologies, factories, buildings, machinery and other equipments.

– Working Capital. It is the stock of finished goods or components or semi-finished goods or components. These goods or components will be utilized in near future.

– Capital productivity. New features of capital building, machinery or technology are commonly used to improve the productivity of the labor. Such as the new ways of farming helps to enhance the productivity of the agriculture sector and give more valuable jobs in this sector which motivates people to come out for work.

– Infrastructure. It is a stock of capital that is used to maintain the whole economic system. Such as roads, railway tracks, airports etc.

5) Economic resource 4: Entrepreneurship. The Entrepreneur is person or individual who wants to supply the product to the market, in order to make profit. Entrepreneurs usually invest their own capital in their business. This financial capital is generally based on their savings and they take risks linked to their investments. This risk-taking can be rewarded by the profit of the business. Entrepreneurship is, thus, an important economic resource.

Цукренко О. А., студентка

Науковий керівник: Тендюк А. О., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий менеджмент є досить важливою складовою у сфері великого бізнесу, оскільки великому бізнесу потрібен великий потік капіталу і, відповідно, великий потік споживачів продукції. Через це, у бізнесі переважають фінансові операції, пов'язані з інвестиціями, у тому числі з портфельним рухом та примноженням капіталу. Відповідно без кваліфікованого фінансового менеджера великий бізнес просто неможливий.

Для підтримки ефективного функціонування всього підприємства необхідно забезпечити його такою системою управління, за якої кожна служба, зокрема і служба фінансового менеджменту буде розуміти, що їх діяльність має бути спрямована на досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства.

За умов ринкової економіки, самостійності підприємств, їхньої відповідальності за результати діяльності виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану та перспективних фінансових

можливостей. На вирішення таких питань і спрямовано фінансову стратегію підприємства.

Фінансова стратегія – це генеральний план дій по забезпеченню підприємства грошовими засобами. Вона охоплює питання теорії та практики формування фінансів, їх планування та забезпечення, вирішує задачі, які забезпечують фінансову стабільність підприємства в ринкових умовах господарювання [1].

Фінансова стратегія підприємства, охоплюючи всі сторони діяльності підприємства, що включає оптимізацію основних та оборотних засобів, управління капіталом, розподіл прибутку, безготівкові розрахунки, податковий менеджмент, політику в області цінних паперів. Перераховані складові фінансової стратегії визначають об'єкти фінансової стратегії. Об'єктами розробки і здійснення фінансової стратегії підприємства є доходи і надходження коштів, видатки і відрахування коштів, взаємовідносини з бюджетом і позабюджетними фондами, кредитні взаємовідносини [1].

Фінансова стратегія представляє собою визначення довгострокової мети фінансової діяльності підприємства, вибір найбільш ефективних способів і шляхів їх досягнення. Завданнями фінансової стратегії є [2, с. 260]:

- визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;
- визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;
- фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу;
- вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості;
- розробка способів виходу із кризового стану та методів управління за умов кризового стану підприємств.

Процес формування фінансової стратегії підприємства включає такі основні етапи [2, с. 260]:

- визначення періоду реалізації стратегії;
- аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища підприємства;
- формування стратегічної мети фінансової діяльності; розроблення фінансової політики підприємства;
- розроблення системи заходів щодо забезпечення реалізації фінансової стратегії;
- оцінка розробленої фінансової стратегії.

Формування стратегічної мети фінансової діяльності підприємства є наступним етапом стратегічного планування, головним завданням якого є максимізація ринкової вартості підприємства. Система стратегічних цілей підприємства повинна формуватися чітко і коротко, відображаючи кожну з цілей в конкретних показниках – нормативах.

До таких нормативів відносяться [2, с. 261]:

- середньорічний темп зростання власних фінансових ресурсів, що формуються із внутрішніх джерел;
- мінімальна частка власного капіталу;
- коефіцієнт рентабельності власного капіталу підприємства;
- співвідношення оборотних і необоротних активів підприємства тощо.

На базі фінансової стратегії визначається фінансова політика підприємства за основними напрямками фінансової діяльності: податкова, цінова, амортизаційна, дивідендна. Фінансова політика підприємства – це сукупність методів фінансового менеджменту, яка здійснюється в короткостроковому періоді і враховує фактори, які діють у цей час.

Ефективність фінансової стратегії досягається за [2, с. 261]:

- відповідності розробленої фінансової стратегії загальній стратегії– ступеню узгодженості цілей, напрямків і етапів реалізації цих стратегій;
- узгодженості фінансової стратегії підприємства з прогнозованими змінами у зовнішньому підприємницькому середовищі;
- реалізації розробленої підприємством фінансової стратегії щодо формування власних і залучених зовнішніх фінансових ресурсів тощо.

Отже, успіх фінансової стратегії підприємства гарантується, коли фінансові стратегічні цілі відповідають реальним економічним та фінансовим можливостям підприємства, коли чітко централізовано фінансове керівництво, а методи його є гнучкими та адекватними змінам фінансово-економічної ситуації.

1. URL: https://studme.com.ua/1679042211855/finansy/finansovaya_strategiya_predpriyatiya.htm

2. Лапіна І. С., Гончаренко О. М. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. Одеса : Атлант, 2016. 313 с.

Чиж Н. М., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ БАНКІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Кредитні ресурси вітчизняних банків формуються та використовуються для проведення кредитних операцій. Банки як кредитні ресурси використовують частину власного капіталу та інші джерела формування кредитних ресурсів. Для банківських установ оптимальне формування ресурсів - це можливість проведення кредитних операцій з метою отримання максимального прибутку.

Ефективне формування ресурсної бази комерційних банків, основою якої є вклади населення, сприяє впровадженню оптимізаційної моделі ресурсного забезпечення комерційного банку. Достатня кількість ресурсів дає можливість банківській установі ефективно виконувати свої функції та досягнути основної

мети, що полягає у отриманні прибутку за рахунок активних операцій. При цьому оптимальна кількість ресурсів у банківській установі дозволить підтримувати її ліквідність, платоспроможність, надійність, а також нейтралізувати певні ризики, що притаманні банківському сектору.

Кредитні ресурси кожного комерційного банку мають конкретну структуру, тобто певне співвідношення між власними коштами та зобов'язаннями банку, що складається під впливом конкретних умов: універсалізації чи спеціалізації банку, його кредитної стратегії й тактики, обсягу послуг, які пропонують клієнтам, і, звичайно, стану економіки країни. Забезпечення оптимального співвідношення між власними, залученими та запозиченими коштами є особливо важливим в умовах дефіциту фінансових ресурсів.

Формування ресурсів банків в достатньому обсязі має велике значення для ефективної діяльності банківських установ та розвитку банківської системи в цілому. Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів дозволяє здійснювати активні банківські операції з метою отримання максимального рівня прибутку і диференціації ризиків. Основною з активних операцій комерційних банків є кредитування суб'єктів економічних відносин, в тому числі й довгострокове. Надавати довгострокові кредити можуть лише фінансово стійкі банки, які мають можливість тривалого вилучення наявних ресурсів.

Нині формування ресурсної бази банків є одним із найважливіших завдань для забезпечення економічного зростання. Банківська система має володіти сукупністю ресурсів, достатніх як для кредитування поточних потреб суб'єктів господарської діяльності, так і для фінансування інвестиційної діяльності, формування відповідних резервів і підтримки власної ліквідності. Обсяг фінансових ресурсів визначає їхній попит на фінансовому ринку й безпосередньо впливає на розмір процентних ставок як за пасивними, так і за активними операціями [2, с. 60].

Банківська системи України забезпечує акумуляцію тимчасово вільних грошових коштів та їх трансформацію в кредити, таким чином здійснює величезний вплив на розвиток економіки в цілому. Тому важливим моментом є формування такої кредитної бази, яка б дозволила використовувати її ефективно для отримання позитивних результатів.

До кредитних ресурсів відносимо всі кошти що є в розпорядженні банків та використовуються ними для здійснення кредитних операцій. Варто відзначити, що основними джерелами формування кредитних ресурсів банків є власні кошти банків, залишки на поточних рахунках клієнтів, залучені кошти фізичних та юридичних осіб на депозити, міжбанківські кредити та кошти, одержані від випуску цінних паперів та ін.

Сукупний обсяг зобов'язань українських банків протягом 2017 р. зріс на 3,5% до 1173 млрд. грн. основними складовими зобов'язань банківської системи України є кошти фізичних та юридичних осіб. Варто відзначити, що кошти фізичних осіб є головним джерелом формування банківських ресурсів. Це

підтверджує той факт, що станом на 1 січня 2018 р. кошти фізичних осіб становили 479 млрд. грн, що на 42 млрд. грн більше ніж в 2015 р. або зросли на 9,6%. Для коштів фізичних осіб, теж прослідковується позитивна тенденція збільшення їх розміру на 10 млрд. грн або на 2,7 5 для даного періоду [1].

Слід зауважити, що в 2017 р. депозитний ринок почав демонструвати ознаки відновлення, обсяг залучених депозитів в цьому році вперше за останні декілька років показує зростання. З початку 2017 р. встановилася тенденція до зростання обсягу вкладів на вимогу. Обсяг власного капіталу банківської системи України протягом 2017 р. збільшився на 39,8 млрд. грн. та станом на 01.01.2018 р. складав 163,6 млрд. грн. Водночас ключовим чинником зміни структури статутного капіталу банківської системи залишається докапіталізація державних банків [1].

Структура і кількість джерел формування ресурсів протягом останніх років залишається без змін. В той же час слід звернути увагу на те, що під час формування ресурсів банки під впливом особливостей ситуації були вимушені збільшити свій статутний капітал, що покращило їх капіталізацію і здатність поглинати збитки від неліквідних активів [2].

Отже, порівняння вартості залучених та позичених коштів, ще раз підтверджує, що вагомим чинником формування ресурсного потенціалу ділового банку в Україні виступають депозити фізичних осіб, основним джерелом яких є заощадження населення. Оскільки вклади населення є найбільш дешевим залученим ресурсом банків, важливим є втілення та поширення практики безготівкових розрахунків між фізичними особами та реалізація такої функції грошей як накопичення через вкладення їх на рахунки в банки. При цьому важливим є подолання недовіри до банківської системи з боку населення України.

1. Аналітичний огляд банківської системи України за 2017 рік. Національне рейтингове агентство «Рюрік». URL: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2017.pdf.

2. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку. *Банківська справа*. 2002. №1. С. 58–64.

Шульган Ж. А., студентка

Науковий керівник: Дзямучич М. І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СУБОРДИНОВАНОГО БОРГУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Активи комерційного банку складаються з власного капіталу та зобов'язань банку, джерелами надходжень яких можуть бути: 1) депозити, що включають кошти інших банків, кошти суб'єктів господарювання та фізичних осіб, бюджетів різних рівнів; 2) позикові кошти, які банк одержав від інших банків у вигляді кредитів і розміщенням власних боргових цінних паперів, субординовані кредити, кредити міжнародних фінансових установ.

Вагоме місце у структурі власного капіталу комерційних банків займає субординований борг. За економічною сутністю субординований борг повинен відноситися до зобов'язань банків. Однак, зазначені зобов'язання мають характер підпорядкованих (тобто зобов'язань другої черги), тому банки можуть використовувати їх для поповнення власного капіталу.

Субординований борг являє собою звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти, які відповідно до договору не можуть бути взяті з банку раніше п'яти років, а у випадку банкрутства чи ліквідації банку повертаються інвестору після погашення претензій інших кредиторів. Сума субординованого боргу, включеного до капіталу банку, щорічно зменшується на 20% її первинного розміру протягом п'яти років дії договору.

Кошти, залучені на умовах субординованого боргу, включають до капіталу банку після отримання дозволу Національного банку України.

Залучення коштів на умовах субординованого боргу з метою їх врахування до додаткового капіталу банку у вигляді позик, кредитів, депозитів юридичних осіб може здійснюватися як шляхом укладення прямих договорів між банком-боржником та інвестором, так і шляхом випуску банком-боржником облігацій.

Мінімальна сума залучених коштів на умовах субординованого боргу шляхом випуску облігацій становить 100 тис. грн. У разі залучення коштів на умовах субординованого боргу від однієї особи в сумі більше 2 млн. грн., укладається прямий договір.

Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає субординований борг як гібридні капітальні інструменти, для яких характерні ознаки як власного капіталу, так і зобов'язань [1].

Включати кошти на умовах субординованого боргу комерційні банки мають змогу у вигляді депозитів і кредитів юридичних осіб та шляхом випуску облігацій. Мінімальною сумою приєднаних коштів на умовах субординованого боргу шляхом випуску облігацій (для врахування цих коштів до капіталу банку) є 100 тис. грн. На суму понад 2 млн. грн. зарахування коштів відбувається за рахунок укладення прямих договорів [2, с.148].

Маючи дозвіл НБУ про включення до капіталу банку субординованого боргу банк, за допомогою боргових інструментів, може змінювати обсяг додаткового капіталу на необхідну суму. Проте, невелика кількість банків використовує цей метод збільшення капіталу банку (табл. 1).

Таблиця 1

Якісні характеристики субординованого боргу банку

Позитивні 1	Негативні 2
1. Збільшення капітальної бази банку без збільшення кількості його власників;	1. В результаті амортизації субординованого боргу погіршується співвідношення між власним капіталом і зобов'язаннями банку, а це знижує його надійність і обмежує можливості збільшення доходів та прибутку;
2. Відсотки за субординованим боргом сплачуються за рахунок збільшення валових витрат	2. Субординований борг є лише тимчасовим вирішенням проблеми капіталізації банківської системи, оскільки сума таких зобов'язань зараховується до складу додаткового власного капіталу банку тільки протягом п'яти років із щорічною їх амортизацією.

1
3. Дані зобов'язання є дешевшим і ризиковим джерелом формування власного капіталу порівняно з емісією акцій 4. Інвестиційні ризики суб'єктів ринку обмежені у часі і мають довгостроковий характер.

Примітка. Складено автором на основі джерел [3; 4].

Приєднувати кошти на умовах субординованого боргу можна через: випуск банком-боржником облігацій з укладанням договору про залучення коштів шляхом випуску облігацій; підписання прямих договорів між банком-боржником та інвестором. Кошти, залучені на умовах субординованого боргу, зараховують до капіталу банку після надання Дозволу, починаючи з дня отримання від банку-боржника форми звітності №610 «Інформація про врахування субординованого боргу до розрахунку капіталу банку», яку надає банк-боржник до НБУ щодаки.

Метод збільшення рівня власного капіталу за рахунок субординованого боргу є популярним серед банківських установ (хоча і не для всіх доступним), оскільки дає змогу дотримуватись економічних нормативів регулювання діяльності банків щодо розмірів та адекватності власного капіталу, підвищувати прибутковість діяльності та знижувати її витратність [5, с. 162].

Порівняно з емісією акцій, залучення коштів на умовах субординованого боргу дешевше, проценти за субординованим боргом сплачуються за рахунок збільшення валових витрат, що зменшує суму прибутку і, відповідно, суму податків, боргові зобов'язання не надають їх власникам права на управління банком, вони не можуть бути повернені інвестору раніше ніж через п'ять років, не можуть бути погашеними за ініціативи інвестора, можуть вільно брати участь у покритті збитків, дають змогу відстрочити сплату процентів. Але субординований борг може бути недоступним для багатьох банків, адже інвестори погодяться на такі умови тільки тих банків, що користуються їх довірою.

Нині основним джерелом нарощування власного капіталу є внутрішнє, за рахунок нерозподіленого прибутку і резервного фонду. Виникнення циклічної економічної кризи та збиткової діяльності банки зумовлюють використання зовнішніх джерел наповнення власного капіталу, шляхом додаткової емісії акцій та субординованого боргу. Гібридні джерела наповнення власного капіталу можуть бути використані в будь-коли незалежно від ринкової ситуації, а відповідно до рішення керівництва банку і його фінансової стратегії. Державні джерела наповнення власного капіталу притаманні державним банкам, або зумовлюють зміну форми власності шляхом перетворення банку з комерційного в державний.

1. Закон України: «Про банки і банківську діяльність» URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Find>

2. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посібни Ужгород : УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.

3. Пайтра Н.Г. Механізм формування власного капіталу банків України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2010. 20 с.

4. Олійник Я. О. Субординований борг як зовнішнє джерело формування ресурсної бази банку. Вісник Університету банківської справи НБУ. 2011. №2. С. 194–197.

5. Антонюк О. І. Особливості формування капіталу комерційними банками в Україні. *Інноваційна економіка*. 2014. №1. С. 160–164

Лук'яненко Т.І.

Науковий керівник: Геєнко М.М., к.е.н., доцент
Сумський національний аграрний університет

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

На сучасному етапі Україна спрямовує свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу, виконання міжнародно-правових зобов'язань, в тому числі з питань розвитку місцевої та регіональної демократії. Основним меседжем даної реформи є досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях за принципами субсидіарності та децентралізації.

Впровадження реформи розпочато на основі таких програм розвитку як: Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, Програми діяльності Уряду України, «Стратегії – 2020» Президента України та відповідного плану їх реалізації. Створення законодавчої основи щодо реформування місцевого самоврядування було поштовхом для активізації процесу об'єднання територіальних громад, формування найбільш оптимальних їх конфігурацій, удосконалення механізмів та інструментів формування нової системи місцевого самоврядування вже на новій законодавчій базі.

Фінансова децентралізація дає змогу оцінити такі аспекти фінансового менеджменту, як: управління коштами, закупівлі, збір доходів, адміністрування податків і зборів, бухгалтерський облік, виконання бюджету, управління активами, формування бюджету включно з використанням даних і залученням громадян до бюджетного процесу. Основні результати представлені у цій публікації.

Процес фінансової децентралізація зробив автономними місцеві бюджети від державного бюджету. Це дало можливість щодо планування їх розвитку та дієвість втілення реальних інвестиційних та інфраструктурних проектів в громадах. Основним меседжем даної реформи має бути досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях АТУ за принципами субсидіарності та децентралізації. Також, крім передачі органам місцевого самоврядування додаткових видаткових повноважень та стабільних джерел доходів для їх реалізації, було закладено законодавчі основи для стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з ресурсним забезпеченням і повноваженнями, як для міст обласного значення.

Децентралізація дала можливість збільшити бюджети тих сіл, селищ, міст, які вирішили об'єднатися та стати ОТГ. Виконавчим органам громад надано досить широке коло повноважень для здійснення впливу на управління фінансами, в тому числі і в частині адміністрування доходів.

Значного свого розвитку на Сумщині реформи децентралізації зазнали саме в 2018 році, і на той час вона була однією із лідерів серед українських центрів регіонального розвитку. Вже понад два роки як створена та функціонує Нижньосироватська сільська об'єднана територіальна громада, до складу якої входить п'ять сіл: Нижня Сироватка, Старе село, Барвінкове, Гірне, Вишневе.

Проведена оцінка бюджетних показників даної громади свідчить про високий рівень залежності їхніх бюджетних доходів від державних трансфертів, адже питома вага трансфертів у сукупній величині доходів складає в середньому 60-80%.

Міжбюджетні трансферти складають найбільшу частку доходів у бюджеті ОТГ. Аналіз щодо надання та використання місцевими бюджетами дотацій та субвенцій, отриманих з державного бюджету за 2018 рік наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Звіт коштів, отриманих з державного бюджету по Нижньосироватській ОТГ у 2018 році, тис.грн.

Найменування	Залишок на початок звітнього періоду	Надійшло коштів за звітний період	Касові видатки за звітний період	Залишок на кінець звітнього періоду
Базова дотація	0,00	3748,3	0,00	3748,3 (повернена)
Субвенція на формування інфраструктури ОТГ	0,00	2407,8	2407,8	0,00
Субвенція на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань	0,00	111,4	111,4	0,00
Освітня субвенція	214,2	8887,3	7323,5	1778,0
Медична субвенція	3,1	4955,2	4958,3	0,00
Субвенція на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	192,0	486,0	573,1	104,9
Субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	0,00	23,9	23,9	0,00
Разом:	409,3	20619,9	15398,0	1882,9

*джерело: за даними фінансової звітності Нижньосироватської ОТГ [1]

Таким чином, важливим аспектом фінансового менеджменту є стратегічне бачення в управлінні громадою, що відображається в довгострокових документах та дозволяє знаходити додаткові джерела надходжень до бюджету, оптимізувати видатки та ефективно розпоряджатися активами громад, а також забезпечити ефективний нагляд за доходами та видатками бюджету ОТГ.

1. Бюджет Нижньосироватської ОТГ за 2018 рік. URL: <https://nyzhnosyrovatska.rada.today/category/byudzhet-silskoyi-rady/>

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ І СТУДЕНТІВ
«ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ»
19 квітня 2019 року, м. Луцьк, Україна

Комп'ютерний набір: автори тез.
Тексти надруковані в оригіналі без редакційної правки.
Верстка: *Лахай О. В.*

Підписано до друку 11.04.2019 р. Формат А5.
Папір офсетний. Гарн. Таймс.
Ум. друк. арк. 7,3. Обл.-вид.арк. 6,1.
Тираж 40 прим.

Інформаційно-видавничий відділ
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75